2024

Popularność oferty kwalifikacyjnych kursów zawodowych w województwie podlaskim

KRAJOWY PLAN ODBUDOWY
Rzeczpospolita Polska
Sfinansowane przez Unię Europejską NextGenerationEU
Podlaskie

Politechnika Białostocka

Popularność oferty kwalifikacyjnych kursów zawodowych w województwie podlaskim

Białystok 2024

KRAJOWY PLAN ODBUDOWY
Rzeczpospolita Polska
Sfinansowane przez Unię Europejską NextGenerationEU
Podlaskie

Autorzy:
dr hab. Ewa Glińska, prof. PB
dr Aleksandra Gulc
dr Marta Jarocka, prof. PB
dr Justyna Kozłowska
dr hab. Katarzyna Krot
dr Urszula Kobylińska
dr Eugenia Panfiluk
dr Ewa Rollnik-Sadowska
dr hab. Elżbieta Szymańska, prof. PB
dr Urszula Ryciuk
dr Ewelina Tomaszewska

Koordynator projektu z ramienia Politechniki Białostockiej:
dr hab. Katarzyna Halicka, prof. PB

Lider projektu:
Województwo Podlaskie

Redakcja naukowa:
dr Eugenia Panfiluk

Recenzent:
dr hab. Agata Balińska, prof. SGGW

Korekta językowa:
dr Eugenia Panfiluk

Skład techniczny:
dr Aleksandra Gulc

Projekt okładki:
dr Ewelina Tomaszewska

Wydawca:
Politechnika Białostocka

Publikacja w formie elektronicznej

ISBN: 978-83-68077-35-3

Publikacja przygotowana w ramach projektu „Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych" współfinansowanego ze środków Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności, inwestycja A.3.1.1. Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie.

Publikacja bezpłatna

Spis treści

Wprowadzenie 2
1. Charakterystyka metodyki badawczej 4
1.1. Cele i metody badawcze 4
1.2. Przedmiot i zakres badań 6
1.3. Podmiot badań 7
1.4. Procedura prowadzenia badania 10
2. Rola szkolnictwa branżowego i innych instytucji w doskonaleniu kwalifikacji zawodowych kadr regionalnych – przegląd literatury i raportów 12
2.1. Identyfikacja głównych wyzwań w doskonaleniu kwalifikacji zawodowych dorosłych 12
2.2. Kształcenie ustawiczne w systemie kształcenia kadr regionalnych 18
2.3. Szkoły branżowe w rozwoju kadr regionu 23
3. Realizacja oferty kwalifikacyjnych kursów zawodowych w województwie podlaskim - wyniki badań ilościowych 33
3.1. Charakterystyka kwalifikacyjnych kursów zawodowych 33
3.2. Oferta kwalifikacyjnych kursów zawodowych w województwie podlaskim według podmiotów 39
3.3. Oferta kwalifikacyjnych kursów zawodowych w województwie podlaskim według branż w podziale na podregiony 62
3.4. Stopień zainteresowania ofertą kwalifikacyjnych kursów zawodowych mieszkańców województwa podlaskiego 73
4. Organizacja i realizacja kwalifikacyjnych kursów zawodowych – wyniki badania jakościowego 82
4.1. Metodyka badania jakościowego i charakterystyka respondentów 82
4.2. Doświadczenia badanych podmiotów w zakresie wprowadzenia oferty i realizacji kwalifikacyjnych kursów zawodowych 91
4.3. Bariery związane z tworzeniem oferty kursów kwalifikacji zawodowych i sposoby ich minimalizacji 101
4.4. Identyfikacja planów rozwoju oferty kwalifikacyjnych kursów zawodowych 115
5. Wnioski i rekomendacje 121
Wykaz cytowanej literatury 126
Wykaz tabel, rysunków i wykresów 132
Słownik zastosowanych skrótów 137

Wprowadzenie

Globalne przemiany gospodarcze oraz wdrażanie nowoczesnych technologii, takich jak automatyzacja i robotyzacja, transformują rynek pracy. Prowadzą do wzrostu zapotrzebowania na pracowników posiadających zaawansowane wyspecjalizowane umiejętności, tym samym maleje zapotrzebowanie na pracowników wykonujących manualne, rutynowe czynności. Proces ten zwiększa ryzyko wykluczenia z rynku pracy osób o niskich predyspozycjach i umiejętnościach.

W obliczu tych zmian system kształcenia zawodowego dorosłych będzie odgrywał kluczową rolę w kształceniu i przekwalifikowaniu się kadr regionalnych. Powoduje to, konieczność dostosowania systemu kształcenia branżowego dorosłych do nowych realiów gospodarczych, w szczególności na poziomie regionalnym, z uwzględnieniem specyfiki lokalnych rynków pracy.

Szansą na podnoszenie lub zmianę kwalifikacji dorosłych są kwalifikacyjne kursy zawodowe. W ramach tych kursów nabywane są umiejętności personalizowane i zgodne z trybem szkolenia. Kwalifikacje branżowe mocą ustawy zostały włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i przypisano mu właściwy poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji. Słuchacz kończący kurs otrzymuje certyfikat kwalifikacji zawodowej, który uznawany jest na europejskim rynku pracy.

W województwie podlaskim nadal obserwuje się małe zainteresowanie wśród dorosłych, którzy podnoszą lub uaktualniają swoje predyspozycje w ramach wspomnianych kursów zawodowych.

Dla polityki regionalnej stanowi to wyzwanie do stworzenia warunków i ofert wspierających zarówno szkolnictwo branżowe kształcące dorosłych, jak potencjalnych decydentów, mieszkańców województwa podlaskiego w procesie podejmowania decyzji o dalszym kształceniu.

Celem opracowania było stworzenie bazy podmiotów realizujących kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim, a następnie opracowanie katalogu oferowanych szkoleń w ramach poszczególnych branż. Kluczowe było również określenie stopnia ich popularności, zidentyfikowanie barier, na jakie napotykają organizatorzy kwalifikacyjnych kursów zawodowych, zarówno z punku widzenia już realizowanych szkoleń, jak i z odniesiniem do nowo tworzonych ofert kursowych. Do realizacji celów wykorzystano zróżnicowane metody badawcze: desk research literatury i raportów branżowych, analiza danych stron internetowych szkół branżowych i innych instytucji, indywidualny wywiad pogłębiony oraz metoda analizy i konstrukcji logicznej.

W rozdziale pierwszym omówiono cele i metody badawcze, przedmiot i podmiot badań oraz etapy badawcze. W rozdziale drugim, na podstawie przeglądu literatury i raportów, opisano główne wyzwania w doskonaleniu kwalifikacji zawodowych dorosłych stojących przed systemem kształcenia branżowego. Całość zakończono szczegółowym omówieniem systemu kształcenia branżowego w województwie podlaskim w kontekście kształcenia zawodowych kadr regionalnych. Rozdział trzeci poświęcony jest analizie ilościowej realizacji kwalifikacyjnych kursów zawodowych

w województwie podlaskim. W jego pierwszej części, na podstawie krajowych regulacji prawnych szczegółowo scharakteryzowano kwalifikacyjne kursy zawodowe i warunki ich realizacji. Pozostałe części omawiają ofertę kwalifikacyjnych kursów zawodowych w województwie podlaskim, w tym wykaz podmiotów wraz z kwalifikacjami, które znajdują się w ich ofercie. Do kwalifikacji przyporządkowano zawody, w jakich kształcą. W ostatniej części rozdziału trzeciego szczegółowo omówiono stopień zainteresowania ofertą kwalifikacyjnych kursów zawodowych mieszkańców województwa podlaskiego. Rozdział czwarty, będący wynikiem badań metodą indywidualnego wywiadu pogłębionego poświęcony jest identyfikacji trudności, jakie napotykają organizatorzy kwalifikacyjnych kursów zawodowych. Omówiono doświadczenie, w tym problemy odbiorców kursów zawodowych przy wprowadzaniu, jak i ich realizacji.

Zidentyfikowano również plany rozwoju propozycji kwalifikacyjnych kursów zawodowych, które mają na celu dostosowanie oferty edukacyjnej do dynamicznie zmieniających się potrzeb rynku pracy.

Całość pracy podsumowano wnioskami, do których sformułowano rekomendacje dla instytucji finansujących i organizujących kwalifikacyjne kursy zawodowe. Zalecenia obejmują potencjalne strategie i działania, które mogą być podjęte w celu wspierania decydentów systemu szkolnictwa branżowego dorosłych, zarówno stronę popytową (mieszkańców województw podlaskiego) jak i stronę podażową (realizatorów kwalifikacyjnych kursów zawodowych). Opracowanie to skierowane jest do decydentów politycznych, przedstawicieli biznesu, mieszkańców woj. podlaskiego oraz innych zainteresowanych podmiotów, które dążą do rozwoju kadr regionalnych.

Tematyka przedstawiona w opracowaniu ma istotne znaczenie zarówno z perspektywy strategicznej rozwoju regionu, jak i z punktu widzenia poszczególnych przedsiębiorstw dążących do rozwoju i adaptacji do dynamicznie zmieniającego się środowiska biznesowego.

1. Charakterystyka metodyki badawczej

1.1. Cele i metody badawcze

Celem głównym opracowania było stworzenie bazy podmiotów realizujących kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim, a następnie opracowanie katalogu oferowanych przez nie kursów w ramach poszczególnych branż i określenie stopnia ich realizacji/popularności.

Cel główny opracowania zyskał swoją konkretyzację w celach szczegółowych.

Cel 1. Identyfikacja podmiotów realizujących kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim.

Cel 2. Opracowanie katalogu proponowanych kursów i ich podział według branż.

Cel 3. Zidentyfikowanie stopnia zainteresowania ofertą KKZ.

Cel 4. Diagnoza opinii organizatorów kursów dotyczących barier związanych z tworzeniem oferty kwalifikacyjnych kursów zawodowych, jak też planowanych kierunków rozwoju tej oferty w przyszłości.

Cel 5. Rekomendacje dla instytucji finansujących i oferujących kwalifikacyjne kursy zawodowe.

Osiągnięcie celów szczegółowych stało się możliwe dzięki realizacji pięciu zadań badawczych. Zakres zadań badawczych wymagał zastosowania zróżnicowanych metod badawczych (tabela 1).

Tabela 1. Zadania badawcze, metody i rezultaty badań

Cele szczegółowe	Zadanie badawcze	Metoda badawcza	Rezultat
Cel 1	Opracowanie bazy podmiotów realizujących kwalifikacyjne kursy zawodowe (KKZ) w województwie podlaskim	Desk research	Baza podmiotów realizujących KKZ w podziale na szkolnictwo zawodowe i pozostałe instytucje według podregionów
Cel 2	Zebranie informacji w zakresie oferty KKZ według branż realizowanej przez szkolnictwo zawodowe i pozostałe instytucje w województwie podlaskim według podregionów	Desk research	Katalog proponowanych KKZ według branż w podziale na podregiony
Cel 3	Analiza stopnia realizacji poszczególnych KKZ	Desk research	Wskazanie poziomu zainteresowania mieszkańców województwa podlaskiego ofertą KKZ
Cel 4	Realizacja badań jakościowych wśród organizatorów KKZ	Wywiad (In-Depth – Interview)	Opracowanie zestawu barier jakie napotyka szkolnictwo zawodowe i pozostałe instytucje szkoleniowe w trakcie tworzenia oferty KKZ. Identyfikacja planowanych kierunków rozwoju oferty KKZ w przyszłości

Cele szczegółowe	Zadanie badawcze	Metoda badawcza	Rezultat
Cel 5	Opracowanie rekomendacji dla instytucji finansujących i oferujących KKZ	Metoda analizy i konstrukcji logicznej	Katalog rekomendacji dla instytucji finansujących. Katalog rekomendacji dedykowanych podmiotom realizującym KKZ

Źródło: opracowanie własne.

Metoda desk research to metoda badawcza, która polega na analizie, kompilacji oraz przetwarzaniu danych i informacji pochodzących z istniejących źródeł, a następnie formułowaniu na ich podstawie wniosków dotyczących badanego problemu[1].

W niniejszym opracowaniu metoda ta została wykorzystana do przeglądu:

- literatury i raportów na temat roli szkolnictwa zawodowego i instytucji szkoleniowych w doskonaleniu kwalifikacji zawodowych kadr regionalnych,
- danych statystycznych GUS do zidentyfikowania stopnia zainteresowania ofertą KKZ,
- podstaw prawnych z zakresu funkcjonowania kwalifikacyjnych kursów zawodowych,
- oferty KKZ zawartych na stronach internetowych:
    - publicznych i niepublicznych szkół prowadzących kształcenie zawodowe,
    - publicznych i niepublicznych placówek kształcenia ustawicznego,
    - centrów kształcenia zawodowego,
    - instytucji rynku pracy posiadających uprawnienia szkoły publicznej lub akredytację Kuratora Oświaty w Białymstoku
    - podmiotów prowadzących działalność oświatową, posiadających akredytację Kuratora Oświaty w Białymstoku[2].

Metoda indywidualnego wywiadu pogłębionego (IDI) polega na uzyskaniu opinii i informacji od konkretnych osób (specjaliści z badanej dziedziny). Polega na prywatnej rozmowie w „cztery oczy" badacza z respondentem. Rozmowa przebiega według ustrukturyzowanego scenariusza[3].

W ramach niniejszej analizy przeprowadzono dziesięć wywiadów IDI. Materiał badawczy pozyskany w trakcie wywiadów został wykorzystany do poznania opinii organizatorów KKZ na temat barier związanych z organizacją KKZ i możliwości rozwoju oferty KKZ w przyszłości.

Metoda analizy i konstrukcji logicznej, nazywana także metodą myślowego eksperymentu. Polega na tym, że problem badawczy dzielony jest na mniejsze elementy, które są dokładnie analizowane (każdy z osobna) i na etapie finalizacji

[1] Z., Bednarowska (2015). Desk research–wykorzystanie potencjału danych zastanych w prowadzeniu badań marketingowych i społecznych. Marketing i rynek, 7, 18-26.
[2] Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 roku – Prawo oświatowe, Dz. U. z 2021 roku poz. 1082, art. 4 pkt 30. z późniejszymi zmianami.
[3] R., Miński (2017). Wywiad pogłębiony jako technika badawcza. Możliwości wykorzystania IDI w badaniach ewaluacyjnych. Przegląd Socjologii Jakościowej, 13(3), 30-51.

badań pozyskane dane scala się w logiczną całość. Po przeanalizowaniu danych wyjściowych badacz otrzymuje nową całość, która może sugerować optymalne rozwiązanie dla danego problemu. Reasumując, metoda ta opiera się stricte na analizie i syntezie, która pozwoliła na sformułowanie rekomendacji.

1.2. Przedmiot i zakres badań

Przedmiotem badań zrealizowanych na potrzeby niniejszego opracowania były kwalifikacyjne kursy zawodowe (KKZ). KKZ zaliczany jest do jednej z form kształcenia ustawicznego i realizowany jest w formach pozaszkolnych[4]. To jest forma uzyskania i uzupełniania wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub zmiany kwalifikacji zawodowych[5]. Należy przez to rozumieć kurs, którego program nauczania uwzględnia podstawę programową kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego w zakresie jednej kwalifikacji, którego ukończenie umożliwia przystąpienie do egzaminu zawodowego w zakresie tej kwalifikacji[6]. Zakończenie kształcenia potwierdzone jest zaświadczeniem. Egzamin przeprowadzany jest przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną właściwą dla obszaru realizacji KKZ.

Zakres przedmiotowy analizy obejmował zidentyfikowanie katalogu oferty KKZ w województwie podlaskim w ujęciu: branżowym, rodzajowym i przestrzennym (tabela 2).

Tabela 2. Wymiary zakresu badań popularności oferty kwalifikacyjnych kursów zawodowych mieszkańców województwa podlaskiego

Zakres badań	Opis przedmiotu badań
Branżowy	Przedmiotem badań było zidentyfikowanie KKZ realizowanych w województwie podlaskim według branż określonych Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 roku w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, opublikowane 19.02.2019 roku Dz. U. Poz. 316. Załączniki nr 2 do Rozporządzenia klasyfikuje zawody szkolnictwa branżowego w podziale na 32 branże[7] oraz wyodrębnia zawody, w których możliwe jest prowadzenie kursów kwalifikacji zawodowych.
Rodzajowy	Przedmiotem badań było zidentyfikowanie KKZ realizowanych w województwie podlaskim w podziale na rodzaje kwalifikacji określonych w obrębie danej branży.
Przestrzenny	W ramach prowadzonych badań dokonano porównań na poziomie 3 podregionów (białostockim, suwalskim i łomżyńskim).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych, GUS.

[4] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 roku w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych, Dz.U. z 2019 roku, poz. 652.
[5] Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty, Dz.U. 1991 nr 95 poz. 425, art. 4 ustęp 35.
[6] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 roku w sprawie kształcenia op. cit.
[7] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 roku w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, Dz.U. z 2019, poz.316.

1.3. Podmiot badań

Badaniem objęto instytucje realizujące KKZ w województwie podlaskim w podziale na realizowane przez publiczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, niepubliczne podmioty prowadzące kształcenie zawodowe na prawach szkoły publicznej, centra kształcenia ustawicznego, podmioty działające na podstawie akredytacji Kuratora Oświaty w Białymstoku oraz instytucję prowadzącą egzaminy i nadającą kwalifikacje po ukończonym KKZ.

Kategorię podmiotów uprawnionych do realizacji KKZ określono na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku Prawo oświatowe z późniejszymi zmianami, art. 117 ust. 2. KKZ mogą być prowadzone przez cztery kategorie podmiotów prowadzących działalność edukacyjno - szkoleniową w obszarze szkolnictwa branżowego w zawodach zidentyfikowanych w 32 branżach[8] są to:

- publiczne i niepubliczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, z wyjątkiem szkół artystycznych – w zakresie zawodów, w których kształcą oraz w zakresie innych zawodów przypisanych do branż, do których należą zawody, w których kształci szkoła,
- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego,
- instytucje rynku pracy, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy[9], prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową, oraz instytucje rynku pracy, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 3–6 tej ustawy, prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową i posiadające akredytację, o której mowa w art. 118,
- podmioty prowadzące działalność oświatową, o której mowa w art. 170 ust. 2, posiadające akredytację, o której mowa w art. 118[10].

Podmioty te ze względu na podstawę prowadzonej działalności dzielą się na dwie grupy, tj.: podmioty działające na podstawie wpisu do Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych (RSPO) oraz podmioty działające na podstawie akredytacji Kuratora Oświaty, właściwego dla obszaru działalności. Pierwsza grupa podmiotów to:

- publiczne i niepubliczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, zgodnie z ustawą Prawo oświatowe, są to: szkoła branżowa I stopnia, szkoła branżowa II stopnia, technikum, szkoła policealna,
- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego działające przy szkołach lub funkcjonujące jako zespół,
- instytucje rynku pracy prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia

[8] Ibidem.

[9] Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy Dz.U. 2004 nr 99 poz. 1001.

[10] Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 roku – Prawo oświatowe, op. cit.

i instytucjach rynku pracy, to: publiczne służby zatrudnienia, Ochotnicze Hufce Pracy.

Podmioty te prowadząc działalność oświatową, w tym placówki kształcenia ustawicznego, centra kształcenia zawodowego oraz branżowe centra umiejętności, umożliwiające uzyskanie i uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub zmianę kwalifikacji zawodowych zgodnie z Ustawą z dnia 15 kwietnia 2011 roku o systemie informacji oświatowej mają obowiązek zgłoszenia swojej działalności do Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych (RSPO)[11]. W związku z powyższym do zidentyfikowania podmiotów posiadających ofertę KKZ przyjęto bazę podmiotów zarejestrowanych w bazie RSPO – województwo podlaskie, znajdujących się pod linkiem: https://rspo.gov.pl filtr podlaskie. Na dzień 30.05.2024 roku zidentyfikowano 411 podmiotów.

Druga grupa podmiotów to:

- instytucje rynku pracy prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową i posiadające akredytację Kuratora Oświaty właściwego dla miejsca prowadzenia działalności edukacyjno - szkoleniowej na kształcenie ustawiczne prowadzone w formie pozaszkolnej, zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy to:
- agencje zatrudnienia,
- instytucje szkoleniowe,
- instytucje dialogu społecznego,
- instytucje partnerstwa lokalnego,
- podmioty prowadzące działalność oświatową, na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 6 marca 2018 roku – Prawo przedsiębiorców, posiadające akredytację Kuratora Oświaty właściwego dla miejsca prowadzenia działalności oświatowej.

Podmioty te działają na podstawie akredytacji właściwego dla miejsca działalności kuratora oświaty. W związku z powyższym do zidentyfikowania oferty KKZ przyjęto listę podmiotów, które uzyskały akredytację Kuratora Oświaty od dnia 1 września 2020 roku, https://kuratorium.bialystok.pl/wazne/wykaz-placowek-prowadzacych-ksztalcenie-ustawiczne-w-formach-pozaszkolnych-i-posiadajacych-akredytacje-podlaskiego-kuratora-oswiaty.html, wykaz udostępniony na dzień 31.12.2022 roku

W celu pełnego zidentyfikowania podmiotów działających na podstawie ustawy z dnia 6 marca 2018 roku – Prawo przedsiębiorców[12] przyjęto do badania wykaz podmiotów wpisanych do rejestru instytucji szkoleniowych na stronie: STOR - System Teleinformatyczny Obsługi Rejestrów PSZ (praca.gov.pl) – filtr województwo podlaskie dostępna ze strony Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Białymstoku: rejestr instytucji szkoleniowych. Na dzień 12.02.2024 roku zidentyfikowano 392 podmioty. Ponadto do identyfikacji podmiotów prowadzących KKZ przyjęto bazę podmiotów,

[11] Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r o systemie informacji oświatowej, Dz.U. 2011 nr 139 poz. 814.
[12] Ustawa z dnia 6 marca 2018 roku – Prawo przedsiębiorców, Dz.U. 2018 poz. 646.

które zgłosiły realizację kursów do Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży (wykaz podmiotów udostępniony przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną (OKE) w Łomży, na dzień dostarczenia danych 27.05.2024 roku zidentyfikowano 34 podmioty.

Analiza przestrzenna objęła obszar województwa podlaskiego w podziale na trzy podregiony: podregion białostocki, podregion łomżyński i podregion suwalski. Strukturę podregionów zaprezentowano w podziale na powiaty (tabela 3).

Tabela 3. Podział przestrzenny zakresu inwentaryzacji podmiotów posiadających ofertę kwalifikacyjnych kursów zawodowych

Nazwa podregionu	Nazwa powiatu	Liczba instytucji szkoleniowych zarejestrowanych w woj. podlaskim w krajowej bazie RIS[1]	Liczba szkół i placówek kształcenia ustawicznego zarejestrowanych w bazie RSPO[2]	Liczba jednostek posiadających akredytację Kuratora Oświaty w Białymstoku[3]
białostocki	M. Białystok	205	148	2
białostocki	białostocki	32	19	0
białostocki	sokólski	6	28	0
łomżyński	M. Łomża	31	42	0
łomżyński	łomżyński	3	9	0
łomżyński	kolneński	4	5	0
łomżyński	zambrowski	8	10	0
łomżyński	wysokomazowiecki	9	25	0
łomżyński	siemiatycki	5	4	0
łomżyński	bielski	9	16	0
łomżyński	hajnowski	5	5	0
suwalski	M. Suwałki	43	43	0
suwalski	suwalski	7	4	0
suwalski	sejneński	3	7	0
suwalski	moniecki	5	7	0
suwalski	grajewski	7	19	0
suwalski	augustowski	10	20	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie:[1]STOR - System Teleinformatyczny Obsługi Rejestrów PSZ (praca.gov.pl) – filtr województwo podlaskie dostępna ze strony Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Białymstoku: rejestr instytucji szkoleniowych, [dostęp: 12.02.2024].[2] Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych (RSPO – województwo podlaskie: https://rspo.gov.pl filtr podlaskie, [dostęp: 30.05.2024], https://kuratorium.bialystok.pl/wazne/wykaz-placowek-prowadzacych-ksztalcenie-ustawiczne-w-formach-pozaszkolnych-i-posiadajacych-akredytacje-podlaskiego-kuratora-oswiaty, [dostęp 15.02.2024].

Podmioty znajdujące się w bazach poddano analizie. Dokonano przeglądu stron internetowych podmiotów i zidentyfikowano grupę podmiotów, które mają na swoich stronach ofertę KKZ.

1.4. Procedura prowadzenia badania

Na potrzeby prowadzenia analizy zidentyfikowano trzy zadania: planowanie, realizacja i wnioskowanie podporządkowane realizacji celów analizy (rys. 1).

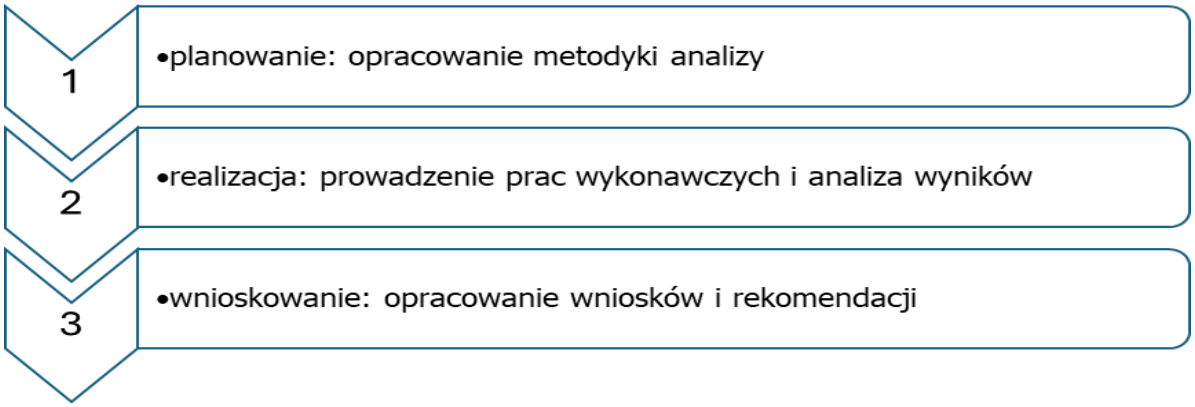

Rysunek 1. Procedura badania oferty kwalifikacyjnych kursów zawodowych w województwie podlaskim

Źródło: opracowanie własne.

Zadanie 1. polegało na przeprowadzeniu przeglądu dokumentów prawnych, raportów, przeglądu literatury z zakresu zadań szkolnictwa zawodowego i pozostałych instytucji w kształceniu kadr regionu. Etap ten pozwolił na wykonanie następujących czynności:

- opracowanie metodyki badań,
- zidentyfikowanie bazy podmiotów uprawnionych do realizacji KKZ w województwie podlaskim,
- opracowanie katalogu KKZ.

W ramach zadania 2 prowadzono prace wykonawcze, dokonano:

- przeglądu stron internetowych podmiotów uprawnionych do realizacji KKZ w województwie podlaskim według podregionów i dokonano wyboru podmiotów, które posiadają ofertę KKZ i rodzaj umiejętności występujący w ofercie danego podmiotu. Każdej kwalifikacji przyporządkowano na podstawie rozporządzenia[13] symbol i kod zawodu. Wyniki prac desk research zapisano według wzoru tabeli nr 4 (cel 1),
- grupowania kwalifikacji realizowanych w ramach KKZ według branż w układzie przestrzennym, w podziale na podregion białostocki, łomżyński i suwalski. Każdej branży przypisano kody, nazwy zawodów występujące w ofercie. Każdej kwalifikacji przyporządkowano liczbę podmiotów oferujących kurs na daną kwalifikację. Wyniki grupowania zapisano według wzoru tabeli nr 5 (cel 2),
- analizy stopnia zainteresowania ofertą KKZ mieszkańców województwa podlaskiego z zastosowaniem analizy ilościowej liczby słuchaczy w podziale na

[13] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 roku w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia…, op. cit.

kwalifikację i podregion, wyniki zaprezentowano zgodnie ze wzorem tabeli nr 4 i 5. Dane pozyskano z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży (cel 3),

— opracowania narzędzia do badania metodą indywidualnego pogłębionego wywiadu i przeprowadzenia 10 pogłębionych wywiadów zgodnie ze scenariuszem wywiadu (załącznik nr 1). Dokonano analizy wyników badania. Badanie przeprowadzono w układzie przestrzennym i rodzajowym (cel 4). Wykaz podmiotów poddanych badaniu zawiera tabela 6.

Tabela 4. Wzór tabeli bazy podmiotów realizujących kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim

Nazwa szkoły/ instytucji/ kontakt	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 5. Wzór tabeli oferty kwalifikacyjnych kursów zawodowych województwa podlaskiego w podziale na branże

Branża	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie białostockim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie łomżyńskim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie suwalski

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 6. Wykaz podmiotów poddany badaniu jakościowemu

Obszar	Rodzaj instytucji	Liczba IDI
Podregion białostocki	Publiczna szkoła zawodowa prowadzącą kształcenie zawodowe	4
Podregion białostocki	Publiczne centrum kształcenia ustawicznego	1
Podregion białostocki	Instytucja rynku pracy prowadząca działalność oświatową i szkoleniową – niepubliczna szkoła prowadząca kształcenie zawodowe z uprawnieniami szkoły publicznej	1
Podregion łomżyński	Publiczna szkoła zawodowa prowadząca kształcenie zawodowe	1
Podregion łomżyński	Inna instytucja	1
Podregion suwalski	Publiczna szkoła zawodowa kształcenie zawodowe	2

Źródło: opracowanie własne.

Realizacja zadania 3 polegała na sformułowaniu wniosków a następnie opracowaniu rekomendacji dla polityki publicznej w zakresie wsparcia podlaskich realizatorów KKZ (cel 5).

2. Rola szkolnictwa branżowego i innych instytucji w doskonaleniu kwalifikacji zawodowych kadr regionalnych – przegląd literatury i raportów

2.1. Identyfikacja głównych wyzwań w doskonaleniu kwalifikacji zawodowych dorosłych

Większość wyzwań związanych z kształceniem zawodowym ma charakter ogólny wynikający ze zmian w szerszym otoczeniu lub związanych z popytem na tego typu kształcenie. W związku z tym dostosowanie systemu kształcenia zawodowego do potrzeb jego uczestników wymaga z jednej strony zmian na poziomie ogólnokrajowym, z drugiej zaś wdrażania polityk regionalnych uwzględniających regionalną specyfikę rynku pracy.

System kształcenia zawodowego podlega ciągłej modernizacji i reformie ze względu na wyzwania wynikające z przemian gospodarczych, rozwoju nowych technologii i postępującej cyfryzacji. W 2022 roku Rada Ministrów przyjęła opracowany przez MEiN „Plan działań w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego na lata 2022-2025[14]". Celem działań ujętych w dokumencie jest przygotowanie pracowników na potrzeby nowoczesnej gospodarki. Działania zaplanowane we ww. dokumencie, mają charakter bieżących zmian i koncentrują się na[15]:

- rozwoju umiejętności zawodowych, w tym związanych z zieloną i cyfrową transformacją;
- wzmocnieniu współpracy instytucji kształcenia zawodowego z przedstawicielami pracodawców w poszczególnych branżach w celu dopasowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku, w tym utworzenie branżowych centrów umiejętności;
- rozwój kadr dla kształcenia zawodowego i promocję najlepszych nauczycieli zawodu;
- rozwoju doradztwa zawodowego i promocji kształcenia zawodowego (m.in. uruchomienie portalu internetowego prezentującego dostępne zawody oraz zwiększenie wykorzystania nowych technologii podczas egzaminów zawodowych);
- zwiększenie udziału samorządów województw w działaniach służących rozwojowi kształcenia zawodowego i wdrażaniu Zintegrowanej Strategii Umiejętności na poziomie regionalnym.

Niewątpliwie istotnym wyzwaniem dla systemu kształcenia są zachodzące procesy demograficzne. Postępujące się starzenie osób zawodowo czynnych

[14] Plan działań w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego na lata 2022-2025, MEiN. https://www.gov.pl/web/edukacja/plan-dzialan-w-zakresie-ksztalcenia-i-szkolenia-zawodowego-na-lata-2022-2025-1, [dostęp: 2.08.2024].

[15] https://www.gov.pl/web/premier/plan-dzialan-w-zakresie-ksztalcenia-i-szkolenia-zawodowego-na-lata-2022-2025-informacja-na-temat-dzialan-planowanych-na-rzecz-realizacji-zalecenia-rady-z-dnia-24-listopada-2020-r-w-sprawie-ksztalcenia-i-szkolenia-zawodowego-na-rzecz-zrownowazonej-konkurencyjnosci-sprawiedliwosci-spolecznej-i-odpornosci-2020c-41701, [dostęp: 2.08.2024].

wywołuje wiele konsekwencji, do których muszą dostosować się zarówno pracodawcy, pracownicy, jak i placówki szkolenia zawodowego. Z prognoz demograficznych GUS wynika, że w Polsce w 2060 roku udział osób w wieku produkcyjnym w populacji wyniesie około 51,9%, w wieku powyżej 65 roku życia – aż 32,5 %, a ich liczba wzrośnie o 2,5 miliona w porównaniu do 2022 roku, natomiast w wieku przedprodukcyjnym – niecałe 15,6%.[16] W związku z tym szczególnego znaczenia nabiera polityka społeczna, której celem jest aktywizacja osób 50+ tak, aby jak najdłużej pozostawały aktywne zawodowo oraz rozwój instrumentów i narzędzi, które umożliwiają zatrzymywanie tej grupy pracowników na rynku pracy.

Obok trendów demograficznych istotne konsekwencje dla kształcenia zawodowego będą miały również zmiany technologiczne. Prognozy wskazują, że wdrożenie nowoczesnych technologii spowoduje, że większość stanowisk pracy będzie wymagać wysokich kwalifikacji. Osoby o średnim poziomie kwalifikacji będą w tym czasie stanowić około 36,0% siły roboczej, natomiast udział osób o niskich kwalifikacjach lub bez kwalifikacji prawdopodobnie znacząco spadnie[17]. Zmieni się również charakter wykonywanej pracy. Światowe trendy wskazują na malejące zapotrzebowanie na wszystkie zadania wykonywane manualnie, w szczególności rutynowe czynności. W związku z postępującą automatyzacją i robotyzacją wywołaną przez postęp technologiczny od pracowników będzie się oczekiwało coraz bardziej zaawansowanych i wyspecjalizowanych umiejętności. Oznacza to ryzyko wykluczenia z życia zawodowego i społecznego osób o niskich umiejętnościach, które wcześniej manualnie wykonywały rutynowe zadania. Problem ten może dotknąć znaczną liczbę osób dorosłych, wśród których wielu ma niski, faktyczny poziom umiejętności.

Ponadto na tle innych krajów Unii Europejskiej Polska ma bardzo niski udział osób uczących się po zakończeniu edukacji w systemie szkolnym. „Odsetek osób w wieku 25–64 lata, biorących udział w edukacji (formalnej i pozaformalnej lub nieformalnym uczeniu się) jest w Polsce o połowę niższy niż średnia dla krajów OECD, a aż 68,0% badanych osób pracujących wskazuje, że nie widzi potrzeby podnoszenia swoich kompetencji zawodowych. Niektórzy eksperci postrzegają problem w szerszym kontekście jako brak kultury uczenia się przez całe życie”[18]. W związku z tym kolejnym wyzwaniem dla szkolnictwa zawodowego jest stworzenie warunków i zachęt wspierających proces podejmowania decyzji o dalszym kształceniu, zwłaszcza w obliczu wspomnianych wcześniej zmian demograficznych i technologicznych.

---

[16] Prognoza ludności rezydującej dla Polski na lata 2023-2060, https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5469/12/1/1/prognoza_ludnosci_rezydujacej_dla_polski_na_lata_2023-2060.pdf, [dostęp: 02.08.2024].

[17] Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Warszawa 2019, https://kwalifikacje.gov.pl/images/zsu.pdf, [dostęp: 02.08.2024].

[18] Zintegrowany System Kwalifikacji w jednostkach samorządu terytorialnego – potrzeby i rozwiązania, Warszawa 2019, https://kwalifikacje.edu.pl/wp-content/uploads/publikacje/PDF/ZSK-w-jednostkach-samorza%CC%A8du-1.pdf, [dostęp: 02.08.2024].

W raporcie „Polskie szkoły 2022”[19] omówiono wyniki badania dotyczące oceny jakości kształcenia w placówkach publicznych. Okazuje się, że na tle pozostałych rodzajów szkół publicznych (licea, technika, szkoły podstawowe) szkoły branżowe są oceniane gorzej pod względem jakości kształcenia, dodatkowo 61,0% osób nie potrafiło dokonać oceny jakości w tego typu szkołach. Niestety w opinii respondentów jakość kształcenia uległa pogorszeniu w ciągu ostatnich lat. W 2008 roku 49,0% osób oceniało dobrze jakość kształcenia w ówczesnych szkołach zawodowych, natomiast w 2022 roku jedynie 39,0% osób dobrze oceniło szkoły branżowe[20]. Przedstawione wyniki sugerują, że istotnym wyzwaniem całego systemu kształcenia zawodowego jest poprawa wizerunku placówek oferujących kursy zawodowe poprzedzone jednak poprawą jakości kształcenia, wnikliwą analizą potrzeb regionalnego rynku pracy i dostosowaniem oferty do tych potrzeb.

Szerzej wyzwania związane z rozwojem umiejętności, w tym stojące przed systemem szkolenia zawodowego zostały zdiagnozowane w dokumencie „Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030”[21]. Należą do nich:

- wieloletnia dominacja paradygmatu uczenia (się) opartego na rywalizacji, kontroli, ocenie oraz stosunkowo biernej roli osoby uczącej się,
- wciąż zbyt mały nacisk na rozwój umiejętności samodzielnego, twórczego i krytycznego myślenia oraz uczenia się na wszystkich poziomach systemu edukacji,
- niedopasowanie umiejętności osób wspomagających innych w uczeniu się (nauczycieli, edukatorów itp.) do potrzeb uczących się oraz wymogów nowoczesnego społeczeństwa i gospodarki,
- nierówne szanse w dostępie do możliwości rozwoju odpowiednich umiejętności na wszystkich etapach życia,
- niski udział osób dorosłych w uczeniu się, szczególnie wśród pracowników starszych i osób o niskich kwalifikacjach,
- niewielkie doświadczenie Polski w popytowych modelach wspierania uczenia się dorosłych, z uwzględnieniem analizy potrzeb edukacyjnych uczestników,
- ograniczone możliwości rozwoju form uczenia się w pracy w odniesieniu do szerokich grup docelowych dorosłych: pracowników mało efektywnych firm (zwykle mikro i małych) oraz nieaktywnych zawodowo,
- słabo upowszechnione procedury walidacji umiejętności nabytych poza systemem edukacji,
- wciąż niska atrakcyjność kształcenia zawodowego dla osób uczących się oraz kadr uczących,
- ograniczone zaangażowanie pracodawców w opracowanie i wdrażanie kształcenia i szkolenia zawodowego,

[19] Polskie szkoły 2022, Komunikat z badań, CBOS, nr 2/2023, https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2023/K_002_23.PDF, [dostęp:2.08.2024].
[20] Ibidem.
[21] Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Warszawa 2019, https://kwalifikacje.gov.pl/images/zsu.pdf, [dostęp: 2.08.2024].

- niewykorzystany w pełni potencjał edukacji pozaformalnej, w tym działań realizowanych przez organizacje obywatelskie.

Wyzwania te związane są z jednej strony z przestarzałym sposobem nauczania stawiającym ucznia w pozycji biernej i braku chęci osób dorosłych o niskich kwalifikacjach do podejmowania prób podnoszenia swoich kwalifikacji, z drugiej zaś wynikające z rozwoju edukacji pozaformalnej.

Istotną barierą w procesie pozyskiwania kwalifikacji zawodowych jest stosunkowo niski poziom inwestycji w rozwój pracowników szczególnie osób niewykwalifikowanych i niskowykwalifikowanych, zatrudnianych przy prostych pracach, w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) wynika przede wszystkim z niskiej świadomości długofalowych korzyści dla pracodawcy płynących z podnoszenia kompetencji swoich pracowników. Większość małych i średnich przedsiębiorców nie postrzega szkoleń jako ważnego czynnika, który bezpośrednio przekłada się na funkcjonowanie przedsiębiorstw i ich pozycję na rynku. Ponadto przedsiębiorcy często nie potrafią ocenić potrzeb szkoleniowych swoich pracowników[22]. Istotną barierą są również kwestie finansowe. Obok barier będących po stronie pracodawców ważną rolę odgrywają także te po stronie pracowników. Pracownicy, szczególnie ci o niskich kwalifikacjach, nie są przekonani o tym, że uczenie się zwiększy ich szanse na zmianę i poprawę sytuacji życiowej. Ze względu na bariery awansu zarówno poziomego, jak i pionowego, często doświadczane w tej grupie, nie widzą oni wymiernych korzyści z podnoszenia swoich kompetencji i pozostają bierni edukacyjnie. Takie podejście do edukacji może skutkować również mniejszą potrzebą zdobywania umiejętności ogólnych[23].

W wyniku obserwowanego niedopasowania pracowników do wciąż zmieniającej się sytuacji na rynku pracy, MEiN zobowiązało szkoły prowadzące kształcenie zawodowe do współpracy ze środowiskiem pracodawców. Współpraca szkół zawodowych ze środowiskiem pracodawców przede wszystkim może dotyczyć takich form jak[24]:

- klasy patronackie,
- przygotowanie propozycji programu nauczania zawodu,
- realizacja kształcenia zawodowego, w tym praktyczna nauka zawodu,
- wyposażenie warsztatów lub pracowni szkolnych,
- organizacja egzaminu zawodowego,
- doskonalenie nauczycieli kształcenia zawodowego, w tym organizowanie szkoleń branżowych,
- realizacja doradztwa zawodowego i promocji kształcenia zawodowego.

[22] Ibidem.
[23] Ibidem.
[24] Ministerstwo Edukacji Narodowej, Obowiązek współpracy szkół z pracodawcami: https://www.gov.pl/web/edukacja/obowiazek-wspolpracy-szkol-z-pracodawcami, [dostęp:30.07.2024].

Wiele dotychczasowych badań wskazuje na niewystarczający zakres tej współpracy[25]. Ostatnie badanie dotyczące co prawda województwa dolnośląskiego pokazuje pewne prawidłowości i identyfikuje bariery hamujące rozwój współpracy. Wyniki badania wskazują, że najczęściej współpraca między szkołami zawodowymi a pracodawcami polegała na: wizytach studyjnych/wycieczkach do pracodawców, kierowaniu uczniów na praktyki zawodowe u pracodawców, organizowaniu spotkań z przedsiębiorcami, w tym branżowych spotkań zawodowych, kierowaniu uczniów na staże u pracodawców, konsultowaniu kierunków kształcenia, kierowaniu uczniów na zajęcia praktyczne u pracodawców oraz na prowadzeniu zajęć lekcyjnych przez specjalistów z przedsiębiorstw. Badanie potwierdza, że na współpracy z biznesem bezpośrednio korzystają przede wszystkim uczniowie. Formy kooperacji nastawione na doskonalenie kadry pedagogicznej odnotowywane były zdecydowanie rzadziej[26].

W opinii pracodawców głównymi barierami we współpracy ze szkołami zawodowymi są: przeszkody prawne, w tym nieznajomość prawa, brak zachęt dla przedsiębiorców (np. rozwiązań prawnych, finansowych) oraz problemy z uczniami. Niekiedy też pracodawcy, zwłaszcza którzy w ograniczonym stopniu współpracują ze szkołami twierdzą, iż nie mają takiej potrzeby, a także w ich opinii taka współpraca niesie za sobą więcej trudności niż korzyści[27].

W opinii reprezentantów badanych szkół zawodowych (w województwie dolnośląskim) barierami utrudniającymi współpracę z przedsiębiorstwami jest: brak funduszy na różne formy współpracy, brak regulacji dotyczących kwestii finansowania, braki kadrowe, brak atrakcyjnych zachęt dla pracodawców (np. odpisów podatkowych), niechęć pracodawców do ponoszenia kosztów doposażenia szkół, niska podaż pracodawców w zawodzie, niechęć pracodawców do organizowania praktyk zawodowych, brak rozwiązań systemowych (program rozwoju zawodowego na poziomie organu prowadzącego), brak instruktorów praktycznej nauki zawodu u pracodawcy, brak możliwości zatrudnienia nauczyciela delegowanego do pracodawcy w roli instruktora praktycznej nauki zawodu[28].

Kolejną barierą dla rozwoju uczenia się osób dorosłych po zakończeniu edukacji formalnej jest brak spójności między kwalifikacjami przyznawanymi w szkołach i systemach szkolnictwa wyższego a kwalifikacjami przyznawanymi poza tymi systemami. Przede wszystkim niewystarczająca jest koordynacja sposobów oceniania i uznawania kompetencji poza systemem edukacji, brakuje procedur walidacji

---

[25] Ministerstwo Edukacji Narodowej Departament Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego (2011). Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. Raport końcowy, Warszawa; Analiza potrzeb szkół zawodowych pod kątem wyzwań regionalnego rynku pracy, badanie zrealizowane na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, 2015 roku http:rpo.dolnyslask.pl/wp-content/uploads/2019/12/Analiza-potrzeb-szkół-zawodowych-pod-katem-wyzwań-regionalnego-rynku-pracy.pdf, [dostęp: 02.08.2024].

[26] Współpraca szkolnictwa zawodowego z przedsiębiorcami w województwie dolnośląskim, Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy w Wałbrzychu, Wałbrzych 2019, https://www.dwup.pl/asset/images/files/Badania_analizy_raporty/05_RAPORT_KO%C5%83COWY_v6.pdf, [dostęp: 2.08.2024].

[27] Ibidem.

[28] Ibidem.

umiejętności nabytych poza formalnym systemem edukacji. Dodatkowo sytuację utrudnia niewystarczająca wiedza o edukacji pozaformalnej i uczeniu się nieformalnym w Polsce, o specyfice procesu uczenia się osób dorosłych i potrzebach tych osób jako uczących się.

Powyższe bariery, jak już zostało wspomniane, mają charakter uniwersalny. W województwie podlaskim również jednym z celów polityki rozwoju regionu, zgodnie ze „Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030" jest budowanie i rozwijanie silnego kapitału ludzkiego jako kluczowego zasobu regionu. Ze względu na niski udział mieszkańców w kształceniu ustawicznym i konieczność dopasowania kwalifikacji i umiejętności osób do potrzeb regionalnej gospodarki konieczne są działania zmierzające do poprawy zaistniałej sytuacji. W ramach tych działań planuje się promowanie kształcenia ustawicznego wśród mieszkańców regionu oraz wsparcie i wykorzystanie potencjału szkół kształcenia zawodowego.

Dodatkowo w dokumencie „Regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia na rok 2024 w województwie podlaskim" oraz „Barometr Zawodów 2024. Raport podsumowujący badanie w województwie podlaskim" wskazuje się, że w 2024 roku głównymi przyczynami występowania zawodów deficytowych są: brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy, m.in. z powodu: zmian demograficznych i niskiej zastępowalności pokoleniowej w niektórych zawodach i w branżach, braku kształcenia, braku zainteresowania młodzieży nauką w zawodach rzemieślniczych, rozwoju danej branży i planowanych inwestycji infrastrukturalnych generujących zapotrzebowanie na pracowników, rozwoju nowych technologii i procesów produkcyjnych w branży informatycznej, elektro-energetycznej i mechaniczno-motoryzacyjnej czy też zmian legislacyjnych w systemie oświaty powodujących konieczność zatrudnienia większej liczby specjalistów w szkołach i zmian legislacyjnych w zakresie ochrony środowiska, nie spełnianie przez kandydatów wymagań pracodawców m. in ze względu na brak lub utratę wymaganych kwalifikacji/uprawnień, nieznajomość obsługi specjalistycznego sprzętu lub oprogramowania oraz brak doświadczenia zawodowego i umiejętności, również z powodu dezaktualizacji kwalifikacji i kompetencji w wyniku długotrwałego bezrobocia.[29] Wskazane w opracowaniu przyczyny świadczą o specyficznych wyzwaniach kształcenia zawodowego w województwie podlaskim.

[29] Regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia na rok 2024 w województwie podlaskim, Samorząd województwa podlaskiego, Wojewódzki Urząd Pracy, Białystok, 2024, https://wupbialystok.praca.gov.pl/documents/102984/23541762/RPD2024%20na%20Zarz%C4%85d.pdf/3b611d9f-44b0-4555-99fc-33bb458e2a40, [dostęp 3.08.2024]; Barometr Zawodów 2024, województwo podlaskie, https://barometrzawodow.pl/modul/publikacje?publication=province&province=10&county=&year=2024, [dostęp: 24.08.2024].

2.2. Kształcenie ustawiczne w systemie kształcenia kadr regionalnych

System kształcenia ustawicznego stoi przed ważnym wyzwaniem w zakresie dostosowania kwalifikacji zawodowych do dynamicznie zmieniających się potrzeb rynku pracy. Na ważną rolę kształcenia ustawicznego wskazują badania popytu na pracę, gdzie obserwuje się niewystarczającą podaż kadr w stosunku do liczby stanowisk, na których wymagane jest wykształcenie zawodowe[30]. Ponadto obserwuje się relatywnie niską aktywność zawodową absolwentów szkół zawodowych, co ma związek z niedopasowaniem kwalifikacji i kompetencji absolwentów do potrzeb rynku pracy[31]. Problemy te mają związek z szybko zmieniającymi się potrzebami rynku pracy. Powstają nowe złożone stanowiska pracy, które obsługują wykwalifikowani pracownicy, jednocześnie spada popyt na pracowników o niskich umiejętnościach, zajmujących się pracami o charakterze rutynowym[32]. Dotychczasowa część stanowisk pracy w przemyśle jest zastępowana przez usługi lub przenoszona do sektora usług. Położenie nacisku na innowacyjność rozwiązań poprzez wprowadzanie nowych towarów na rynek, opracowywanie nowych metod produkcji czy zmianę organizacji procesów w firmie prowadzi do zmian w obrębie struktury zatrudnienia[33] jak i skrócenia czasu życia firm[34]. Uważa się, że zmiany te, zapoczątkowane w końcu XX wieku generują luki w umiejętnościach i zarobkach, zwiększając w ten sposób nierówności wśród populacji[35]. Ponadto zmieniające się gusta konsumentów, wprowadzanie na rynek nowych produktów prowadzi do starzenia się istniejących produktów. Zmiany te łączą się ze zjawiskiem znikania starych i powstawania nowych zawodów[36]. W konsekwencji na rynku pracy dochodzi do dezaktualizacji posiadanych przez pracowników kompetencji[37]. Zmiany zachodzą też w modelu zatrudnienia pracowników w kierunku rosnącego udziału elastycznych niestandardowych form angażu, bezzatrudnieniowego modelu, działania te wynikają z dominującego pracooszczędnego modelu rozwoju, który stawia na automatyzację i zwiększenie efektywności procesów pracy. W obliczu rosnącej digitalizacji oraz postępu

---

[30] Bulkowski, K., Grygiel, P., Humenny, G., Kłobuszewska, M., Sitek, M., Stasiowski, J., Żółtak, T. (2019). Absolwenci szkół zawodowych z roku szkolnego 2016/2017. Raport z pierwszej rundy monitoringu losów edukacyjno-zawodowych absolwentów szkół zawodowych. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.
[31] Ibidem.
[32] J., Kim, C.Y., Park (2020). Education, skill training, and lifelong learning in the era of technological revolution: A review. Asian-Pacific Economic Literature, 34(2), pp. 3-19; M., Kobosko (2021). Ginące zawody jako konsekwencja zmian technologicznych na polskim rynku pracy. Studia z Polityki Publicznej, 8(4), s. 75-95.
[33] M., Kobosko (2021). Ginące zawody... op. cit.
[34] R., Jedlińska, (2021). Edukacja i rynek pracy w dobie globalizacji. Studia Pedagogiczne. Problemy Społeczne, Edukacyjne i Artystyczne, 38(38), s. 33-54.
[35] Ch., Juhn, M. K., Murphy, P., Brooks (1993). Wage Inequality and the Rise in Returns to Skill. Journal of Political Economy 101, pp. 410–420.
[36] M., Kobosko (2021). Ginące zawody… op. cit.
[37] R., Jedlińska (2021). Edukacja i rynek pracy… op. cit.

technologicznego, przedsiębiorstwa coraz częściej inwestują w rozwiązania, które minimalizują potrzebę angażowania dużej liczby pracowników w rutynowe zadania[38].

Możemy zatem stwierdzić, że zmiany gospodarcze prowadzą do transformacji gospodarki w kierunku gospodarki opartej na wiedzy[39], w której system kształcenia będzie odgrywał dominującą rolę w kształceniu kadr regionalnych, a kompetencje pracowników będą stanowić gwarancję sukcesu firmy[40].

Przypuszcza się, że dla zdecydowanej większości społeczeństwa podnoszenie, uzupełnianie swoich kwalifikacji czy zmiana profilu, będzie procesem trwającym przez całe życie. Dlatego też przewiduje się, że rynek edukacji będzie najszybciej rozwijającym się rynkiem XXI w.[41].

Według Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) dozgonne przyswajanie wiedzy utożsamiane jest z kształceniem ustawicznym i oznacza koncepcję uczenia się obejmującą rozwój indywidualny i rozwój cech społecznych we wszystkich formach i wszystkich kontekstach – w systemie formalnym, tj. w szkołach, placówkach kształcenia zawodowego, uczelniach i placówkach kształcenia dorosłych oraz w ramach kształcenia nieformalnego, a więc w domu, w pracy i w społeczności[42]. Z kolei Komisja Europejska definiuje edukację przez całe życie jako wszelkie zamierzone działania dydaktyczne danej osoby prowadzone w celu doskonalenia jej wiedzy, umiejętności i kompetencji z punktu widzenia indywidualnego, lokalnego, społecznego i/lub zawodowego[43]. Zatem kształceniu ustawicznemu przypisuje się proces polegający na zdobywaniu informacji, wiedzy i kompetencji w formalnych i nieformalnych strukturach przez całe życie[44]. Formalnym strukturom przypisuje się etap edukacji i szkoleń, zaś nieformalnym strukturom działania podejmowane przez jednostkę w celu rozwoju osobistego poprzez czytanie fachowych czasopism, korzystanie z Internetu, wymianę

[38] Ibidem.
[39] B., Nogalski, N.H., Tien (2019). Developing high quality human resource to benefit from CP-TPP and IR 4.0., International Journal of Research in Management, 1(2), pp. 4–6; J.T., Mahoney, Y.K., Kor, (2015). Advancing the human capital perspective on value creation by joining capabilities and governance approaches. Academy of Management Perspectives, 29(3), pp. 296–308.
[40] T., Tajudin, S., Syaechurodji, A. W., Alfarizi, D., Haryadi (2023). Competence as a determinant of employee performance work motivation and career development as triggers. Jurnal Mantik, 7(2), pp. 605-613.
[41] E., Solarczyk-Ambrozik (2002). Przemiany współczesnego świata – globalne wyzwanie edukacyjne, w: A., Zwierzchowska (red.) Kształcenie ustawiczne w warunkach globalizacji i rozwoju społeczeństwa informacyjnego, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe UAM, s. 14–17.
[42] Organizacja Współpracy Ekonomicznej i Rozwoju (OECD) Lifelong Learning for All. Meeting of the Education Committee at Ministerial Level, 16–17 stycznia 1996. Paryż, [dostęp: 24.08.2024].
[43] European Commission. (2001). Making a European area of life-long learning a reality—communication from the commission, COM(2001) 678 final.
[44] R., Sartori, G., Tacconi (2017). Guest editorial, European Journal of Training and Development, 41(1), pp. 2-7.

doświadczeń[45] oraz uczenie się osób pracujących w miejscu pracy[46]. Kształcenie ustawiczne uważane jest za odpowiednią reakcję na zmiany[47] oraz kluczową dźwignię odporności, adaptacji i rozwoju, zarówno jednostek, jak i organizacji[48].

Na gruncie polskim kształcenie ustawiczne zdefiniowane jest w ustawie prawo oświatowe[49]. Wyjaśnione jest jako kształcenie w szkołach dla dorosłych, branżowych szkołach II stopnia i szkołach policealnych, a także uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności oraz kwalifikacji zawodowych lub zmianę kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych przez osoby, które spełniły obowiązek szkolny[50]. W obecnym wymiarze całokształt problematyki związanej z kształceniem ustawicznym reguluje szereg zapisów prawnych wydawanych w formie ustaw i rozporządzeń[51]. W systemie kształcenia ustawicznego, w procesie kształcenia kadr regionalnych szczególną rolę przypisuje się szkolnictwu branżowemu i instytucjom szkoleniowym ze względu na zmianę zapotrzebowania rynku pracy na wykwalifikowanych zawodowo pracowników, w tym w zawodach innych niż już istniejących. Szkolnictwo branżowe i instytucje szkoleniowe umożliwiają uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności oraz kwalifikacji zawodowych lub zmianę profilu w następujących formach:

- kwalifikacyjny kurs zawodowy,
- kurs umiejętności zawodowych,
- kurs kompetencji ogólnych,
- turnus dokształcenia teoretycznego młodocianych pracowników,
- kurs umożliwiający uzyskanie lub uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych[52].

Nowe możliwości w kształceniu kadr regionalnych na poziomie zawodowym dają kwalifikacyjne kursy zawodowe (KKZ). Ta pozaszkolna forma kształcenia ustawicznego wprowadzona od 2012 roku jest adresowana do osób dorosłych, zainteresowanych uzyskiwaniem i uzupełnianiem wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych[53]. Należy przez to rozumieć kurs, którego program nauczania

---

[45] B., Worek, M., Niezgoda (2011). Kształcenie przez całe życie w polskiej edukacji: system, perspektywa czy płynna rzeczywistość: analiza na przykładzie Małopolski, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, s. 107-126.

[46] M., Mulder, (2007). Competence: the essence and use of the concept in ICVT. European Journal of Vocational Training, 40, 5-21; R., Sartori, G., Tacconi, B., Caputo, (2015). Competence-based analysis of needs in VET teachers and trainers: an Italian experience. European Journal of Training and Development, 39(1), pp. 22-42.

[47] Ceschi, A., Perini, M., Scalco, A., Pentassuglia, M., Righetti, E., & Caputo, B. (2021). Foster employability and fight social exclusion through the development of lifelong learning (LLL) key-competences: reviewing twenty years of LLL policies. European Journal of Training and Development, 45(6/7), 475-511.

[48] Ibidem.

[49] Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 roku – Prawo oświatowe…, op. cit.

[50] Ibidem.

[51] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 roku w sprawie kształcenia ustawicznego…, op. cit.; Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 roku w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa…, op. cit.

[52] Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty op. cit., art. 117 pkt 1a.

[53] Ibidem, art. 4 ust. 35.

uwzględnia podstawę programową kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego w zakresie jednego zawodu. Jego ukończenie umożliwia przystąpienie do egzaminu zawodowego w zakresie kwalifikacji objętej danym kursem[54]. Zakończenie kształcenia potwierdzone jest zaświadczeniem. Egzamin przeprowadzany jest przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną (OKE) właściwą dla obszaru realizacji KKZ. Daje ona możliwość przygotowania się w krótkim czasie do pracy na stanowisku wymagającym kwalifikacji zawodowych, w tym uzyskać tytuł w danym zawodzie.

Ten nowy system kształcenia zawodowego kadr regionalnych umożliwia zwiększenie mobilności zawodowej osób dorosłych oraz szybsze reagowanie na potrzeby rynku pracy i gospodarki. W obrębie pokrewnych zawodów wymagane są często te same kwalifikacje co oznacza, że osoba, która zdobędzie kilka pokrewnych umiejętności będzie mogła wykonywać więcej niż jeden zawód. Kwalifikacyjne kursy zawodowe w obecnie obowiązującej formie odbywają się według programu nauczania uwzględniającego podstawę programową kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego prowadzi się od dnia 1 września 2020 roku[55]. Wprowadzenie KKZ to konsekwentna realizacja celów kształcenia zawodowego – przygotowania kadr regionalnych do pracy w warunkach współczesnego świata, wykonywania pracy zawodowej i aktywnego funkcjonowania na dynamicznie zmieniającym się rynku pracy[56]. Ta nowa forma kształcenia ustawicznego umożliwia uzyskanie kwalifikacji w 239 zawodach, 274 kwalifikacje w obrębie 32 branż[57].

W rezultacie, należy stwierdzić, że w obrębie kształcenia ustawicznego rolą szkolnictwa branżowego i instytucji szkoleniowych jest zapewnienie zróżnicowanych możliwości poszerzania wiedzy, nabycia przez obywateli kwalifikacji i kompetencji zgodnie z ich potrzebami, które przygotują obywateli do zmieniających się zadań zawodowych i umożliwią im elastyczne dostosowanie się do zachodzących zmian w gospodarce[58]. Ponadto, zgodnie z zaleceniami Parlamentu Europejskiego powinny one sprostać zróżnicowanym potrzebom osób uczących się poprzez zapewnienie równości i dostępu dla tych grup, które ze względu na trudności edukacyjne, spowodowane okolicznościami osobistymi, społecznymi, kulturowymi lub

---

[54] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 roku w sprawie kształcenia ustawicznego op. cit.; A., Wesołowska, A., Pfeiffer (2013). Kwalifikacyjne kursy zawodowe: krok po kroku. Warszawa: KOWEZiU, s. 5.

[55] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 roku w sprawie kształcenia ustawicznego…, op. cit.

[56] H., Sitko (2013). Egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie – krok po kroku. Warszawa: KOWEZiU, s. 5-9.

[57] Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 roku w sprawie kształcenia…, op. cit.

[58] J., Holford (2008). Explaining European Union Lifelong Learning Policy: Globalisation and Competitivness or Path Dependency and Citizenship? Adult Education Research Conference. Paper 26, http://newprairiepress.org/aerc/2008/papers/26; A.M., Ionela (2012). The role of lifelong learning in the growth of employment and labour efficiency. The case of Romania. Procedia – Social and Behavioral Sciences, 46, pp. 4399–4403.

ekonomicznymi, wymagają szczególnego wsparcia w realizacji swojego potencjału edukacyjnego[59]. Instytucje te powinny mieć zatem istotny wpływ na:

- zdolność do zatrudnienia[60], co wiąże się z dopasowaniem kompetencji potencjalnych i faktycznych pracowników do wymogów gospodarki[61],
- konieczność podążania pracowników i obywateli za postępującymi przemianami, w szczególności technologicznymi czy informatycznymi[62],
- podjęcie aktywności zawodowej w warunkach funkcjonowania współczesnych przedsiębiorstw i zglobalizowanej gospodarki, w tym rosnącej złożoności pracy[63],
- mobilności zawodowej pracowników[64],
- utrzymywania aktywności zawodowej i społecznej osób starszych[65].

Uznaje się też, że mają one wpływ na rozwój obszarów bezpośrednio nie związanych z wymogami rynku pracy, tj.: osobowości[66], jakości życia[67], a także spójności społecznej[68], wzrostem poczucia samokontroli, poprawą zdrowia, poprawą

---

[59] K., Kapoor, V., Weerakkody, A., Schroeder (2017). Social innovations for social cohesion in Western Europe: success dimensions for lifelong learning and education. Innovation. The European Journal of Social Science Research, 31(2), pp. 1-15; Zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 roku w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (Dz.U. L 394 z 30.12.2006, s. 10–18, za: S. Bębas, E. Jasiuk (2021). Kompetencje kluczowe w procesie uczenia się przez całe życie jako europejskie ramy odniesienia – aspekty prawne, psychologiczne i pedagogiczne, Edukacja Ustawiczna Dorosłych.

[60] J., Holford (2008). Explaining European Union…, op. cit.

[61] K. C., Tsai (2012). The Necessity of Creativity Development in Adult Learners for Lifelong Learning, International Journal of Learning & Development, 2(4), pp. 241-273.

[62] J., Grotowska-Leder (2014). Rzecz o kształceniu dorosłych. Lifelong learning w Polsce, w perspektywie Unii Europejskiej, Acta Univestitatis Lodziensis, Folia Sociologica, 50, s. 117–135; W., Tomczyk (2015). Warto studiować, by mieć dobrą pracę. Edukacja Ustawiczna Dorosłych, 3, s. 1; A., Jurgiel-Aleksander, A., Jagiełło-Rusiłowski (2013). Dyskurs uczenia się przez całe życie: administrowanie kompetencjami czy pytanie o ich sens i znaczenie?, Rocznik Andragogiczny, 20, s. 65–73.

[63] L., Nedelkoska, A., Patt (2015). Job Complexity and Lifelong Learning. Thematic Report, proceedings of LLLight'in'Europe research project, http://www.lllightineurope.com/publications, [dostęp: 02.08.2024]

[64] G., Cęcelek (2012). Kształcenie ustawiczne jako wymóg konieczny współczesnej rzeczywistości, Edukacja Ustawiczna Dorosłych, 2, s. 83–90; A., Kowal-Orczykowska, A., Pabiańczyk (2013). Wykształcenie a konkurencyjność na rynku pracy. Odniesienia na przykładzie aktywności edukacyjnej studentów pedagogiki KA im. A. Frycza Modrzewskiego w Krakowie i PWSZ im. Witelona w Legnicy, Rocznik Andragogiczny, 20, s. 91–108; J., Szłapińska, M., Bartkowiak (2013). Determinanty aktywności edukacyjnej absolwentów szkół wyższych, Studia Edukacyjne, 24, s. 271–287.

[65] S., Bohlinger, J., van Loo (2010). Lifelong learning for ageing workers to sustain employability and develop personality [w:] Working and ageing. Emerging theories and empirical perspectives, Publications Office of the European Union, Luxembourg, pp. 28–57.

[66]Ibidem.

[67] K.C., Tsai (2012). The Necessity of Creativity Development…, op. cit.; A.M., Ionela (2012). The role…, op. cit.

[68]M., Sachs-Israel (2015). The post-2015 education agenda and youth and adult literacy in a lifelong learning perspective [w:] Gartenschlaeger U., Hirsch E. (red.), Adult education in an interconnected world, DVV International, Bonn, pp. 14–24.

relacji w rodzinie, rozbudową sieci społecznej[69]. Efekty te mają pośredni wpływ na jakość pracy i na gotowość do podejmowania kolejnych aktywności edukacyjnych[70].

Osiągnięcie zidentyfikowanych efektów zapewnią działania polegające na ciągłym monitorowaniu zmian zachodzących na rynku pracy i ciągłe dostosowanie swojej oferty kształcenia do jego potrzeb. Do długookresowych przedsięwzięć należy wskazać podejmowanie działań w zakresie procesu kształcenia przez całe życie[71], które to wpisuje się w politykę Unii Europejskiej[72].

2.3. Szkoły branżowe w rozwoju kadr regionu

Obecna rzeczywistość społeczno-gospodarcza charakteryzuje się wysoką dynamiką zmian. Ich konsekwencją są także zmiany popytu na kwalifikacje zawodowe. Kształtowane obecnie kwalifikacje zawodowe muszą nadążać za zmieniającymi się specyfikacjami istniejących stanowisk pracy, ale także dostosowywać się do wyłaniających się, nowych stanowisk pracy[73]. Zapewnianie takiego „nadążania" podaży oferty edukacyjnej do zmieniającego się popytu na kwalifikacje jest niezmiernie ważne z punktu widzenia jednostek systemu edukacji, szczególności szkół zawodowych, ale też innych instytucji szkoleniowych oraz odbiorców systemu edukacji, głównie młodzieży i osób dorosłych, jak również przedsiębiorstw[74].

Wykształcenie kadr jak najlepiej odpowiadających na potrzeby współczesnego rynku pracy to też jeden z priorytetów aktualnej polityki edukacyjnej w Polsce. Wyrazem tego jest m.in. przyjęty przez rząd „Plan działań w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego na lata 2022–2025", będący kontynuacją reformy kształcenia zawodowego rozpoczętej w 2019 roku[75].

Aktualnie, w ramach systemu oświaty w Polsce, kształcenie zawodowe jest realizowane w następujących typach szkół[76]:

- 3-letniej branżowej szkole I stopnia,

---

[69] J., Manninen, I., Sgier, M., Fleige, B., Thöne-Geyer, M., Kil, E., Možina, R., Ebner (2014). Benefits of lifelong learning in Europe: Main results of the BeLL-project. German Institute for Adult Education DIE. http://www.bell-project.eu/cms/wp-content /uploads/2014/06/BeLL-Research-Report.pdf, [dostęp: 02.08.2024]

[70] A. Jeran (2016). Nieoczywiste konsekwencje zwiększania poziomu kwalifikacji pracowników z wyższym wykształceniem, Edukacja ustawiczna dorosłych, 2.

[71] B., Nogalski, N. H., Tien, (2019). Developing high quality op. cit.; J.T., Mahoney, Y. K., Kor, (2015). Advancing the human capital…, op. cit.

[72] A., Ceschi, M., Perini, A., Scalco, M., Pentassuglia, E., Righetti, B., Caputo (2021). Foster employability and fight …op.cit.

[73] Raport z badań potrzeb kompetencyjnych firm na terenie BOF. Obszar medyczno- społeczny, BOF, Białystok, 2021, https://bfkk.pl/wp-content/uploads/2022/10/Raport-obszar-medyczny-2022-.pdf, [dostęp: 02.08.2024].

[74] Ibidem.

[75] Szkoły zawodowe coraz popularniejsze. Wybiera je już prawie 60 proc. uczniów po podstawówce, https://biznes.newseria.pl/news/szkoly-zawodowe-coraz,p757847448, [dostęp: 02.08.2024]

[76] Plan działań w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego na lata 2022–2025, https://www.gov.pl/web/edukacja/plan-dzialan-w-zakresie-ksztalcenia-i-szkolenia-zawodowego-na-lata-2022-2025-1, [dostęp: 02.08.2024].

- 2-letniej branżowej szkole II stopnia (dla absolwentów branżowej szkoły I stopnia),
- 5-letnim technikum oraz szkole policealnej o okresie nauki od 1 roku do 2,5 lat (dla osób posiadających wykształcenia średnie lub średnie branżowe).

Kształcenie zawodowe prowadzone jest również w formach pozaszkolnych (kursowych).

Kształcenie zawodowe prowadzone jest aktualnie w 239 zawodach[77]. W zawodach wyodrębnione są kwalifikacje, czyli zestawy wiedzy i umiejętności oraz kompetencji, po nabyciu których można realizować określone zadania i wykonywać określone czynności. Kształcenie w zawodach realizowane jest w oparciu o program nauczania zawodu, który szkoła powinna opracowywać we współpracy z pracodawcami lub organizacjami pracodawców. Kwalifikacje zawodowe potwierdza się w systemie zewnętrznych egzaminów zawodowych przeprowadzanych odrębnie dla każdej kwalifikacji. Osoba, która zda egzamin otrzymuje certyfikat kwalifikacji zawodowej. Natomiast osoba, która potwierdziła wszystkie kwalifikacje w danym zawodzie i posiada odpowiedni poziom wykształcenia otrzymuje dyplom zawodowy[78].

Szkolnictwo zawodowe jest nie tylko priorytetem polityki edukacyjnej na poziomie kraju, ale także na poziomie regionów. W „Strategii rozwoju województwa podlaskiego 2030" jeden z celów strategicznych nosi nazwę „Kompetentni mieszkańcy".

Ważnym kierunkiem działań w ramach tego celu jest wspieranie w ramach polityki regionalnej procesów dostosowania się mieszkańców regionu (w tym imigrantów) do ciągłych zmian, w tym ciągłego podnoszenia kompetencji czy przekwalifikowywania się. Szczególnie istotną rolę w ramach tego celu ma odgrywać szkolnictwo zawodowe, dlatego też w województwie podlaskim podejmuje się działania dostosowujące kształcenie zawodowe do potrzeb gospodarczych obszaru w ramach ścisłej współpracy szkół zawodowych, pracodawców, organów prowadzących, samorządów, władz oświatowych. Istotne z punktu widzenia rozwoju gospodarki regionu jest też kształcenie osób dorosłych pozwalające na elastyczne dopasowywanie się do wymagań rynku pracy[79].

Liczba szkół branżowych I i II stopnia i szkół przysposabiających do pracy zawodowej specjalnych w roku szkolnym 2021/2022 w województwie podlaskim wynosiła 74. Prawie 1/3 tych placówek jest zlokalizowana na terenie miasta Białystok, a w pozostałych największych miastach regionu Suwałkach i Łomża znajdowało się odpowiednio 6 i 8 tego typu podmiotów. Jeśli chodzi o powiaty ziemskie, to największa liczba szkół branżowych I i II stopnia i szkół

---

[77] Załącznik nr 2 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 roku w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, Dz. U. 2019 poz. 316 z późniejszymi zmianami.

[78] Ibidem.

[79] Strategia rozwoju województwa podlaskiego 2030, https://strategia.wrotapodlasia.pl/pl/strategia_rozwoju_wojewdztwa_podlaskiego_2030/, [dostęp: 02.08.2024].

przysposabiających do pracy zawodowej specjalnych cechuje powiat sokólski (7), a także augustowski (4), wysokomazowiecki (4) i zambrowski (4).

Analizując zmiany w liczbie zasadniczych szkół zawodowych, szkół branżowych I i II stopnia i szkół przysposabiających do pracy zawodowej specjalnych w latach 2017-2022 można zauważyć brak zmian w odniesieniu do powiatów ziemskich i miasta Łomża. W Białymstoku w ciągu analizowanych pięciu lat liczba szkół wyraźnie wzrosła – z 13 do 23. W Suwałkach liczba szkół objętych analizą wzrosła z 6 do 8 (tabela 7).

Tabela 7. Liczba zasadniczych szkół zawodowych, szkół branżowych I i II stopnia i szkół przysposabiających do pracy zawodowej specjalnych w latach 2017-2022 w Polsce i powiatach województwa podlaskiego

Lokalizacja	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
POLSKA	2 014	2 100	2 208	2 300	2 367	2 458
Powiat augustowski	3	3	3	4	4	4
Powiat białostocki	1	1	2	2	2	2
Powiat bielski	2	2	2	2	2	2
Powiat grajewski	3	3	3	3	3	3
Powiat hajnowski	2	2	2	2	2	2
Powiat kolneński	2	2	2	2	2	1
Powiat łomżyński	1	1	1	2	2	2
Powiat moniecki	2	2	2	2	2	2
Powiat sejneński	0	0	0	1	1	1
Powiat siemiatycki	3	3	3	3	2	3
Powiat sokólski	4	5	6	7	7	7
Powiat wysokomazowiecki	4	3	3	4	4	4
Powiat zambrowski	4	4	4	4	5	4
Białystok	13	13	14	18	18	23
Łomża	6	6	6	6	6	6
Suwałki	6	6	7	8	8	8
Razem województwo podlaskie	**56**	**56**	**60**	**70**	**70**	**74**

Źródło: dane GUS.

Liczba absolwentów szkół branżowych i szkół przysposabiających do pracy zawodowej specjalnych w roku szkolnym kończącym się w 2022 roku wynosiła 1903. Liczba absolwentów analizowanych placówek na rynku pracy pochodziła, odpowiednio z następujących miast: Białystok – 655 osób, Suwałki – 324 oraz Łomża – 174 i powiat augustowski – 140. W latach 2017-2021 zauważyć można systematyczny spadek liczby absolwentów analizowanych szkół, jednak w roku 2022 ich liczby wzrosła ponad dwukrotnie, co pokrywa się z trendem ogólnopolskim. Może mieć to związek z napływem mieszkańców z Ukrainy na teren województwa podlaskiego (tabela 8).

Tabela 8. Liczba absolwentów zasadniczych szkół zawodowych, szkół branżowych I i II stopnia i szkół przysposabiających do pracy zawodowej specjalnych w latach 2017-2022 w Polsce i powiatach województwa podlaskiego

Lokalizacja	2017	2018	2019	2020	2021	2022
POLSKA	52 052	48 842	44 461	42 007	40 797	86 372
Powiat augustowski	97	96	83	93	81	140
Powiat białostocki	29	6	16	8	9	34
Powiat bielski	46	52	51	26	41	66
Powiat grajewski	48	41	38	23	33	62
Powiat hajnowski	16	12	9	20	9	17
Powiat kolneński	57	44	59	40	32	94
Powiat łomżyński	7	0	15	6	6	8
Powiat moniecki	41	35	29	20	15	61
Powiat sejneński	0	0	0	0	0	0
Powiat siemiatycki	35	33	48	25	28	42
Powiat sokólski	31	57	23	34	37	73
Powiat wysokomazowiecki	77	50	42	42	19	86
Powiat zambrowski	63	55	53	40	49	67
Białystok	356	338	364	336	315	655
Łomża	128	120	109	101	116	174
Suwałki	152	125	124	131	129	324
Razem województwo podlaskie	1183	1064	1063	945	919	1903

Źródło: Dane GUS.

Analizując wpływ szkolnictwa zawodowego na rozwój kadr województwa podlaskiego warto przyjrzeć się strukturze uczniów i absolwentów szkół ponadpodstawowych w regionie.

W roku szkolnym 2022/23 na terenie województwa podlaskiego funkcjonowało 209 ponadpodstawowych szkół dla młodzieży (w tym 32 szkoły specjalne), w których kształciło się łącznie 48,9 tys. uczniów (w tym 0,7 tys. w szkołach specjalnych). W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym przybyły 4 placówki, a liczba uczniów zwiększyła się o 7,3[80] (tabela 9).

[80] Edukacja i wychowanie w województwie podlaskim 11.09.2023 roku w roku szkolnym 2022/2023, https://bialystok.stat.gov.pl/opracowania-biezace/opracowania-sygnalne/edukacja/edukacja-i-wychowanie-w-wojewodztwie-podlaskim-w-roku-szkolnym-20222023,1,16.html, [dostęp: 02.08.2024].

Tabela 9. Szkoły ponadpodstawowe dla młodzieży w roku szkolnym 2021/2022 oraz 2022/2023

Wyszczególnienie	a – 2021/2022 b – 2022/2023	Szkoły	Uczniowie ogółem	Uczniowie, w tym dziewczęta	Absolwenci z poprzedniego roku szkolnego ogółem	Absolwenci z poprzedniego roku szkolnego, w tym dziewczęta
Ogółem	a	205	45569	21906	9272	4656
	b	209	48879	23748	10646	5073
Szkoły branżowe I stopnia	a	49	4439	1198	845	215
	b	49	4044	1160	1794	470
Szkoły branżowe II stopnia	a	3	85	21	-	-
	b	6	255	69	33	10
Licea ogólnokształcące	a	73	20430	13069	4862	3112
	b	73	22703	14460	4948	3182
Technika	a	58	19845	7134	3409	1221
	b	59	21118	7594	3705	1305
Ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe	a	4	389	329	82	71
	b	3	363	315	90	71
Szkoły specjalne przysposabiające do pracy	a	18	381	155	74	37
	b	19	396	150	76	35

Źródło: Główny Urząd Statystyczny (2024). Edukacja i wychowanie w województwie podlaskim w roku szkolnym 2022/2023, Białystok, https://bialystok.stat.gov.pl/opracowania-biezace/opracowania-sygnalne/edukacja/edukacja-i-wychowanie-w-wojewodztwie-podlaskim-w-roku-szkolnym-20222023,1,16.html, [dostęp: 15.08.2024].

Wśród szkół ponadpodstawowych najwięcej uczniów realizowało kształcenie w szkołach o profilu ogólnokształcącym, do których uczęszczało 22,7 tys. młodzieży, 21,1 tys. uczniów kształciło się w technikach. Dwa wymienione typy szkół cieszą się od lat niesłabnącą popularnością wśród młodzieży. W roku szkolnym 2022/2023 zmniejszyło się zainteresowanie uczniów szkołami, których głównym celem jest wykształcenie umiejętności przydatnych do pracy w określonym zawodzie oraz przygotowanie do kształcenia ustawicznego. Zgodnie z ustawą o systemie oświaty[81], od roku szkolnego 2017/18 funkcjonują w tym zakresie szkoły branżowe I stopnia, które powstały z przekształcenia dotychczasowych zasadniczych szkół zawodowych. W analizowanym roku szkolnym w szkołach branżowych I stopnia uczyło się 4 tysiące młodzieży, tj. o 8,9% mniej niż przed rokiem, a w szkołach branżowych II stopnia naukę kontynuowało 255 osób.

W szkołach branżowych I i II stopnia chłopcy stanowili 71,4% ogólnej liczby uczniów, w technikach – 64,0%, a w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy – 62,1%. W liceach ogólnokształcących większość uczniów (63,7% ogółu) stanowiły dziewczęta.

Strukturę uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży w roku szkolnym 2022/2023 zaprezentowano na wykresie 1.

Wykres 1**. Struktura uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży w roku szkolnym 2022/2023**

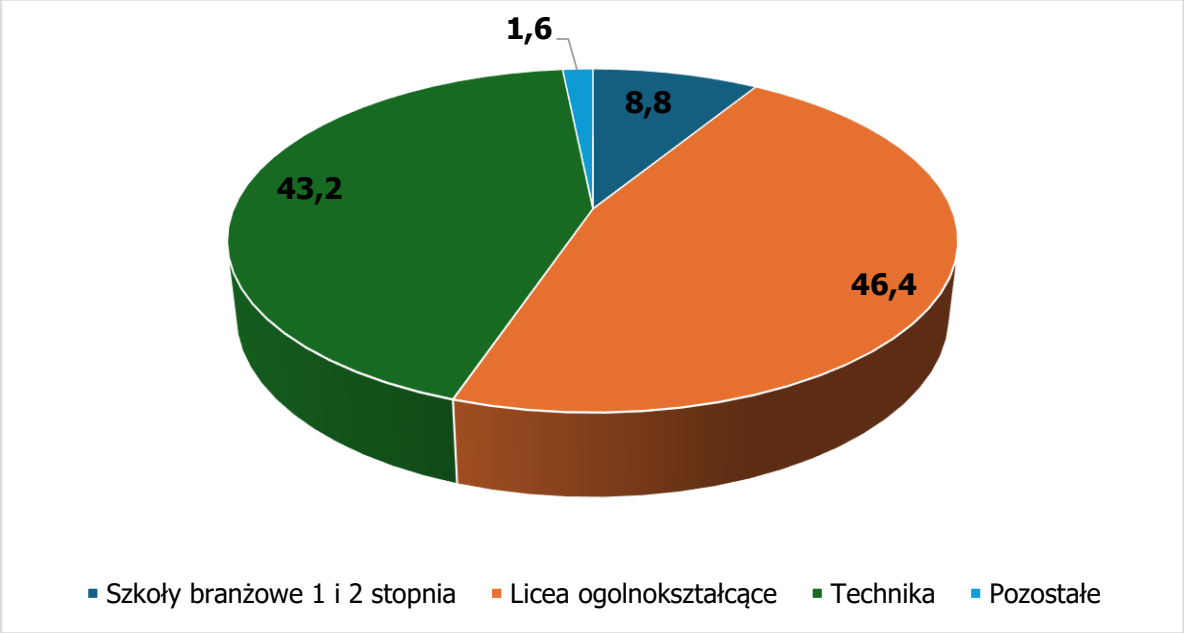

Uwaga: Pozostałe obejmują: ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły specjalne przysposabiające do pracy.
Źródło: opracowanie własne na podstawie: Raport o stanie woj. podlaskiego za 2023 rok, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Białystok 2024, https://bip.podlaskie.eu/wojewodztwo/urzad_mar/sprawozdania/raporty-o-stanie-

[81] Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty,…op. cit.

wojewodztwa/raport-o-stanie-wojewodztwa-za-2023-roku-1.html, [dostęp: 15.08.2024].

Odsetek absolwentów szkół zawodowych w regionie w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych w 2022 roku osiągnął wartość 52,3% i był wyższy o 7,1 % od wartości w 2017 roku. Analizując odsetek absolwentów branżowych szkół I stopnia (w latach 2017-2019 zasadniczych szkół zawodowych) oraz techników w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych warto porównać ten wskaźnik do danych dla całego kraju. Dane statyczne pokazują, że udział absolwentów branżowych szkół I stopnia oraz techników w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych w województwie podlaskim w latach 2017-2022 był niższy niż w całym kraju i oscylował w przedziale od 44,9% do 52,3%[82] (wykres 2).

Wykres 2. Udział absolwentów zasadniczych szkół zawodowych oraz techników w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych (zasadniczych szkół zawodowych, techników i liceów ogólnokształcących) w latach 2017-2022 (w %)

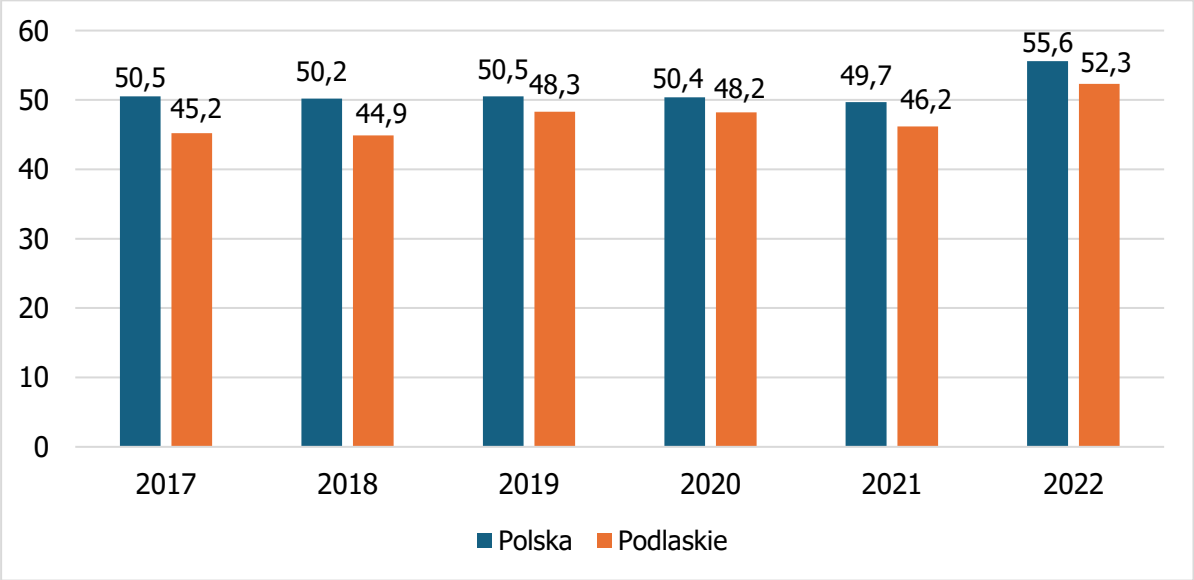

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego (2024). Raport o stanie województwa podlaskiego za 2023 rok, Białystok, https://bip.podlaskie.eu/wojewodztwo/urzad_mar/sprawozdania/raporty-o-stanie-wojewodztwa/raport-o-stanie-wojewodztwa-za-2023-rok-1.html, [dostęp: 15.08.2024].

Zaprezentowane dane dotyczą udziału absolwentów branżowych szkół I stopnia oraz techników w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych

[82] Raport o stanie woj. podlaskiego za 2023 rok, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego Białystok 2024, https://bip.podlaskie.eu/wojewodztwo/urzad_mar/sprawozdania/raporty-o-stanie-wojewodztwa/raport-o-stanie-wojewodztwa-za-2023-rok-1.html, [dostęp: 02.08.2024].

i ponadpodstawowych. W latach 2017-2019 dane dotyczyły absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

Poziom zatrudnienia osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym w województwie podlaskim w latach 2017-2022 (wykres 3) znacząco przewyższał wartości w skali kraju i mieścił się w przedziale od 54,6% do 58,4%. Oznacza to, że na podlaskim rynku pracy występuje duże zapotrzebowanie na osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. W 2022 roku wartość wskaźnika zatrudnienia osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym w regionie była wyższa od wartości osiągniętej w 2017 roku (bazowym) o 1,1% i wyższa od wartości dla kraju o 4,6%[83].

Wykres 3. Wskaźnik zatrudnienia osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym wg BAEL w latach 2017-2022 (w %)

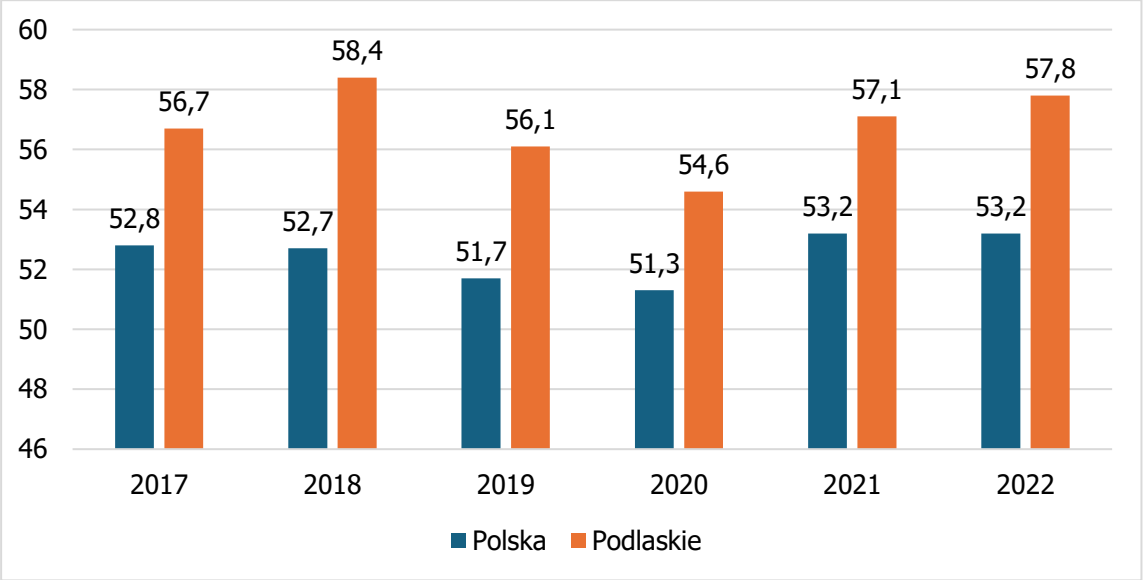

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego (2024). Raport o stanie województwa podlaskiego za 2023 rok, Białystok, https://bip.podlaskie.eu/wojewodztwo/urzad_mar/sprawozdania/raporty-o-stanie-wojewodztwa/raport-o-stanie-wojewodztwa-za-2023-rok-1.html, [dostęp: 15.08.2024].

Dorośli mieszkańcy województwa podlaskiego w 2022 roku wykazali istotnie wyższe niż w latach poprzednich, zainteresowanie uczestnictwem w procesie tzw. LLL (ang. lifelong learning), czyli chęci do ciągłego podnoszenia kompetencji i kwalifikacji w ramach kształcenia ustawicznego. W 2022 roku udział osób w wieku 24-65 lat, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu w województwie podlaskim wyniósł 7,9% i był nieco wyższy niż w kraju. Jednocześnie był on ponad dwukrotnie wyższy niż w 2021 roku (o 4 punkty procentowe) oraz wyższy niż w 2017 roku o 5 punktów procentowych[84].

[83] Raport o stanie woj. podlaskiego za 2023 rok…, op. cit.
[84] Ibidem.

Tabela 10. Udział osób dorosłych w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu w latach 2017-2022 (w %)

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Polska	4,0	5,7	4,8	3,7	5,4	7,6
Podlaskie	3,3	5,2	4,3	3,1	3,6	7,9

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego (2024). Raport o stanie województwa podlaskiego za 2023 rok, Białystok, https://bip.podlaskie.eu/wojewodztwo/urzad_mar/sprawozdania/raporty-o-stanie-wojewodztwa/raport-o-stanie-wojewodztwa-za-2023-rok-1.html, [dostęp: 15.08.2024].

Wyniki badania pt. „Uczenie się dorosłych" zrealizowane przez GUS w 2022 roku dowiodły, że 40,6% osób w wieku 25-64 z województwa podlaskiego (tabela 11) uczestniczyło w jakiejkolwiek formie uczenia się. Największa grupa – 36,7% ankietowanych - deklarowała uczenie się o charakterze nieformalnym (obejmującym działania podejmowane w celu samodzielnego nauczenia się czegoś i proces uczenia się nie odbywa się w sposób formalny, ani w systemie kursu czy szkolenia). Blisko 11,8% dorosłych Podlasian deklarowało korzystanie z edukacji pozaformalnej (obejmującej kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych, albo kwalifikacji w zawodzie, potwierdzonych certyfikatem klasyfikacji zawodowej lub dyplomem zawodowym). 8,6% dorosłych mieszkańców województwa podlaskiego korzystało z edukacji formalnej, czyli kształcenia realizowanego przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki, w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych nadawanych po ukończeniu określonych etapów kształcenia, kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych, albo kwalifikacji w zawodzie, potwierdzonych certyfikatem klasyfikacji zawodowej lub dyplomem zawodowym. Jedną z form takiej edukacji formalnej są kwalifikacyjne kursy zawodowe[85].

[85] Uczenie się doroslych w 2022, https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/edukacja/edukacja/uczenie-sie-osob-doroslych-2022,3,4.html, [dostęp: 02.08.2024].

Tabela 11. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej i pozaformalnej oraz uczeniu się nieformalnym w województwie podlaskim i w Polsce w 2022 r., w %

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	Osoby uczestniczące w jakiejkolwiek formie uczenia się	w tym w edukacji formalnej	w tym w edukacji pozaformalnej	w tym w edukacji formalnej lub pozaformalnej	w tym w uczeniu się nieformalnym	Osoby nieuczestniczące w żadnej formie uczenia się
Polska	24833	54,0	9,2	19,8	26,8	48,4	46,0
Podlaskie	730	40,6	8,6	11,8	18,5	36,7	59,3

Źródło: Uczenie się doroslych w 2022, https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/edukacja/edukacja/uczenie-sie-osob-doroslych-2022,3,4.html, [dostęp: 15.08.2024].

Najistotniejszymi powodami podjęcia edukacji formalnej były: poprawa perspektyw rozwoju kariery (wskazana przez 47,4%), wzrost szans na otrzymanie lub zmianę pracy bądź zawodu (wskazana przez odpowiednio 39,4% i 26,3%) oraz uzyskanie świadectwa/dyplomu (odpowiednio 32,8% i 17,5%)[86].

[86] Ibidem.

3. Realizacja oferty kwalifikacyjnych kursów zawodowych w województwie podlaskim - wyniki badań ilościowych

3.1. Charakterystyka kwalifikacyjnych kursów zawodowych

Nabywanie kwalifikacji osób dorosłych umożliwiają kwalifikacyjne kursy zawodowe. To pozaszkolna forma kształcenia ustawicznego pozwalająca na uzyskanie, uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub zmiany kwalifikacji zawodowych[87]. Kwalifikację definiuje się jako zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący[88]. Każda kwalifikacja przypisana jest do zawodu. Zawód to zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami przez poszczególne osoby (w tym pracodawców lub w ramach jednoosobowej działalności gospodarczej) i wymagających odpowiednich kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) zdobytych w toku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło dochodów[89]. Kwalifikacje wyodrębnione w zawodach szkolnictwa branżowego zostały sklasyfikowane w 32 branże, uwzględniając specyfikę umiejętności zawodowych lub zakres, w jakim umiejętności te są wykorzystywane podczas wykonywania zadań zawodowych. Branże uporządkowane według kolejności alfabetycznej przedstawiono w tabeli 12.

Tabela 12. Zestawienie branż kwalifikacyjnych kursów zawodowych

Lp.	Nazwa branży	Kod branży
1	Branża audiowizualna	(AUD)
2	Branża budowlana	(BUD)
3	Branża ceramiczno – szklarska	(CES)
4	Branża chemiczna i ochrony środowiska	(CHM)
5	Branża drzewno – meblarska	(DRM)
6	Branża ekonomiczno - administracyjna	(EKA)
7	Branża elektroenergetyczna	(ELE)
8	Branża elektroniczno – mechatroniczna	(ELM)
9	Branża fryzjersko – kosmetyczna	(FRK)
10	Branża górniczo – wiertnicza	(GIW)
11	Branża handlowa	(HAN)
12	Branża hotelarsko – gastronomiczno – turystyczna	(HGT)
13	Branża leśna	(LEŚ)
14	Branża mechaniczna	(MEC)

[87] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 roku w sprawie kształcenia ustawicznego…, op. cit.
[88] Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty…, op. cit., art. 2 pkt 8.
[89] M., Guza, T. Hordyjewicz (2014). Klasyfikacja zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy Tworzenie i stosowanie, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa.

Lp.	Nazwa branży	Kod branży
15	Branża mechaniki precyzyjnej	(MEP)
16	Branża metalurgiczna	(MTL)
17	Branża motoryzacyjna	(MOT)
18	Branża ochrony i bezpieczeństwa osób i mienia	(BPO)
19	Branża ogrodnicza	(OGR)
20	Branża opieki zdrowotnej	(MED)
21	Branża poligraficzno – księgarska	(PGF)
22	Branża pomocy społecznej	(SPO)
23	Branża przemysłu mody	(MOD)
24	Branża rolno – handlowa	(ROL)
25	Branża rybacka	(RYB)
26	Branża spedycyjno – logistyczna	(SPL)
27	Branża spożywcza	(SPC)
28	Branża teleinformatyczna	(INF)
29	Branża transportu drogowego	(TDR)
30	Branża transportu kolejowego	(TKO)
31	Branża transportu lotniczego	(TLO)
32	Branża transportu wodnego	(TWO)

Źródło: Załącznik nr 2 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 roku w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, Dz. U. 2019 poz. 316.

Kwalifikacje branżowe mocą ustawy zostały włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i przypisano mu właściwy poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK). W kształceniu branżowym wyodrębniono od II do V poziomu PRK. Osiągnięcie każdego z poziomu potwierdza odpowiedni dokument (tabela 13).

Tabela 13. Wykaz dokumentów potwierdzających nadanie kwalifikacji na poziomie Polskiej Ramy Kwalifikacji

Poziom PRK	Dokument potwierdzający
II	świadectwo ukończenia gimnazjum lub świadectwo ukończenia ośmioletniej szkoły podstawowej,
III	dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe po ukończeniu zasadniczej szkoły zawodowej albo po spełnieniu warunków, o których mowa w art. 10 ust. 3 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty, oraz po zdaniu egzaminów potwierdzających kwalifikacje w danym zawodzie lub dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe po ukończeniu branżowej szkoły I stopnia albo po spełnieniu warunków, o których mowa w art. 10 ust. 3 pkt 2 lit. b ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty, oraz po zdaniu egzaminów potwierdzających kwalifikacje w danym zawodzie lub świadectwo czeladnicze wydawane po ukończeniu zasadniczej szkoły zawodowej lub branżowej szkoły I stopnia i zdaniu egzaminów w zawodach, o których mowa w art. 3 ust. 3b ustawy z dnia 22 marca 1989 roku o rzemiośle,
IV	dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe po ukończeniu technikum lub szkoły policealnej albo po spełnieniu warunków, o których mowa w art. 10 ust. 3 pkt 2 lit. d ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty, oraz po zdaniu egzaminów potwierdzających kwalifikacje w danym zawodzie lub dyplom

Poziom PRK	Dokument potwierdzający
	potwierdzający kwalifikacje zawodowe po ukończeniu branżowej szkoły II stopnia albo po spełnieniu warunków, o których mowa w art. 10 ust. 3 pkt 2 lit. c ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty, oraz po zdaniu egzaminów potwierdzających kwalifikacje w danym zawodzie lub świadectwo dojrzałości,
V	dyplom ukończenia kolegium nauczycielskiego, dyplom ukończenia nauczycielskiego kolegium języków obcych i dyplom ukończenia kolegium pracowników służb społecznych.

Źródło: G., Ziewiec – Skokowska, W., Stęchły, E., Danowska – Florczyk, A., Marszałek, S., Sławiński (2017). Przypisanie poziomu PRK do kwalifikacji, Instytut Badan Edukacyjnych, Warszawa.

Łącznie sklasyfikowano 239 zawodów[90]. Na kwalifikacyjnych kursach zawodowych można prowadzić kształcenie w 216 zawodach, w tym w:

- ośmiu zawodach realizowanych na II poziomie PRK. Są to zawody dedykowane osobom z niepełnosprawnością w stopniu lekkim,
- osiemdziesięciu ośmiu zawodach realizowanych na III poziomie PRK. Są to zawody nauczane na poziomie branżowej szkoły I stopnia,
- stu dwudziestu zawodach realizowanych na IV lub V poziomie PRK nauczane na poziomie szkoły branżowej II stopnia, technikum lub szkoły policealnej.

Całościowo w szkolnictwie branżowym wyodrębniono 274 kwalifikacje, z tego zostało dopuszczonych do realizacji w ramach KKZ 248 kwalifikacje. W obrębie II poziomu PRK wyodrębniono osiem kwalifikacji jednozawodowych. W obrębie poziomu III PRK wyznaczono 88 kwalifikacji jednozawodowych. Na IV poziomie PRK dopuszczono do realizacji w ramach KKZ 122 kwalifikacje, zaś w V poziomie PRK 30 kwalifikacji. Liczbę kwalifikacji według poziomu PRK zaprezentowano na wykresie 4.

W zawodach nauczanych na IV i V poziomie PRK absolwent po zdaniu egzaminu zewnętrznego otrzymuje tytuł technika, po okazaniu stosownych dokumentów potwierdzających osiągnięcie wykształcenia na IV poziomie PRK. W szkolonym zawodzie technika pierwszą kwalifikacją w wielu przypadkach jest kwalifikacja wyszczególniona w zawodzie nauczanym w branżowej szkole I stopnia, stanowi ona merytoryczną i programową podbudowę do uzyskiwania kolejnych – wyższych – kwalifikacji w ramach tej samej branży. W niektórych zawodach, dla których podbudowę merytoryczną i programową stanowi więcej niż jeden kierunek nauczany w branżowej szkole I stopnia, przewidziano możliwość alternatywnego wyboru kwalifikacji stanowiących pierwszą kwalifikację wyodrębnioną w zawodzie nauczanym na poziomie technika[91].

[90] Załącznik nr 2 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 roku w sprawie ogólnych celów…, op. cit.

[91] Obwieszczenie Ministra Edukacji z dnia 19 marca 2024 w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, Dz.U. z dnia 22.04.2024, poz. 611.

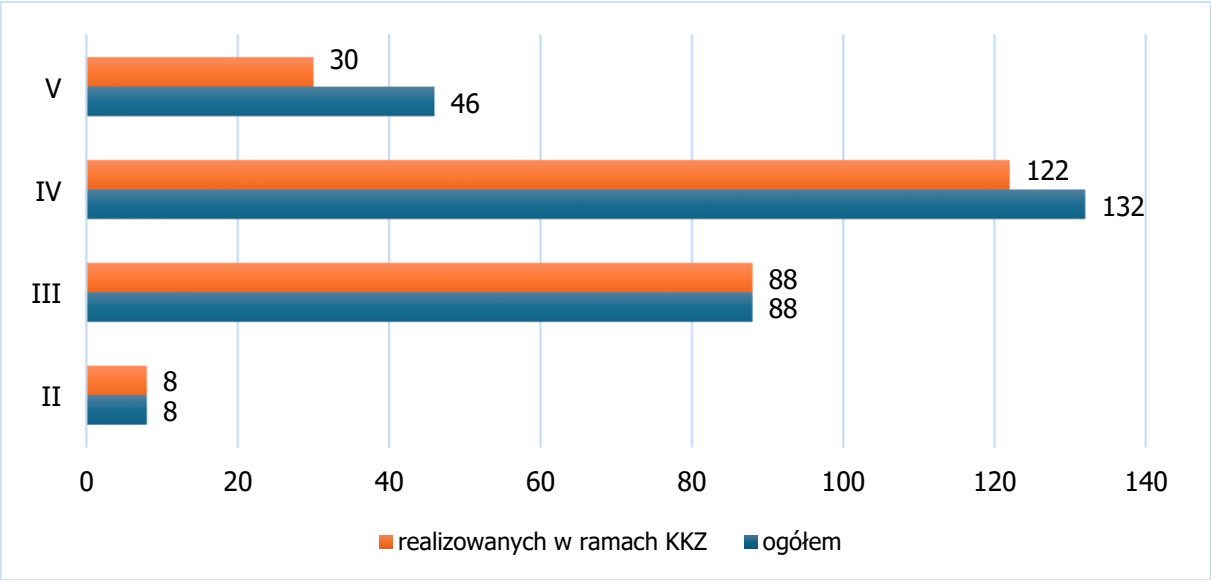

Wykres 4. Liczba kwalifikacji pełnych według poziomów PRK możliwych do uzyskania w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 2 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 roku w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, Dz. U. 2019 poz. 316., zgodnie z aktualizacją z 2024 roku

W ramach KKZ realizować można 10 kwalifikacji, które są dedykowane wyłącznie osobom z niepełnosprawnością (tabela 14).

Tabela 14. Zestawienie kwalifikacji dedykowanych wyłącznie osobom z niepełnosprawnościami

Symbol branży	Kod i nazwa zawodu	Poziom PRK	Nazwa kwalifikacji	Warunki szczegółowe
CHM	932922 Pracownik pomocniczy w gospodarce odpadami	II	CHM.08. Wykonywanie prac pomocniczych w gospodarce odpadami	* Kształcenie wyłącznie dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim
DRM	932918 Pracownik pomocniczy stolarza	II	DRM.03. Wytwarzanie prostych wyrobów z drewna i materiałów drewnopochodnych	* Kształcenie wyłącznie dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim
EKA	411004 Technik prac biurowych	IV	EKA.06. Wykonywanie prac biurowych	* Kształcenie wyłącznie dla osób niewidomych i słabowidzących
FRK	932920 Pracownik pomocniczy fryzjera	II	FRK.02. Wykonywanie fryzjerskich prac pomocniczych	* Kształcenie wyłącznie dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim
HGT	941203 Pracownik pomocniczy gastronomii	II	HGT.04. Wykonywanie prac pomocniczych w obiektach świadczących usługi gastronomiczne	* Kształcenie wyłącznie dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

Symbol branży	Kod i nazwa zawodu	Poziom PRK	Nazwa kwalifikacji	Warunki szczegółowe
HGT	911205 Pracownik pomocniczy obsługi hotelowej	II	HGT.05. Wykonywanie prac pomocniczych w obiektach świadczących usługi hotelarskie	* Kształcenie wyłącznie dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim
MEC	932916 Pracownik pomocniczy mechanika	II	MEC.06. Montaż i obsługa prostych elementów maszyn i urządzeń	* Kształcenie wyłącznie dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim
MEC	932917 Pracownik pomocniczy ślusarza	II	MEC.07. Wykonywanie i naprawa elementów wyrobów oraz prostych części maszyn, urządzeń i narzędzi	* Kształcenie wyłącznie dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim
MOD	932915 Pracownik pomocniczy krawca	II	MOD.07. Wykonywanie prostych wyrobów odzieżowych	* Kształcenie wyłącznie dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim
INF	351204 Technik tyfloinformatyk	IV	INF.10. Obsługa oprogramowania i sprzętu informatycznego wspomagających użytkownika z niepełnosprawnością wzrokową	* Kształcenie wyłącznie dla osób niewidomych i słabowidzących

Źródło: Załącznik nr 2 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 roku w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, Dz. U. 2019 poz. 316.

Do kwalifikacyjnego kursu zawodowego przystąpić może każda osoba, która ukończyła 18 rok życia[92] i przedstawi aktualne zaświadczenie lekarskie, zawierające orzeczenie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do podjęcia praktycznej nauki zawodu, wydane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 6 zadania służby medycyny pracy ust. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 roku o służbie medycyny pracy (Dz. U. z 2022 roku poz. 437). W sytuacji, gdy kwalifikacyjny kurs zawodowy przygotowuje do uzyskania umiejętności kierowania pojazdem silnikowym - posiada orzeczenie lekarskie, o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdami, wydane zgodnie z przepisami rozdziału 12 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 roku o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2023 roku poz. 622, 1123, 1234, 1312, 1560 i 1872). W przypadku kandydatów na kwalifikacyjny kurs zawodowy w zakresie kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie, dla której podstawa programowa kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego przewiduje przygotowanie do uzyskania umiejętności kierowania pojazdem silnikowym w zakresie prawa jazdy kategorii C lub

[92] Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty…, op. cit., art. 4 ustęp 35.

C+E - posiada orzeczenie psychologiczne, o braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem, o którym mowa w art. 84 orzeczenie psychologiczne i wniosek o ponowne badanie ust. 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 roku o kierujących pojazdami[93].

Program kwalifikacyjnego kursu zawodowego opracowany i realizowany jest zgodnie z podstawą programową kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego w zakresie jednej kwalifikacji. Po zakończeniu każdego z kursów kwalifikacyjnych, absolwent otrzymuje zaświadczenie o ukończeniu kursu. Ukończenie kursu uprawnia do przystąpienia do egzaminu zawodowego w zakresie zdobytej kwalifikacji[94].

Po zakończeniu każdego z kursów kwalifikacyjnych, absolwent otrzymuje zaświadczenie o ukończeniu kursu. Ukończenie kursu uprawnia do przystąpienia do egzaminu zawodowego w zakresie zdobytej kwalifikacji. Egzamin zawodowy ma na celu ocenę poziomu opanowania umiejętności i wiedzy związanej z określoną kwalifikacją, zgodnie z wymaganiami określonymi w podstawie programowej kształcenia w zawodzie w szkolnictwie branżowym[95]. Egzamin jest przeprowadzany zgodnie z wytycznymi zawartymi w podstawie programowej i nadzorowany przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną. Po pomyślnym zdaniu egzaminu, słuchacz otrzymuje certyfikat potwierdzający kwalifikacje w danym zawodzie, co stanowi formalne uznanie jego kompetencji w zakresie ukończonej kwalifikacji. Do egzaminu kwalifikacyjnego na kwalifikację 3 poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK) może przystąpić osoba, która przedstawi świadectwo ukończenia szkoły ponadpodstawowej, nie niższe niż ukończenie branżowej szkoły I stopnia lub równoważne. Z kolei do egzaminu kwalifikacyjnego na kwalifikacje 4 lub 5 poziomu PRK uprawnione są osoby, które przedstawią świadectwo ukończenia co najmniej szkoły średniej. Zazwyczaj realizatorzy kursów kwalifikacyjnych dla IV i V poziomu KRK przyjmują osoby z dokumentem ukończenia szkoły średniej[96].

Kwalifikacyjne kursy zawodowe w obecnie obowiązującej formie odbywają się według programu nauczania uwzględniającego podstawę programową kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego prowadzi się od dnia 1 września 2020 roku[97]. Minimalna liczba godzin kształcenia na kwalifikacyjnym kursie zawodowym jest równa minimalnej liczbie godzin kształcenia zawodowego w danej kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie określonej w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego. W przypadku kursów prowadzonych w formie zaocznej, minimalna liczba godzin kształcenia zawodowego może być mniejsza, ale nie mniej niż 65,0% minimalnej liczby godzin przewidzianej w podstawie

---

[93] Ibidem, art. 134 ust. 1 pkt 2.
[94] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 roku w sprawie kształcenia ustawicznego…, op. cit.
[95] Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty op. cit., rozdz. 6b art. 44zzzb ust.1 – 3.
[96] Wywiad telefoniczny z Panią wicedyrektor Zespołu Szkół Rolniczych im. mjr Henryka Dobrzańskiego - Hubala w Sokółce, 29.08.2024.
[97] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 roku w sprawie kształcenia ustawicznego…, op. cit.

programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego[98]. Ponadto, liczba słuchaczy uczestniczących w kwalifikacyjnym kursie zawodowym prowadzonym przez publiczne szkoły, centra kształcenia ustawicznego lub publiczne centra kształcenia zawodowego wynosi co najmniej 20. Realizatorzy KKZ mogą utworzyć grupę liczącą poniżej 20 słuchaczy tylko za zgodą organu prowadzącego[99].

Otwarcie nowej kwalifikacji realizowanej w formie kwalifikacyjnego kursu zawodowego następuje na wniosek dyrektora placówki. Dyrektor placówki po zasięgnięciu opinii organu prowadzącego szkołę składa wniosek do Powiatowej Rady Rynku Pracy i Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy o zaopiniowanie nowego kierunku kształcenia. Wojewódzka Rada Rynku Pracy wydaje opinię o zasadności nauczania w danym zawodzie zgodnie z potrzebami rynku pracy. Ponadto wniosek powinien wskazywać miejsce realizacji zajęć praktycznych potwierdzonych umową lub porozumienie z pracodawcami, których działalność jest związana z danym zawodem lub branżą, obejmujących co najmniej jeden cykl szkolenia w danym zawodzie[100].

Zgodnie z ustawą prawo oświatowe[101] art. 117 ust. 7 publiczne szkoły, placówki i centra mogą pobierać opłaty za kształcenie prowadzone w formach pozaszkolnych, o których mowa w ust. 1a pkt 2 (kurs umiejętności zawodowych), 3 (kurs kompetencji ogólnych), 4a (branżowe szkolenie zawodowe) i 5 (kurs, inny, umożliwiający uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub zmianę kwalifikacji zawodowych). Oznacza to, że kształcenie na kwalifikacyjnym kursie zawodowym, o którym mowa w ust. 1a pkt 1 podmioty publiczne (publiczne szkoły, placówki i centra kształcenia ustawicznego) nie pobierają opłat. Nauczanie na kwalifikacyjnym kursie zawodowym jest bezpłatne, finansowane z subwencji oświatowej.

3.2. Oferta kwalifikacyjnych kursów zawodowych w województwie podlaskim według podmiotów

Ofertę KKZ opracowano na podstawie przeglądu stron internetowych 426 podmiotów uprawnionych do prowadzenia tego typu kursów. W województwie podlaskim na dzień 30.06.2024 roku kwalifikacyjne kursy zawodowe były oferowane przez 43 podmioty. W tabeli przedstawiono liczby podmiotów wraz z liczbą proponowanych przez nie kwalifikacji w podziale na jednostki organizacyjne systemu oświaty (szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, placówki kształcenia ustawicznego, centra kształcenia zawodowego) oraz podmioty spoza systemu oświaty, w podregionach białostockim, łomżyńskim i suwalskim (tabela 15).

[98] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 roku w sprawie kształcenia ustawicznego…, op. cit., §8 ust. 1.
[99] Ibidem, §8 ust. 2.
[100] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 roku w sprawie kształcenia ustawicznego…, op. cit.
[101] Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 roku – Prawo oświatowe…, op. cit.

Tabela 15. Liczba podmiotów oferujących kwalifikacyjne kursy zawodowe oraz liczba oferowanych kwalifikacji w podregionach województwa podlaskiego, stan na dzień 30.06.2024 roku

Rodzaj podmiotu	Liczba podmiotów w regionie białostockim	Liczba kwalifikacji w regionie białostockim	Liczba podmiotów w regionie łomżyńskim	Liczba kwalifikacji w regionie łomżyńskim	Liczba podmiotów w regionie suwalskim	Liczba kwalifikacji w regionie suwalskim
Szkoły prowadzące kształcenie zawodowe	22	67	8	25	7	26
Placówki kształcenia ustawicznego	1	17	1	11	0	0
Centra kształcenia zawodowego	1	8	1	1	0	0
Podmioty spoza systemu oświaty	2	2	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeglądu stron www podmiotów wyłonionych z baz: STOR - System Teleinformatyczny Obsługi Rejestrów PSZ (praca.gov.pl) – filtr województwo podlaskie dostępna ze strony Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Białymstoku: rejestr instytucji szkoleniowych, [dostęp: 12.02.2024] Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych (RSPO – województwo podlaskie: https://rspo.gov.pl filtr podlaskie, [dostęp: 30.05.2024], https://kuratorium.bialystok.pl/wazne/wykaz-placowek-prowadzacych-ksztalcenie-ustawiczne-w-formach-pozaszkolnych-i-posiadajacych-akredytacje-podlaskiego-kuratora-oswiaty, [dostęp: 15.02.2024].

W podregionie białostockim kwalifikacyjne kursy zawodowe były oferowane przez 22 szkoły prowadzące kształcenie zawodowe (w tym centra kształcenia zawodowego działające w ramach tych szkół), 1 placówkę kształcenia ustawicznego, 1 centrum kształcenia zawodowego oraz 2 podmioty spoza systemu oświaty. Najwięcej kwalifikacji proponowały szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, bo aż 67 kwalifikacji. W podregionach łomżyńskim kwalifikacje zawodowe można podnieść w 8 szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, zaś w suwalskim – przez 7 szkół. W tych podregionach kwalifikacyjne kursy zawodowe nie są oferowane przez podmioty spoza systemu oświaty.

Szczegółowe zestawienie ofert KKZ w podziale na podregiony i rodzaje podmiotów je oferujących przedstawiono w tabelach 16-23.

Tabela 16. Kwalifikacyjne kursy zawodowe oferowane przez szkoły prowadzące kształcenie zawodowe w podregionie białostockim, stan na dzień 30.06.2024 roku

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
AKADEMICKA POLICEALNA SZKOŁA MEDYCZNA W BIAŁYMSTOKU ul. Krakowska 9, 15-875 Białystok tel. tel.: 531 876 999 policealne@wsmed.pl www.policealne.wsmed.pl	325509 Technik bezpieczeństwa i higieny pracy	BPO.01. Zarządzanie bezpieczeństwem w środowisku pracy
AKADEMICKA POLICEALNA SZKOŁA MEDYCZNA W BIAŁYMSTOKU	514207 Technik usług kosmetycznych	FRK.04. Wykonywanie zabiegów kosmetycznych
AKADEMICKA POLICEALNA SZKOŁA MEDYCZNA W BIAŁYMSTOKU	311410 Technik mechatronik	MEC.06. Montaż i obsługa prostych elementów maszyn i urządzeń
AKADEMICKA POLICEALNA SZKOŁA MEDYCZNA W BIAŁYMSTOKU	325905 Opiekunka dziecięca	SPO.04. Świadczenie usług opiekuńczych i wspomagających rozwój dziecka
BRANŻOWA SZKOŁA SPECJALNA I STOPNIA W RÓŻANYMSTOKU Powiat sokólski Dąbrowa Białostocka Różanystok 23 16-200 Dąbrowa Białostocka tel.: 85 712 84 08 sow@rozanystok-salezjanie.pl rozanystok-salezjanie.pl	752205 Stolarz	DRM.04. Wytwarzanie wyrobów z drewna i materiałów drewnopochodnych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO NR 6 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ TECHNICZNYCH IM. GEN. WŁADYSŁAWA ANDERSA W BIAŁYMSTOKU ul. Grunwaldzka 18 15-893 Białystok tel.: 85 742 12 13 zst@um.bialystok.pl www.zst.bialystok.pl	752205 Stolarz	DRM.04. Wytwarzanie wyrobów z drewna i materiałów drewnopochodnych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO NR 6 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ TECHNICZNYCH IM. GEN. WŁADYSŁAWA	311922 Technik technologii drewna	DRM.08. Organizacja i prowadzenie procesów przetwarzania drewna i materiałów drewnopochodnych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO NR 6 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ TECHNICZNYCH IM. GEN. WŁADYSŁAWA	742118 Mechatronik	ELM.03. Montaż, uruchamianie i konserwacja urządzeń i systemów mechatronicznych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO NR 6 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ TECHNICZNYCH IM. GEN. WŁADYSŁAWA	512001 Kucharz	HGT.02. Przygotowanie i wydawanie dań

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO NR 6 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ TECHNICZNYCH IM. GEN. WŁADYSŁAWA	343404 Technik żywienia i usług gastronomicznych	HGT.12. Organizacja żywienia i usług gastronomicznych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO NR 6 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ TECHNICZNYCH IM. GEN. WŁADYSŁAWA	351203 Technik informatyk	INF.03. Tworzenie i administrowanie stronami i aplikacjami internetowymi oraz bazami danych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO NR 6 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ TECHNICZNYCH IM. GEN. WŁADYSŁAWA	351406 Technik programista	INF.04. Projektowanie, programowanie i testowanie aplikacji
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO NR 6 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ TECHNICZNYCH IM. GEN. WŁADYSŁAWA	722307 Operator obrabiarek skrawających	MEC.05. Użytkowanie obrabiarek skrawających
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO NR 6 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ TECHNICZNYCH IM. GEN. WŁADYSŁAWA	311504 Technik mechanik	MEC.09. Organizacja i nadzorowanie procesów produkcji maszyn i urządzeń
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO NR 6 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ TECHNICZNYCH IM. GEN. WŁADYSŁAWA	723103 Mechanik pojazdów samochodowych	MOT.05. Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa pojazdów samochodowych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO NR 6 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ TECHNICZNYCH IM. GEN. WŁADYSŁAWA	311513 Technik pojazdów samochodowych	MOT.06. Organizacja i prowadzenie procesu obsługi pojazdów samochodowych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO NR 6 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ TECHNICZNYCH IM. GEN. WŁADYSŁAWA	832201 Kierowca mechanik	TDR.01. Eksploatacja środków transportu drogowego
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO NR 6 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ TECHNICZNYCH IM. GEN. WŁADYSŁAWA	311928 Technik transportu kolejowego	TKO.07. Organizacja i prowadzenie ruchu pociągów
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO NR 6 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ TECHNICZNYCH IM. GEN. WŁADYSŁAWA	311928 Technik transportu kolejowego	TKO.08. Planowanie i realizacja przewozów kolejowych
NIEPUBLICZNA SZKOŁA POLICEALNA TEB EDUKACJA W BIAŁYMSTOKU ul. Cieszyńska 3 15-371 Białystok tel.: 85 875 15 10 bialystok@teb.pl	331403 Technik ekonomista	EKA.04. Prowadzenie dokumentacji w jednostce organizacyjnej
NIEPUBLICZNA SZKOŁA POLICEALNA TEB EDUKACJA W BIAŁYMSTOKU	331403 Technik ekonomista	EKA.05. Prowadzenie spraw kadrowo-płacowych i gospodarki finansowej jednostek organizacyjnych
NIEPUBLICZNA SZKOŁA POLICEALNA TEB EDUKACJA W BIAŁYMSTOKU	431103 Technik rachunkowości	EKA.07. Prowadzenie rachunkowości
NIEPUBLICZNA SZKOŁA POLICEALNA TEB EDUKACJA W BIAŁYMSTOKU	514101 Fryzjer	FRK.01. Wykonywanie usług fryzjerskich

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
NIEPUBLICZNA SZKOŁA POLICEALNA TEB EDUKACJA W BIAŁYMSTOKU	514105 Technik usług fryzjerskich	FRK.03. Projektowanie i wykonywanie fryzur
NIEPUBLICZNA SZKOŁA POLICEALNA TEB EDUKACJA W BIAŁYMSTOKU	514207 Technik usług kosmetycznych	FRK.04. Wykonywanie zabiegów kosmetycznych
NIEPUBLICZNA SZKOŁA POLICEALNA TEB EDUKACJA W BIAŁYMSTOKU	324002 Technik weterynarii	ROL.11. Prowadzenie chowu i inseminacji zwierząt
NIEPUBLICZNA SZKOŁA POLICEALNA TEB EDUKACJA W BIAŁYMSTOKU	324002 Technik weterynarii	ROL.12. Wykonywanie weterynaryjnych czynności pomocniczych
NIEPUBLICZNA SZKOŁA POLICEALNA TEB EDUKACJA W BIAŁYMSTOKU	432106 Magazynier logistyk	SPL.01. Obsługa magazynów
POLICEALNA SZKOŁA ZAWODOWA MERITUM SP. Z O. O. ul. Poleska 52 15-874 Białystok tel.: 856747077 szkola.meritum@onet.pl meritum.bialystok.pl	514101 Fryzjer	FRK.01. Wykonywanie usług fryzjerskich
POLICEALNA SZKOŁA ZAWODOWA MERITUM SP. Z O. O.	514105 Technik usług fryzjerskich	FRK.03. Projektowanie i wykonywanie fryzur
SZKOŁA POLICEALNA GOWORK.PL W BIAŁYMSTOKU ul. Lipowa 32 15-428 Białystok tel.: 790408360 szkola.bialystok@gowork.pl http://www.szkola.gowork.pl	325509 Technik bezpieczeństwa i higieny pracy	BPO.01. Zarządzanie bezpieczeństwem w środowisku pracy
SZKOŁA POLICEALNA GOWORK.PL W BIAŁYMSTOKU	334306 Technik administracji	EKA.01. Obsługa klienta w jednostkach administracji
SZKOŁA POLICEALNA GOWORK.PL W BIAŁYMSTOKU	514207 Technik usług kosmetycznych	FRK.04. Wykonywanie zabiegów kosmetycznych
SZKOŁA POLICEALNA NR 5 W BIAŁYMSTOKU CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO IM. HENRYKA SIENKIEWICZA W BIAŁYMSTOKU ul. Ciepła 32 15-472 Białystok tel.: 856515855 bce@um.bialystok.pl http://www.ckubialystok.pl	334306 Technik administracji	EKA.01. Obsługa klienta w jednostkach administracji
SZKOŁA POLICEALNA NR 5 W BIAŁYMSTOKU CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO IM. HENRYKA SIENKIEWICZA W BIAŁYMSTOKU	343203 Florysta	OGR.01. Wykonywanie kompozycji florystycznych

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
TECHNIKUM PROGRAMISTYCZNE INFOTECH W BIAŁYMSTOKU ul. Ciepła 40 15-472 Białystok tel.: 510289120 kontakt@infotech.edu.pl www.infotech.edu.pl	351203 Technik informatyk	INF.02. Administracja i eksploatacja systemów komputerowych, urządzeń peryferyjnych i lokalnych sieci komputerowych
TECHNIKUM PROGRAMISTYCZNE INFOTECH W BIAŁYMSTOKU	351203 Technik informatyk	INF.03. Tworzenie i administrowanie stronami i aplikacjami internetowymi oraz bazami danych
TECHNIKUM PROGRAMISTYCZNE INFOTECH W BIAŁYMSTOKU	351406 Technik programista	INF.04. Projektowanie, programowanie i testowanie aplikacji
TECHNIKUM TEB EDUKACJA W BIAŁYMSTOKU ul. Cieszyńska 3 15-371 Białystok tel.: (85) 875 15 10 bialystok@teb.pl	343101 Fotograf	AUD.02. Rejestracja, obróbka i publikacja obrazu
TECHNIKUM TEB EDUKACJA W BIAŁYMSTOKU	343105 Technik fotografii i multimediów	AUD.05. Realizacja projektów graficznych i multimedialnych
TECHNIKUM TEB EDUKACJA W BIAŁYMSTOKU	351203 Technik informatyk	INF.02. Administracja i eksploatacja systemów komputerowych, urządzeń peryferyjnych i lokalnych sieci komputerowych
TECHNIKUM TEB EDUKACJA W BIAŁYMSTOKU	351203 Technik informatyk	INF.03. Tworzenie i administrowanie stronami i aplikacjami internetowymi oraz bazami danych
TECHNIKUM TEB EDUKACJA W BIAŁYMSTOKU	351406 Technik programista	INF.04. Projektowanie, programowanie i testowanie aplikacji
TECHNIKUM ZAWODOWE NR 1 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I TECHNICZNYCH W BIAŁYMSTOKU ul. Antoniuk Fabryczny 1 15-762 Białystok tel.: (+48) 85 653 00 73 - sekretariat zsoit@um.bialystok.pl www.zsoit.bialystok.pl	343101 Fotograf	AUD.02. Rejestracja, obróbka i publikacja obrazu
TECHNIKUM ZAWODOWE NR 1 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I TECHNICZNYCH W BIAŁYMSTOKU	343105 Technik fotografii i multimediów	AUD.05. Realizacja projektów graficznych i multimedialnych

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
TECHNIKUM ZAWODOWE NR 1 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I TECHNICZNYCH W BIAŁYMSTOKU	352124 Technik realizacji nagłośnień	AUD.06. Obsługa sceny
TECHNIKUM ZAWODOWE NR 1 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I TECHNICZNYCH W BIAŁYMSTOKU	352124 Technik realizacji nagłośnień	AUD.07. Realizacja nagłośnień
TECHNIKUM ZAWODOWE NR 1 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I TECHNICZNYCH W BIAŁYMSTOKU	352123 Technik realizacji nagrań	AUD.08. Montaż dźwięku
TECHNIKUM ZAWODOWE NR 1 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I TECHNICZNYCH W BIAŁYMSTOKU	352123 Technik realizacji nagrań	AUD.09. Realizacja nagrań dźwiękowych
TECHNIKUM ZAWODOWE NR 1 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I TECHNICZNYCH W BIAŁYMSTOKU	311943 Technik grafiki i poligrafii cyfrowej	PGF.04. Przygotowywanie oraz wykonywanie prac graficznych i publikacji cyfrowych
TECHNIKUM ZAWODOWE NR 1 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I TECHNICZNYCH W BIAŁYMSTOKU	311943 Technik grafiki i poligrafii cyfrowej	PGF.05. Drukowanie cyfrowe i obróbka druków
TECHNIKUM ZAWODOWE NR 1 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I TECHNICZNYCH W BIAŁYMSTOKU	431103 Technik reklamy	PGF.07. Wykonywanie przekazu reklamowego
TECHNIKUM ZAWODOWE NR 1 W BIAŁYMSTOKU ZESPOŁU SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I TECHNICZNYCH W BIAŁYMSTOKU	333907 Technik reklamy	PGF.08. Zarządzanie kampanią reklamową
BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA ZAKŁADU DOSKONALENIA ZAWODOWEGO W BIAŁYMSTOKU ul. Sienkiewicza 77 15-003 Białystok tel.: 856752491 szkoly@zdz.bialystok.pl http://www.zdz.bialystok.pl	514101 Fryzjer	FRK.01. Wykonywanie usług fryzjerskich
BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA ZAKŁADU DOSKONALENIA ZAWODOWEGO W BIAŁYMSTOKU	514105 Technik usług fryzjerskich	FRK.03. Projektowanie i wykonywanie fryzur
BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA ZAKŁADU DOSKONALENIA ZAWODOWEGO W BIAŁYMSTOKU	514207 Technik usług kosmetycznych	FRK.04. Wykonywanie zabiegów kosmetycznych

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA ZAKŁADU DOSKONALENIA ZAWODOWEGO W BIAŁYMSTOKU	311943 Technik grafiki i poligrafii cyfrowej	PGF.04. Przygotowywanie oraz wykonywanie prac graficznych i publikacji cyfrowych
ZESPÓŁ SZKÓŁ BUDOWLANO-GEODEZYJNYCH IM. STEFANA WŁADYSŁAWA BRYŁY W BIAŁYMSTOKU ul. Słonimska 47/1 15-029 Białystok tel.: 857326306 zsbg@um.bialystok.pl zsbg.bialystok.pl	712618 Monter sieci i instalacji sanitarnych	BUD.09. Wykonywanie robót związanych z budową, montażem i eksploatacją sieci oraz instalacji sanitarnych
ZESPÓŁ SZKÓŁ BUDOWLANO-GEODEZYJNYCH IM. STEFANA WŁADYSŁAWA BRYŁY W BIAŁYMSTOKU	712905 Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie	BUD.11. Wykonywanie robót montażowych, okładzinowych i wykończeniowych
ZESPÓŁ SZKÓŁ BUDOWLANO-GEODEZYJNYCH IM. STEFANA WŁADYSŁAWA BRYŁY W BIAŁYMSTOKU	311204 Operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych	BUD.14. Organizacja i kontrola robót budowlanych oraz sporządzanie kosztorysów
ZESPÓŁ SZKÓŁ BUDOWLANO-GEODEZYJNYCH IM. STEFANA WŁADYSŁAWA BRYŁY W BIAŁYMSTOKU	311930 Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	ELE.10. Montaż i uruchamianie urządzeń i systemów energetyki odnawialnej
ZESPÓŁ SZKÓŁ BUDOWLANO-GEODEZYJNYCH IM. STEFANA WŁADYSŁAWA BRYŁY W BIAŁYMSTOKU	311930 Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	ELE.11. Eksploatacja urządzeń i systemów energetyki odnawialnej
ZESPÓŁ SZKÓŁ ELEKTRYCZNYCH IM. PROF. JANUSZA GROSZKOWSKIEGO - CENTRUM KSZTAŁCENIA PRAKTYCZNEGO NR 1 W BIAŁYMSTOKU ul. Al. 1000-lecia Państwa Polskiego 14 15-111 Białystok Tel.: 856512174 zse@um.bialystok.pl http://www.zse.biaman.pl	741103 Elektryk	ELE.02. Montaż, uruchamianie i konserwacja instalacji, maszyn i urządzeń elektrycznych
ZESPÓŁ SZKÓŁ ELEKTRYCZNYCH IM. PROF. JANUSZA GROSZKOWSKIEGO - CENTRUM KSZTAŁCENIA PRAKTYCZNEGO NR 1 W BIAŁYMSTOKU	311303 Technik elektryk	ELE.05. Eksploatacja maszyn, urządzeń i instalacji elektrycznych
ZESPÓŁ SZKÓŁ ELEKTRYCZNYCH IM. PROF. JANUSZA GROSZKOWSKIEGO - CENTRUM KSZTAŁCENIA PRAKTYCZNEGO NR 1 W BIAŁYMSTOKU	741103 Elektryk	ELM.02. Montaż oraz instalowanie układów i urządzeń elektronicznych

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
ZESPÓŁ SZKÓŁ ELEKTRYCZNYCH IM. PROF. JANUSZA GROSZKOWSKIEGO - CENTRUM KSZTAŁCENIA PRAKTYCZNEGO NR 1 W BIAŁYMSTOKU	311303 Technik elektryk	ELM.05. Eksploatacja urządzeń elektronicznych
ZESPÓŁ SZKÓŁ GASTRONOMICZNYCH W BIAŁYMSTOKU ul. Knyszyńska 12 15-702 Białystok tel.: 856513854 zsg@um.bialystok.pl https://zsg.bialystok.pl/	513101 Kelner	HGT.01. Wykonywanie usług kelnerskich
ZESPÓŁ SZKÓŁ GASTRONOMICZNYCH W BIAŁYMSTOKU	512001 Kucharz	HGT.02. Przygotowanie i wydawanie dań
ZESPÓŁ SZKÓŁ MECHANICZNYCH IM. ŚW. JÓZEFA W BIAŁYMSTOKU ul. Władysława Broniewskiego 14 15-748 Białystok tel.: 856513479 zsm@um.bialystok.pl https://mechaniak.com.pl/	722307 Operator obrabiarek skrawających	MEC.05. Użytkowanie obrabiarek skrawających
ZESPÓŁ SZKÓŁ MECHANICZNYCH IM. ŚW. JÓZEFA W BIAŁYMSTOKU	723103 Mechanik pojazdów samochodowych	MOT.05. Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa pojazdów samochodowych
ZESPÓŁ SZKÓŁ MECHANICZNYCH IM. ŚW. JÓZEFA W BIAŁYMSTOKU	311513 Technik pojazdów samochodowych	MOT.06. Organizacja i prowadzenie procesu obsługi pojazdów samochodowych
ZESPÓŁ SZKÓŁ ROLNICZYCH W BIAŁYMSTOKU ul. ks. Stanisława Suchowolca 26 15-567 Białystok tel.: 857411075 zsr@um.bialystok.pl http://www.zsrckp.pl	331402 Rolnik	ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej
ZESPÓŁ SZKÓŁ ROLNICZYCH W BIAŁYMSTOKU	314207 Technik rolnik	ROL.10. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej
ZESPÓŁ SZKÓŁ TECHNICZNYCH I OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI IM. STANISŁAWA STASZICA W BIAŁYMSTOKU ul. Sienkiewicza 57 15-002 Białystok tel.: 856752533 sekretariat@zstio.net.pl www.zstio.net.pl	753105 Krawiec	MOD.03. Projektowanie i wytwarzanie wyrobów odzieżowych

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 2 IM. KPT. WŁADYSŁAWA WYSOCKIEGO W BIAŁYMSTOKU ul. Świętojańska 1 15-082 Białystok tel.: 857416143 zsz2@um.bialystok.pl http://www.zsz2.bialystok.pl	814209 Operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych	CHM.01. Obsługa maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 2 IM. KPT. WŁADYSŁAWA WYSOCKIEGO W BIAŁYMSTOKU	334306 Technik administracji	EKA.01. Obsługa klienta w jednostkach administracji
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 2 IM. KPT. WŁADYSŁAWA WYSOCKIEGO W BIAŁYMSTOKU	311940 Montaż urządzeń dźwigowych	ELE.08. Montaż urządzeń dźwigowych
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 2 IM. KPT. WŁADYSŁAWA WYSOCKIEGO W BIAŁYMSTOKU	731107 Automatyk	ELM.01. Montaż, uruchamianie i obsługiwanie układów automatyki przemysłowej
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 2 IM. KPT. WŁADYSŁAWA WYSOCKIEGO W BIAŁYMSTOKU	742118 Mechatronik	ELM.03. Montaż, uruchamianie i konserwacja urządzeń i systemów mechatronicznych
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 2 IM. KPT. WŁADYSŁAWA WYSOCKIEGO W BIAŁYMSTOKU	311909 Technik automatyk	ELM.04. Eksploatacja układów automatyki przemysłowej
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 2 IM. KPT. WŁADYSŁAWA WYSOCKIEGO W BIAŁYMSTOKU	311410 Technik mechatronik	ELM.06. Eksploatacja i programowanie urządzeń i systemów mechatronicznych
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 2 IM. KPT. WŁADYSŁAWA WYSOCKIEGO W BIAŁYMSTOKU	311413 Technik robotyk	ELM.07. Montaż, uruchamianie i obsługa systemów robotyki
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 2 IM. KPT. WŁADYSŁAWA WYSOCKIEGO W BIAŁYMSTOKU	514101 Fryzjer	FRK.01. Wykonywanie usług fryzjerskich
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 2 IM. KPT. WŁADYSŁAWA WYSOCKIEGO W BIAŁYMSTOKU	514105 Technik usług fryzjerskich	FRK.03. Projektowanie i wykonywanie fryzur
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 2 IM. KPT. WŁADYSŁAWA WYSOCKIEGO W BIAŁYMSTOKU	514207 Technik usług kosmetycznych	FRK.04. Wykonywanie zabiegów kosmetycznych
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 2 IM. KPT. WŁADYSŁAWA WYSOCKIEGO W BIAŁYMSTOKU	962907 Pracownik obsługi hotelowej	HGT.03. Obsługa gości w obiekcie świadczącym usługi hotelarski
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 2 IM. KPT. WŁADYSŁAWA WYSOCKIEGO W BIAŁYMSTOKU	422402 Technik hotelarstwa	HGT.06. Realizacja usług w recepcji
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 2 IM. KPT. WŁADYSŁAWA WYSOCKIEGO W BIAŁYMSTOKU	832201 Kierowca mechanik	TDR.01. Eksploatacja środków transportu drogowego

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 2 IM. KPT. WŁADYSŁAWA WYSOCKIEGO W BIAŁYMSTOKU	311927 Technik transportu drogowego	TDR.02. Organizacja przewozu środkami transportu drogowego
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 5 IM. GEN. IGNACEGO PRĄDZYŃSKIEGO W BIAŁYMSTOKU ul. Antoniuk Fabryczny 40 15-741 Białystok tel.: 856532455 zsz5@um.bialystok.pl http://www.zsz5.pl	712905 Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie	BUD.11. Wykonywanie robót montażowych, okładzinowych i wykończeniowych
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 5 IM. GEN. IGNACEGO PRĄDZYŃSKIEGO W BIAŁYMSTOKU	514101 Fryzjer	FRK.01. Wykonywanie usług fryzjerskich
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 5 IM. GEN. IGNACEGO PRĄDZYŃSKIEGO W BIAŁYMSTOKU	514105 Technik usług fryzjerskich	FRK.03. Projektowanie i wykonywanie fryzur
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH IM. ELIZY ORZESZKOWEJ W SOKÓŁCE Powiat sokólski Sokółka, miasto Os. Zielone 1A 16-100 Sokółka tel.: 857112508 zszsokolka@zszsokolka.pl www.zszsokolka.pl	351203 Technik informatyk	INF.03. Tworzenie i administrowanie stronami i aplikacjami internetowymi oraz bazami danych
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH IM. ELIZY ORZESZKOWEJ W SOKÓŁCE	351406 Technik programista	INF.04. Projektowanie, programowanie i testowanie aplikacji
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH IM. ELIZY ORZESZKOWEJ W SOKÓŁCE	722307 Operator obrabiarek skrawających	MEC.05. Użytkowanie obrabiarek skrawających
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH IM. ELIZY ORZESZKOWEJ W SOKÓŁCE	311504 Technik mechanik	MEC.09. Organizacja i nadzorowanie procesów produkcji maszyn i urządzeń
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH IM. ELIZY ORZESZKOWEJ W SOKÓŁCE	432106 Magazynier logistyk	SPL.01. Obsługa magazynów
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH IM. ELIZY ORZESZKOWEJ W SOKÓŁCE	432106 Magazynier logistyk	SPL.04. Organizacja transportu
ZESPÓŁ SZKÓŁ ROLNICZYCH IM. MJR HENRYKA DOBRZAŃSKIEGO - HUBALA W SOKÓŁCE Powiat sokólski Sokółka, miasto ul. Polna 1	834209 Operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych	BUD.13. Eksploatacja maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
16-100 Sokółka tel.: 85 711 20 44 zsrsok@zsrsokolka.pl www.zsrsokolka.pl	834103 Mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych	ROL.02. Eksploatacja pojazdów, maszyn, urządzeń i narzędzi stosowanych w rolnictwie
ZESPÓŁ SZKÓŁ ROLNICZYCH IM. MJR HENRYKA DOBRZAŃSKIEGO - HUBALA W SOKÓŁCE	331402 Rolnik	ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej
ZESPÓŁ SZKÓŁ ROLNICZYCH IM. MJR HENRYKA DOBRZAŃSKIEGO - HUBALA W SOKÓŁCE	314207 Technik rolnik	ROL.10. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej
CENTRUM KSZTAŁCENIA ROLNICZEGO W JANOWIE Powiat sokólski ul. Białostocka 22 16-130 Janów tel.: 85 721 62 16 sekretariat@zsckrjanow.edu.pl www.zsrjanow.edu.pl	512001 Kucharz	HGT.02. Przygotowanie i wydawanie dań
CENTRUM KSZTAŁCENIA ROLNICZEGO W JANOWIE	343404 Technik żywienia i usług gastronomicznych	HGT.12. Organizacja żywienia i usług gastronomicznych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ROLNICZEGO W JANOWIE	331402 Rolnik	ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej
CENTRUM KSZTAŁCENIA ROLNICZEGO W JANOWIE	311515 Technik mechanizacji rolnictwa i agrotroniki	ROL.08. Eksploatacja systemów mechatronicznych w rolnictwie
CENTRUM KSZTAŁCENIA ROLNICZEGO W JANOWIE	314207 Technik rolnik	ROL.10. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej
CENTRUM KSZTAŁCENIA ROLNICZEGO W JANOWIE	324002 Technik weterynarii	ROL.11. Prowadzenie chowu i inseminacji zwierząt

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 17. Kwalifikacyjne kursy zawodowe oferowane przez placówki kształcenia ustawicznego w podregionie białostockim, stan na dzień 30.06.2024 roku

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W BIAŁYMSTOKU BIAŁOSTOCKIEGO CENTRUM EDUKACJI ul. Ciepła 32; 15-472 Białystok tel.: 85 651 58 55 sekretariat@ckubialystok.pl	343101 Fotograf	AUD.02. Rejestracja, obróbka i publikacja obrazu
CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W BIAŁYMSTOKU	343105 Technik fotografii i multimediów	AUD.05. Realizacja projektów graficznych i multimedialnych

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
BIAŁOSTOCKIEGO CENTRUM EDUKACJI		
CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W BIAŁYMSTOKU BIAŁOSTOCKIEGO CENTRUM EDUKACJI	331403 Technik ekonomista	EKA.04. Prowadzenie dokumentacji w jednostce organizacyjnej
CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W BIAŁYMSTOKU BIAŁOSTOCKIEGO CENTRUM EDUKACJI	331403 Technik ekonomista	EKA.05. Prowadzenie spraw kadrowo-płacowych i gospodarki finansowej jednostek organizacyjnych
CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W BIAŁYMSTOKU BIAŁOSTOCKIEGO CENTRUM EDUKACJI	431103 Technik rachunkowości	EKA.07. Prowadzenie rachunkowości
CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W BIAŁYMSTOKU BIAŁOSTOCKIEGO CENTRUM EDUKACJI	351203 Technik informatyk	INF.02. Administracja i eksploatacja systemów komputerowych, urządzeń peryferyjnych i lokalnych sieci komputerowych
CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W BIAŁYMSTOKU BIAŁOSTOCKIEGO CENTRUM EDUKACJI	351203 Technik informatyk	INF.03. Tworzenie i administrowanie stronami i aplikacjami internetowymi oraz bazami danych
CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W BIAŁYMSTOKU BIAŁOSTOCKIEGO CENTRUM EDUKACJI	722307 Operator obrabiarek skrawających	MEC.05. Użytkowanie obrabiarek skrawających
CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W BIAŁYMSTOKU BIAŁOSTOCKIEGO CENTRUM EDUKACJI	343203 Florysta	OGR.01. Wykonywanie kompozycji florystycznych
CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W BIAŁYMSTOKU BIAŁOSTOCKIEGO CENTRUM EDUKACJI	314202 Technik architektury krajobrazu	OGR.03. Projektowanie, urządzanie i pielęgnacja roślinnych obiektów architektury krajobrazu
CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W BIAŁYMSTOKU BIAŁOSTOCKIEGO CENTRUM EDUKACJI	314202 Technik architektury krajobrazu	OGR.04. Organizacja prac związanych z budową oraz konserwacją obiektów małej architektury krajobrazu
CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W BIAŁYMSTOKU BIAŁOSTOCKIEGO CENTRUM EDUKACJI	311943 Technik grafiki i poligrafii cyfrowej	PGF.04. Przygotowywanie oraz wykonywanie prac graficznych i publikacji cyfrowych
CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W BIAŁYMSTOKU BIAŁOSTOCKIEGO CENTRUM EDUKACJI	311943 Technik grafiki i poligrafii cyfrowej	PGF.05. Drukowanie cyfrowe i obróbka druków
CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W BIAŁYMSTOKU	331402 Rolnik	ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
BIAŁOSTOCKIEGO CENTRUM EDUKACJI		
CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W BIAŁYMSTOKU BIAŁOSTOCKIEGO CENTRUM EDUKACJI	314207 Technik rolnik	ROL.10. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej
CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W BIAŁYMSTOKU BIAŁOSTOCKIEGO CENTRUM EDUKACJI	432106 Magazynier logistyk	SPL.01. Obsługa magazynów
CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W BIAŁYMSTOKU BIAŁOSTOCKIEGO CENTRUM EDUKACJI	751108 Przetwórca mięsa	SPL.04. Organizacja transportu

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 18. Kwalifikacyjne kursy zawodowe oferowane przez centra kształcenia zawodowego w podregionie białostockim, stan na dzień 30.06.2024 roku

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO W ŁAPACH ul. Gen. Wł. Sikorskiego 15 18-100 Łapy tel.: 85 715 27 20 e-mail: ckplapy@wp.pl	712905 Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie	BUD.11. Wykonywanie robót montażowych, okładzinowych i wykończeniowych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO W ŁAPACH	741103 Elektryk	ELE.02. Montaż, uruchamianie i konserwacja instalacji, maszyn i urządzeń elektrycznych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO W ŁAPACH	421108 Technik usług pocztowych	MEC.08. Wykonywanie i naprawa elementów maszyn, urządzeń i narzędzi
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO W ŁAPACH	723103 Mechanik pojazdów samochodowych	MOT.05. Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa pojazdów samochodowych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO W ŁAPACH	331402 Rolnik	ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO W ŁAPACH	314207 Technik rolnik	ROL.10. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO W ŁAPACH	341201 Asystent osoby niepełnosprawnej	SPO.01. Udzielanie pomocy i organizacja wsparcia osobie niepełnosprawnej
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO W ŁAPACH	341204 Opiekunka środowiskowa	SPO.05. Świadczenie usług opiekuńczych

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 19. Kwalifikacyjne kursy zawodowe oferowane przez podmioty spoza systemu oświaty w podregionie białostockim, stan na dzień 30.06.2024 roku

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa KKZ	Kod i nazwa zawodu
STOWARZYSZENIE KSIĘGOWYCH W POLSCE CENTRUM KSZTAŁCENIA KSIĘGOWYCH ODDZIAŁU OKRĘGOWEGO W BIAŁYMSTOKU ul. Warszawska 34 15-077 Białystok tel.: 85 743 26 19 e-Mail: Biuro@Bialystok.Skwp.Pl	431103 Technik rachunkowości	EKA.07. Prowadzenie rachunkowości
WOJEWÓDZKI OŚRODEK RUCHU DROGOWEGO W BIAŁYMSTOKU ul. Wiewiórcza 64, 15-532 Białystok tel.: 85 743-26-24 e-Mail: Word@Word.Bialystok.Pl Www: Https://Word.Bialystok.Pl	311513 Technik pojazdów samochodowych	MOT.06. Organizacja i prowadzenie procesu obsługi pojazdów samochodowych

Źródło: opracowanie własne.

Podregion łomżyński

Tabela 20. Kwalifikacyjne kursy zawodowe oferowane przez szkoły prowadzące kształcenie zawodowe w podregionie łomżyńskim, stan na dzień 30.06.2024 roku

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
ZESPÓŁ SZKÓŁ CENTRUM KSZTAŁCENIA ROLNICZEGO IM. CHOR. JANA SZYMAŃSKIEGO W MARIANOWIE Marianowo 7, 18 - 421 Piątnica Poduchowna tel.: 86 216 66 11 kontakt@zsmarianowo.pl	311930 Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	ELE.10. Montaż i uruchamianie urządzeń i systemów energetyki odnawialnej
ZESPÓŁ SZKÓŁ CENTRUM KSZTAŁCENIA ROLNICZEGO IM. CHOR. JANA SZYMAŃSKIEGO W MARIANOWIE	311930 Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	ELE.11. Eksploatacja urządzeń i systemów energetyki odnawialnej
ZESPÓŁ SZKÓŁ CENTRUM KSZTAŁCENIA ROLNICZEGO IM. CHOR. JANA SZYMAŃSKIEGO W MARIANOWIE	515205 Technik turystyki na obszarach wiejskich	HGT.09. Prowadzenie działalności turystycznej na obszarach wiejskich

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
ZESPÓŁ SZKÓŁ CENTRUM KSZTAŁCENIA ROLNICZEGO IM. CHOR. JANA SZYMAŃSKIEGO W MARIANOWIE	515205 Technik turystyki na obszarach wiejskich	HGT.10. Prowadzenie gospodarstwa agroturystycznego
ZESPÓŁ SZKÓŁ CENTRUM KSZTAŁCENIA ROLNICZEGO IM. CHOR. JANA SZYMAŃSKIEGO W MARIANOWIE	611303 Ogrodnik	OGR.02. Zakładanie i prowadzenie upraw ogrodniczych
ZESPÓŁ SZKÓŁ CENTRUM KSZTAŁCENIA ROLNICZEGO IM. CHOR. JANA SZYMAŃSKIEGO W MARIANOWIE	834103 Mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych	ROL.02. Eksploatacja pojazdów, maszyn, urządzeń i narzędzi stosowanych w rolnictwie
ZESPÓŁ SZKÓŁ CENTRUM KSZTAŁCENIA ROLNICZEGO IM. CHOR. JANA SZYMAŃSKIEGO W MARIANOWIE	331402 Rolnik	ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej
ZESPÓŁ SZKÓŁ CENTRUM KSZTAŁCENIA ROLNICZEGO IM. CHOR. JANA SZYMAŃSKIEGO W MARIANOWIE	331402 Technik agrobiznesu	ROL.05. Organizacja i prowadzenie przedsiębiorstwa w agrobiznesie
ZESPÓŁ SZKÓŁ CENTRUM KSZTAŁCENIA ROLNICZEGO IM. CHOR. JANA SZYMAŃSKIEGO W MARIANOWIE	311515 Technik mechanizacji rolnictwa i agrotroniki	ROL.08. Eksploatacja systemów mechatronicznych w rolnictwie
ZESPÓŁ SZKÓŁ CENTRUM KSZTAŁCENIA ROLNICZEGO IM. CHOR. JANA SZYMAŃSKIEGO W MARIANOWIE	314207 Technik rolnik	ROL.10. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO PRZY TECHNIKUM IM. ARMII KRAJOWEJ ul. Władysława Pelca 11, 18-200 Wysokie Mazowieckie tel.: (+48) 86 275 22 34 e-mail: sekretariat@ckzwm.edu.pl	742118 Mechatronik	ELM.03. Montaż, uruchamianie i konserwacja urządzeń i systemów mechatronicznych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO PRZY TECHNIKUM IM. ARMII KRAJOWEJ	723103 Mechanik pojazdów samochodowych	MOT.05. Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa pojazdów samochodowych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO PRZY TECHNIKUM IM. ARMII KRAJOWEJ	311513 Technik pojazdów samochodowych	MOT.06. Organizacja i prowadzenie procesu obsługi pojazdów samochodowych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO PRZY	834103 Mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych	ROL.02. Eksploatacja pojazdów, maszyn, urządzeń i narzędzi stosowanych w rolnictwie

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
TECHNIKUM IM. ARMII KRAJOWEJ		
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO PRZY TECHNIKUM IM. ARMII KRAJOWEJ	331402 Rolnik	ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO PRZY TECHNIKUM IM. ARMII KRAJOWEJ	331402 Technik agrobiznesu	ROL.05. Organizacja i prowadzenie przedsiębiorstwa w agrobiznesie
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO PRZY TECHNIKUM IM. ARMII KRAJOWEJ	314207 Technik rolnik	ROL.10. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej
BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA IM. ROTMISTRZA WITOLDA PILECKIEGO W CIECHANOWCU PRZY ZESPOLE SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I ZAWODOWYCH W CIECHANOWCU ul. Szkolna 8, 18-230 Ciechanowiec tel.: (86) 277 11 34 zsoiz- ciechanowiec@wp.pl	514101 Fryzjer	FRK.01. Wykonywanie usług fryzjerskich
BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA IM. ROTMISTRZA WITOLDA PILECKIEGO W CIECHANOWCU	514105 Technik usług fryzjerskich	FRK.03. Projektowanie i wykonywanie fryzur
BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA IM. ROTMISTRZA WITOLDA PILECKIEGO W CIECHANOWCU	514207 Technik usług kosmetycznych	FRK.04. Wykonywanie zabiegów kosmetycznych
BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA IM. ROTMISTRZA WITOLDA PILECKIEGO W CIECHANOWCU	512001 Kucharz	HGT.02. Przygotowanie i wydawanie dań
BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA IM. ROTMISTRZA WITOLDA PILECKIEGO W CIECHANOWCU	343404 Technik żywienia i usług gastronomicznych	HGT.12. Organizacja żywienia i usług gastronomicznych
BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA IM. ROTMISTRZA WITOLDA PILECKIEGO W CIECHANOWCU	331402 Rolnik	ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej
BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA IM. ROTMISTRZA WITOLDA PILECKIEGO W CIECHANOWCU	314207 Technik rolnik	ROL.10. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej
ZESPÓŁ SZKÓŁ ROLNICZYCH IM. MELANII KARPOWICZ W KRZYŻEWIE Krzyżewo 32	331402 Rolnik	ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
18-218 Sokoły tel.: 86 476 42 42 e-mail: zsr.krzyzewo@wp.pl		
ZESPÓŁ SZKÓŁ ROLNICZYCH IM. MELANII KARPOWICZ W KRZYŻEWIE	314207 Technik rolnik	ROL.10. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej
ZESPÓŁ SZKÓŁ ROLNICZYCH IM. MELANII KARPOWICZ W KRZYŻEWIE	311204 Technik budownictwa	BUD.14. Organizacja i kontrola robót budowlanych oraz sporządzanie kosztorysów
ZESPÓŁ SZKÓŁ ROLNICZYCH IM. MELANII KARPOWICZ W KRZYŻEWIE	722307 Operator obrabiarek skrawających	MEC.05. Użytkowanie obrabiarek skrawających
ZESPÓŁ SZKÓŁ ROLNICZYCH IM. MELANII KARPOWICZ W KRZYŻEWIE	741203 Elektromechanik pojazdów samochodowych	MOT.02. Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa mechatronicznych systemów pojazdów samochodowych
ZESPÓŁ SZKÓŁ ROLNICZYCH IM. MELANII KARPOWICZ W KRZYŻEWIE	723103 Mechanik pojazdów samochodowych	MOT.05. Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa pojazdów samochodowych
ZESPÓŁ SZKÓŁ ROLNICZYCH IM. MELANII KARPOWICZ W KRZYŻEWIE	311513 Technik pojazdów samochodowych	MOT.06. Organizacja i prowadzenie procesu obsługi pojazdów samochodowych
ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 4 IM. ZIEMI PODLASKIEJ W BIELSKU PODLASKIM ul. Hołowieska 18 17-100 Bielsk Podlaski tel.: 85 833-27-37 e-mail: zs4@powiatbielski.pl	331402 Rolnik	ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej
ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 4 IM. ZIEMI PODLASKIEJ W BIELSKU PODLASKIM	314207 Technik rolnik	ROL.10. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej
ZESPÓŁ SZKÓŁ CENTRUM KSZTAŁCENIA ROLNICZEGO IM. KRZYSZTOFA KLUKA W RUDCE ul. Ossolińskich 1 17-123 Rudka tel.: 85 739-40-15 e-mail zsckr.rudka@o2.pl	331402 Rolnik	ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej
ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I ZAWODOWYCH IM. STEFANA KARDYNAŁA WYSZYŃSKIEGO W CZYŻEWIE ul. Niepodległości 3 18-220 Czyżew	331403 Technik ekonomista	EKA.05. Prowadzenie spraw kadrowo-płacowych i gospodarki finansowej jednostek organizacyjnych

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
tel.: 862755100 sekretariat@zsoiz-czyzew.pl www.zsoiz-czyzew.pl		
ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I ZAWODOWYCH IM. STEFANA KARDYNAŁA WYSZYŃSKIEGO W CZYŻEWIE	431103 Technik rachunkowości	EKA.07. Prowadzenie rachunkowości
ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I ZAWODOWYCH IM. STEFANA KARDYNAŁA WYSZYŃSKIEGO W CZYŻEWIE	331402 Rolnik	ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej
ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I ZAWODOWYCH IM. STEFANA KARDYNAŁA WYSZYŃSKIEGO W CZYŻEWIE	324002 Technik weterynarii	ROL.11. Prowadzenie chowu i inseminacji zwierząt
ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I ZAWODOWYCH IM. STEFANA KARDYNAŁA WYSZYŃSKIEGO W CZYŻEWIE	324002 Technik weterynarii	ROL.12. Wykonywanie weterynaryjnych czynności pomocniczych
ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I ZAWODOWYCH IM. STEFANA KARDYNAŁA WYSZYŃSKIEGO W CZYŻEWIE	751201 Cukiernik	SPC.01. Produkcja wyrobów cukierniczych
ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I ZAWODOWYCH IM. STEFANA KARDYNAŁA WYSZYŃSKIEGO W CZYŻEWIE	751108 Przetwórca mięsa	SPC.04. Produkcja wyrobów mięsnych i tłuszczowych

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 21. Kwalifikacyjne kursy zawodowe oferowane przez placówki kształcenia ustawicznego w podregionie łomżyńskim, stan na dzień 30.06.2024 roku

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO I USTAWICZNEGO W ŁOMŻY ul. Przędzalniana 9 18-400 Łomża tel.: +48 86 218 27 90, +48 86 218 58 31 e-mail: info@zckpiu.pl	325509 Technik bezpieczeństwa i higieny pracy	BPO.01. Zarządzanie bezpieczeństwem w środowisku pracy
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO I USTAWICZNEGO W ŁOMŻY	334306 Technik administracji	EKA.01. Obsługa klienta w jednostkach administracji
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO I USTAWICZNEGO W ŁOMŻY	741103 Elektryk	ELE.02. Montaż, uruchamianie i konserwacja instalacji, maszyn i urządzeń elektrycznych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO I USTAWICZNEGO W ŁOMŻY	431103 Technik rachunkowości	ELE.05. Eksploatacja maszyn, urządzeń i instalacji elektrycznych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO I USTAWICZNEGO W ŁOMŻY	522305 Technik handlowiec	HAN.01. Prowadzenie sprzedaży
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO I USTAWICZNEGO W ŁOMŻY	522305 Technik handlowiec	HAN.02. Prowadzenie działań handlowych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO I USTAWICZNEGO W ŁOMŻY	422104 Technik organizacji turystyki	HGT.07. Przygotowanie imprez i usług turystycznych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO I USTAWICZNEGO W ŁOMŻY	422104 Technik organizacji turystyki	HGT.08. Obsługa klienta oraz rozliczanie imprez i usług turystycznych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO I USTAWICZNEGO W ŁOMŻY	741203 Elektromechanik pojazdów samochodowych	MOT.02. Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa mechatronicznych systemów pojazdów samochodowych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO I USTAWICZNEGO W ŁOMŻY	723103 Mechanik pojazdów samochodowych	MOT.05. Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa pojazdów samochodowych
CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO I USTAWICZNEGO W ŁOMŻY	311513 Technik pojazdów samochodowych	MOT.06. Organizacja i prowadzenie procesu obsługi pojazdów samochodowych

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 22. Kwalifikacyjne kursy zawodowe oferowane przez centra kształcenia zawodowego w podregionie łomżyńskim, stan na dzień 30.06.2024 roku

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa KKZ
ODDZIAŁ REGIONALNY TOWARZYSTWA WIEDZY POWSZECHNEJ W ŁOMŻY ul. Mickiewicza 59 18-400 Łomża tel.: 86 216 45 62	325905 Opiekunka dziecięca	SPO.04. Świadczenie usług opiekuńczych i wspomagających rozwój dziecka

Źródło: opracowanie własne.

Podregion suwalski

Tabela 23. Kwalifikacyjne kursy zawodowe oferowane przez szkoły prowadzące kształcenie zawodowe w podregionie suwalskim, stan na dzień 30.06.2024 roku

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
ZESPÓŁ SZKÓŁ TECHNICZNYCH W SUWAŁKACH ul. Sejneńska 33 16-400 Suwałki tel.: 875653630 e-mail: zst@zst.suwalki.pl	343101 Fotograf	AUD.02. Rejestracja, obróbka i publikacja obrazu
ZESPÓŁ SZKÓŁ TECHNICZNYCH W SUWAŁKACH	712618 Monter sieci i instalacji sanitarnych	BUD.09. Wykonywanie robót związanych z budową, montażem i eksploatacją sieci oraz instalacji sanitarnych
ZESPÓŁ SZKÓŁ TECHNICZNYCH W SUWAŁKACH	311930 Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	ELE.02. Montaż, uruchamianie i konserwacja instalacji, maszyn i urządzeń elektrycznych
ZESPÓŁ SZKÓŁ TECHNICZNYCH W SUWAŁKACH	311930 Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	ELE.10. Montaż i uruchamianie urządzeń i systemów energetyki odnawialnej
ZESPÓŁ SZKÓŁ TECHNICZNYCH W SUWAŁKACH	351203 Technik informatyk	INF.02. Administracja i eksploatacja systemów komputerowych, urządzeń peryferyjnych i lokalnych sieci komputerowych
ZESPÓŁ SZKÓŁ TECHNICZNYCH W SUWAŁKACH	722307 Operator obrabiarek skrawających	MEC.05. Użytkowanie obrabiarek skrawających
ZESPÓŁ SZKÓŁ CENTRUM KSZTAŁCENIA ROLNICZEGO IM. WINCENTEGO WITOSA W SUWAŁKACH	331402 Rolnik	ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
ul. Ogrodowa 49 16-400 Suwałki tel.: 87 567 90 81 e-mail: sekretariat@zs7.edu.pl		
ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. GEN. LUDWIKA MICHAŁA PACA W DOWSPUDZIE Dowspuda 10, 16-420 tel.: 87 568 51 03	331403 Technik ekonomista	EKA.05. Prowadzenie spraw kadrowo-płacowych i gospodarki finansowej jednostek organizacyjnych
ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. GEN. LUDWIKA MICHAŁA PACA W DOWSPUDZIE	431103 Technik rachunkowości	EKA.07. Prowadzenie rachunkowości
ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. GEN. LUDWIKA MICHAŁA PACA W DOWSPUDZIE	962907 Pracownik obsługi hotelowej	HGT.03. Obsługa gości w obiekcie świadczącym usługi hotelarskie
ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. GEN. LUDWIKA MICHAŁA PACA W DOWSPUDZIE	422402 Technik hotelarstwa	HGT.06. Realizacja usług w recepcji
ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. GEN. LUDWIKA MICHAŁA PACA W DOWSPUDZIE	331402 Rolnik	ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej
ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. GEN. LUDWIKA MICHAŁA PACA W DOWSPUDZIE	314203 Technik hodowca koni	ROL.06. Organizacja chowu i hodowli koni
ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. GEN. LUDWIKA MICHAŁA PACA W DOWSPUDZIE	314203 Technik hodowca koni	ROL.07. Szkolenie i użytkowanie koni
ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. GEN. LUDWIKA MICHAŁA PACA W DOWSPUDZIE	314207 Technik rolnik	ROL.10. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej
ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. GEN. LUDWIKA MICHAŁA PACA W DOWSPUDZIE	324002 Technik weterynarii	ROL.11. Prowadzenie chowu i inseminacji zwierząt
ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. GEN. LUDWIKA MICHAŁA PACA W DOWSPUDZIE	324002 Technik weterynarii	ROL.12. Wykonywanie weterynaryjnych czynności pomocniczych
ZAKŁAD DOSKONALENIA ZAWODOWEGO W BIAŁYMSTOKU OŚRODEK KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO W GRAJEWIE ul. Kolejowa 6B, 19-200 Grajewo tel./fax: (0-86) 272-64-27	341202 Opiekun osoby starszej	SPO.02. Świadczenie usług opiekuńczo-wspierających osobie starszej
ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 2 IM. 9. PUŁKU STRZELCÓW KONNYCH W GRAJEWIE ul. Wojska Polskiego 84 19-200 Grajewo tel.: 86 272-31-81 sekretariat@zs2.grajewo.pl	331403 Technik ekonomista	EKA.04. Prowadzenie dokumentacji w jednostce organizacyjnej
ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 2 IM. 9. PUŁKU STRZELCÓW KONNYCH W GRAJEWIE	331403 Technik ekonomista	EKA.05. Prowadzenie spraw kadrowo-płacowych i gospodarki finansowej jednostek organizacyjnych

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 2 IM. 9. PUŁKU STRZELCÓW KONNYCH W GRAJEWIE	512001 Kucharz	HGT.02. Przygotowanie i wydawanie dań
ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 2 IM. 9. PUŁKU STRZELCÓW KONNYCH W GRAJEWIE	343404 Technik żywienia i usług gastronomicznych	HGT.12. Organizacja żywienia i usług gastronomicznych
ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 2 IM. 9. PUŁKU STRZELCÓW KONNYCH W GRAJEWIE	351203 Technik informatyk	INF.02. Administracja i eksploatacja systemów komputerowych, urządzeń peryferyjnych i lokalnych sieci komputerowych
ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 2 IM. 9. PUŁKU STRZELCÓW KONNYCH W GRAJEWIE	351203 Technik informatyk	INF.03. Tworzenie i administrowanie stronami i aplikacjami internetowymi oraz bazami danych
ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 2 IM. 9. PUŁKU STRZELCÓW KONNYCH W GRAJEWIE	351406 Technik programista	INF.04. Projektowanie, programowanie i testowanie aplikacji
ZESPÓŁ SZKÓŁ W WOJEWODZINIE Wojewodzin 5219-200 Grajewo tel.: 86-272-22-31 sekretariat@zs.wojewodzin.pl	711204 Murarz - tynkarz	BUD.12. Wykonywanie robót murarskich i tynkarskich
ZESPÓŁ SZKÓŁ W WOJEWODZINIE	311204 Technik budownictwa	BUD.14. Organizacja i kontrola robót budowlanych oraz sporządzanie kosztorysów
ZESPÓŁ SZKÓŁ W WOJEWODZINIE	311224 Technik aranżacji wnętrz	BUD.34. Planowanie i wykonywanie poszczególnych etapów wykończenia wnętrz
ZESPÓŁ SZKÓŁ W WOJEWODZINIE	311224 Technik aranżacji wnętrz	BUD.35. Wykonywanie aranżacji wnętrz
ZESPÓŁ SZKÓŁ W WOJEWODZINIE	331402 Rolnik	ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej
ZESPÓŁ SZKÓŁ W WOJEWODZINIE	314207 Technik rolnik	ROL.10. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej
ZESPÓŁ SZKÓŁ W WOJEWODZINIE	324002 Technik weterynarii	ROL.11. Prowadzenie chowu i inseminacji zwierząt
ZESPÓŁ SZKÓŁ W WOJEWODZINIE	324002 Technik weterynarii	ROL.12. Wykonywanie weterynaryjnych czynności pomocniczych
CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W NIEĆKOWIE PRZY ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. BOLESŁAWA PODEDWORNEGO W NIEĆKOWIE Niećkowo 63, 19-230 Szczuczyn tel./fax: 862725174	331402 Rolnik	ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej

Nazwa instytucji i adres	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa kwalifikacji
e-mail: sekretariat@zsnieckowo.com.pl		
CENTRUM KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W NIEĆKOWIE	314207 Technik rolnik	ROL.10. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej

Źródło: opracowanie własne.

3.3. Oferta kwalifikacyjnych kursów zawodowych w województwie podlaskim według branż w podziale na podregiony

Analizę ofert KKZ przeprowadzono również pod kątem identyfikacji branż zawodów, w ramach których podnosi się kwalifikacje. Oferta KKZ według branż, zawodów i kwalifikacji w podziale na podregiony oraz liczności oferowanych kursów przedstawiono w tabeli 24.

Tabela 24. Oferta kwalifikacyjnych kursów zawodowych według branż w podziale na podregiony wg stanu na 30.06.2024 roku

Nazwa branży	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa KKZ	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie białostockim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie łomżyńskim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie suwalskim
BRANŻA AUDIOWIZUALNA (AUD)	343101 Fotograf	AUD.02. Rejestracja, obróbka i publikacja obrazu	3	-	1
BRANŻA AUDIOWIZUALNA (AUD)	343105 Technik fotografii i multimediów	AUD.05. Realizacja projektów graficznych i multimedialnych	3	-	-
BRANŻA AUDIOWIZUALNA (AUD)	352124 Technik realizacji nagłośnień	AUD.06. Obsługa sceny	1	-	-
BRANŻA AUDIOWIZUALNA (AUD)	352124 Technik realizacji nagłośnień	AUD.07. Realizacja nagłośnień	1	-	-
BRANŻA AUDIOWIZUALNA (AUD)	352123 Technik realizacji nagrań	AUD.08. Montaż dźwięku	1	-	-
BRANŻA AUDIOWIZUALNA (AUD)	352123 Technik realizacji nagrań	AUD.09. Realizacja nagrań dźwiękowych	1	-	-
BRANŻA AUDIOWIZUALNA (AUD)	712618 Monter sieci i instalacji sanitarnych	BUD.09. Wykonywanie robót związanych z budową, montażem i eksploatacją sieci oraz instalacji sanitarnych	1	-	1
BRANŻA AUDIOWIZUALNA (AUD)	712905 Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie	BUD.11. Wykonywanie robót montażowych, okładzinowych i wykończeniowych	3	1	-
BRANŻA AUDIOWIZUALNA (AUD)	CCC Murarz - tynkarz	BUD.12. Wykonywanie robót murarskich i tynkarskich	-	-	1

Nazwa branży	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa KKZ	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie białostockim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie łomżyńskim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie suwalskim
BRANŻA BUDOWLANA (BUD)	834209 Operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych	BUD.13. Eksploatacja maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych	1	-	-
BRANŻA BUDOWLANA (BUD)	311204 Operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych	BUD.14. Organizacja i kontrola robót budowlanych oraz sporządzanie kosztorysów	1	1	1
BRANŻA BUDOWLANA (BUD)	311224 Technik aranżacji wnętrz	BUD.34. Planowanie i wykonywanie poszczególnych etapów wykończenia wnętrz	-	-	1
BRANŻA BUDOWLANA (BUD)	311224 Technik aranżacji wnętrz	BUD.35. Wykonywanie aranżacji wnętrz	-	-	1
BRANŻA CERAMICZNO-SZKLARSKA (CES)	-	-	-	-	-
BRANŻA CHEMICZNA I OCHRONY ŚRODOWISKA (CHM)	814209 Operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych	CHM.01. Obsługa maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych	1	-	-
BRANŻA CHEMICZNA I OCHRONY ŚRODOWISKA (CHM)	752205 Stolarz	DRM.04. Wytwarzanie wyrobów z drewna i materiałów drewnopochodnych	2	-	-
BRANŻA DRZEWNO-MEBLARSKA (DRM)	311922 Technik technologii drewna	DRM.08. Organizacja i prowadzenie procesów przetwarzania drewna i materiałów drewnopochodnych	1	-	-
BRANŻA DRZEWNO-MEBLARSKA (DRM)	334306 Technik administracji	EKA.01. Obsługa klienta w jednostkach administracji	3	1	-

Nazwa branży	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa KKZ	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie białostockim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie łomżyńskim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie suwalskim
BRANŻA DRZEWNO-MEBLARSKA (DRM)	331403 Technik ekonomista	EKA.04. Prowadzenie dokumentacji w jednostce organizacyjnej	2	-	1
BRANŻA EKONOMICZNO - ADMINISTRACYJNA (EKA)	331403 Technik ekonomista	EKA.05. Prowadzenie spraw kadrowo-płacowych i gospodarki finansowej jednostek organizacyjnych	2	-	2
BRANŻA EKONOMICZNO - ADMINISTRACYJNA (EKA)	431103 Technik rachunkowości	EKA.07. Prowadzenie rachunkowości	3	1	1
BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA (ELE)	741103 Elektryk	ELE.02. Montaż, uruchamianie i konserwacja instalacji, maszyn i urządzeń elektrycznych	2	1	1
BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA (ELE)	311303 Technik elektryk	ELE.05. Eksploatacja maszyn, urządzeń i instalacji elektrycznych	1	1	-
BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA (ELE)	311940 Montaż urządzeń dźwigowych	ELE.08. Montaż urządzeń dźwigowych	1	-	-
BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA (ELE)	311930 Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	ELE.10. Montaż i uruchamianie urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	1	1	1
BRANŻA ELEKTROENERGETYCZNA (ELE)	311930 Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	ELE.11. Eksploatacja urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	1	1	-
BRANŻA ELEKTRONICZNO-MECHATRONICZNA (ELM)	731107 Automatyk	ELM.01. Montaż, uruchamianie i obsługiwanie układów automatyki przemysłowej	1	-	-
BRANŻA ELEKTRONICZNO-MECHATRONICZNA (ELM)	741103 Elektryk	ELM.02. Montaż oraz instalowanie układów i urządzeń elektronicznych	1	-	-

Nazwa branży	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa KKZ	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie białostockim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie łomżyńskim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie suwalskim
BRANŻA ELEKTRONICZNO-MECHATRONICZNA (ELM)	742118 Mechatronik	ELM.03. Montaż, uruchamianie i konserwacja urządzeń i systemów mechatronicznych	2	1	-
BRANŻA ELEKTRONICZNO-MECHATRONICZNA (ELM)	311909 Technik automatyk	ELM.04. Eksploatacja układów automatyki przemysłowej	1	-	-
BRANŻA ELEKTRONICZNO-MECHATRONICZNA (ELM)	311303 Technik elektryk	ELM.05. Eksploatacja urządzeń elektronicznych	1	-	-
BRANŻA ELEKTRONICZNO-MECHATRONICZNA (ELM)	311410 Technik mechatronik	ELM.06. Eksploatacja i programowanie urządzeń i systemów mechatronicznych	1	-	-
BRANŻA ELEKTRONICZNO-MECHATRONICZNA (ELM)	311413 Technik robotyk	ELM.07. Montaż, uruchamianie i obsługa systemów robotyki	1	-	-
BRANŻA FRYZJERSKO-KOSMETYCZNA (FRK)	514101 Fryzjer	FRK.01. Wykonywanie usług fryzjerskich	5	1	-
BRANŻA FRYZJERSKO-KOSMETYCZNA (FRK)	514105 Technik usług fryzjerskich	FRK.03. Projektowanie i wykonywanie fryzur	5	1	-
BRANŻA FRYZJERSKO-KOSMETYCZNA (FRK)	514207 Technik usług kosmetycznych	FRK.04. Wykonywanie zabiegów kosmetycznych	5	1	-
BRANŻA GÓRNICZO-WIERTNICZA (GIW)	-	-	-	-	-
BRANŻA HANDLOWA (HAN)	522305 Technik handlowiec	HAN.01. Prowadzenie sprzedaży	-	1	-
BRANŻA HANDLOWA (HAN)	522305 Technik handlowiec	HAN.02. Prowadzenie działań handlowych	-	1	-

Nazwa branży	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa KKZ	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie białostockim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie łomżyńskim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie suwalskim
BRANŻA HOTELARSKO-GASTRONOMICZNO-TURYSTYCZNA (HGT)	513101 Kelner	HGT.01. Wykonywanie usług kelnerskich	1	-	-
BRANŻA HOTELARSKO-GASTRONOMICZNO-TURYSTYCZNA (HGT)	512001 Kucharz	HGT.02. Przygotowanie i wydawanie dań	3	1	1
BRANŻA HOTELARSKO-GASTRONOMICZNO-TURYSTYCZNA (HGT)	962907 Pracownik obsługi hotelowej	HGT.03. Obsługa gości w obiekcie świadczącym usługi hotelarski	1	-	1
BRANŻA HOTELARSKO-GASTRONOMICZNO-TURYSTYCZNA (HGT)	422402 Technik hotelarstwa	HGT.06. Realizacja usług w recepcji	1	-	1
BRANŻA HOTELARSKO-GASTRONOMICZNO-TURYSTYCZNA (HGT)	422104 Technik organizacji turystyki	HGT.07. Przygotowanie imprez i usług turystycznych	-	1	-
BRANŻA HOTELARSKO-GASTRONOMICZNO-TURYSTYCZNA (HGT)	422104 Technik organizacji turystyki	HGT.08. Obsługa klienta oraz rozliczanie imprez i usług turystycznych	-	1	-
BRANŻA HOTELARSKO-GASTRONOMICZNO-TURYSTYCZNA (HGT)	515205 Technik turystyki na obszarach wiejskich	HGT.09. Prowadzenie działalności turystycznej na obszarach wiejskich	-	1	-
BRANŻA HOTELARSKO-GASTRONOMICZNO-TURYSTYCZNA (HGT)	515205 Technik turystyki na obszarach wiejskich	HGT.10. Prowadzenie gospodarstwa agroturystycznego	-	1	-

Nazwa branży	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa KKZ	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie białostockim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie łomżyńskim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie suwalskim
BRANŻA HOTELARSKO-GASTRONOMICZNO-TURYSTYCZNA (HGT)	343404 Technik żywienia i usług gastronomicznych	HGT.12. Organizacja żywienia i usług gastronomicznych	2	1	1
BRANŻA LEŚNA (LES)	-	-	-	-	-
BRANŻA MECHANICZNA (MEC)	722307 Operator obrabiarek skrawających	MEC.05. Użytkowanie obrabiarek skrawających	4	1	1
BRANŻA MECHANICZNA (MEC)	311410 Technik mechatronik	MEC.06. Montaż i obsługa prostych elementów maszyn i urządzeń	1	-	-
BRANŻA MECHANICZNA (MEC)	421108 Technik usług pocztowych	MEC.08. Wykonywanie i naprawa elementów maszyn, urządzeń i narzędzi	1	-	-
BRANŻA MECHANICZNA (MEC)	311504 Technik mechanik	MEC.09. Organizacja i nadzorowanie procesów produkcji maszyn i urządzeń	2	-	-
BRANŻA MECHANIKI PRECYZYJNEJ (MEP)	-	-	-	-	-
BRANŻA METALURGICZNA (MTL)	-	-	-	-	-
BRANŻA MOTORYZACYJNA (MOT)	741203 Elektromechanik pojazdów samochodowych	MOT.02. Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa mechatronicznych systemów pojazdów samochodowych	-	2	-
BRANŻA MOTORYZACYJNA (MOT)	723103 Mechanik pojazdów samochodowych	MOT.05. Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa pojazdów samochodowych	3	3	-

Nazwa branży	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa KKZ	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie białostockim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie łomżyńskim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie suwalskim
BRANŻA MOTORYZACYJNA (MOT)	311513 Technik pojazdów samochodowych	MOT.06. Organizacja i prowadzenie procesu obsługi pojazdów samochodowych	3	3	-
BRANŻA OCHRONY I BEZPIECZEŃSTWA OSÓB I MIENIA (BPO)	325509 Technik bezpieczeństwa i higieny pracy	BPO.01. Zarządzanie bezpieczeństwem w środowisku pracy	2	1	-
BRANŻA OGRODNICZA (OGR)	343203 Florysta	OGR.01. Wykonywanie kompozycji florystycznych	2	-	-
BRANŻA OGRODNICZA (OGR)	611303 Ogrodnik	OGR.02. Zakładanie i prowadzenie upraw ogrodniczych	-	1	-
BRANŻA OGRODNICZA (OGR)	314202 Technik architektury krajobrazu	OGR.03. Projektowanie, urządzanie i pielęgnacja roślinnych obiektów architektury krajobrazu	1	-	-
BRANŻA OGRODNICZA (OGR)	314202 Technik architektury krajobrazu	OGR.04. Organizacja prac związanych z budową oraz konserwacją obiektów małej architektury krajobrazu	1	-	-
BRANŻA OPIEKI ZDROWOTNEJ (MED)	-	-	-	-	-
BRANŻA POLIGRAFICZNO-KSIĘGARSKA (PGF)	311943 Technik grafiki i poligrafii cyfrowej	PGF.04. Przygotowywanie oraz wykonywanie prac graficznych i publikacji cyfrowych	3	-	-
BRANŻA POLIGRAFICZNO-KSIĘGARSKA (PGF)	311943 Technik grafiki i poligrafii cyfrowej	PGF.05. Drukowanie cyfrowe i obróbka druków	2	-	-
BRANŻA POLIGRAFICZNO-KSIĘGARSKA (PGF)	431103 Technik rachunkowości	PGF.07. Wykonywanie przekazu reklamowego	1	-	-

Nazwa branży	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa KKZ	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie białostockim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie łomżyńskim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie suwalskim
BRANŻA POLIGRAFICZNO-KSIĘGARSKA (PGF)	333907 Technik reklamy	PGF.08. Zarządzanie kampanią reklamową	1	-	-
BRANŻA POLIGRAFICZNO-KSIĘGARSKA (PGF)	341201 Asystent osoby niepełnosprawnej	SPO.01. Udzielanie pomocy i organizacja wsparcia osobie niepełnosprawnej	1	-	-
BRANŻA POMOCY SPOŁECZNEJ (SPO)	341202 Opiekun osoby starszej	SPO.02. Świadczenie usług opiekuńczo-wspierających osobie starszej	-	-	1
BRANŻA POMOCY SPOŁECZNEJ (SPO)	325905 Opiekunka dziecięca	SPO.04. Świadczenie usług opiekuńczych i wspomagających rozwój dziecka	1	1	-
BRANŻA POMOCY SPOŁECZNEJ (SPO)	341204 Opiekunka środowiskowa	SPO.05. Świadczenie usług opiekuńczych	1	-	-
BRANŻA PRZEMYSŁU MODY (MOD)	753105 Krawiec	MOD.03. Projektowanie i wytwarzanie wyrobów odzieżowych	1	-	-
BRANŻA ROLNO-HODOWLANA (ROL)	834103 Mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych	ROL.02. Eksploatacja pojazdów, maszyn, urządzeń i narzędzi stosowanych w rolnictwie	1	2	-
BRANŻA ROLNO-HODOWLANA (ROL)	331402 Rolnik	ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej	5	6	4
BRANŻA ROLNO-HODOWLANA (ROL)	331402 Technik agrobiznesu	ROL.05. Organizacja i prowadzenie przedsiębiorstwa w agrobiznesie	-	2	-
BRANŻA ROLNO-HODOWLANA (ROL)	314203 Technik hodowca koni	ROL.06. Organizacja chowu i hodowli koni	-	-	1
BRANŻA ROLNO-HODOWLANA (ROL)	314203 Technik hodowca koni	ROL.07. Szkolenie i użytkowanie koni	-	-	1

Nazwa branży	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa KKZ	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie białostockim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie łomżyńskim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie suwalskim
BRANŻA ROLNO-HODOWLANA (ROL)	311515 Technik mechanizacji rolnictwa i agrotroniki	ROL.08. Eksploatacja systemów mechatronicznych w rolnictwie	1	1	-
BRANŻA ROLNO-HODOWLANA (ROL)	314207 Technik rolnik	ROL.10. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej	5	5	3
BRANŻA ROLNO-HODOWLANA (ROL)	324002 Technik weterynarii	ROL.11. Prowadzenie chowu i inseminacji zwierząt	2	-	2
BRANŻA ROLNO-HODOWLANA (ROL)	324002 Technik weterynarii	ROL.12. Wykonywanie weterynaryjnych czynności pomocniczych	1	-	2
BRANŻA RYBACKA (RYB)	-	-	-	-	-
BRANŻA SPEDYCYJNO-LOGISTYCZNA (SPL)	432106 Magazynier logistyk	SPL.01. Obsługa magazynów	3	-	-
BRANŻA SPEDYCYJNO-LOGISTYCZNA (SPL)	751108 Przetwórca mięsa	SPL.04. Organizacja transportu	2	-	-
BRANŻA SPOŻYWCZA (SPC)	751201 Cukiernik	SPC.01. Produkcja wyrobów cukierniczych	-	1	-
BRANŻA SPOŻYWCZA (SPC)	751108 Przetwórca mięsa	SPC.04. Produkcja wyrobów mięsnych i tłuszczowych	-	1	-
BRANŻA TELEINFORMATYCZNA (INF)	351203 Technik informatyk	INF.02. Administracja i eksploatacja systemów komputerowych, urządzeń peryferyjnych i lokalnych sieci komputerowych	3	-	2
BRANŻA TELEINFORMATYCZNA (INF)	351203 Technik informatyk	INF.03. Tworzenie i administrowanie stronami i aplikacjami internetowymi oraz bazami danych	5	-	1

Nazwa branży	Kod i nazwa zawodu	Kod i nazwa KKZ	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie białostockim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie łomżyńskim	Liczba podmiotów oferujących kwalifikację w podregionie suwalskim
BRANŻA TELEINFORMATYCZNA (INF)	351406 Technik programista	INF.04. Projektowanie, programowanie i testowanie aplikacji	4	-	1
BRANŻA TRANSPORTU DROGOWEGO (TDR)	832201 Kierowca mechanik	TDR.01. Eksploatacja środków transportu drogowego	2	-	-
BRANŻA TRANSPORTU DROGOWEGO (TDR)	311927 Technik transportu drogowego	TDR.02. Organizacja przewozu środkami transportu drogowego	1	-	-
BRANŻA TRANSPORTU KOLEJOWEGO (TKO)	311928 Technik transportu kolejowego	TKO.07. Organizacja i prowadzenie ruchu pociągów	1	-	-
BRANŻA TRANSPORTU KOLEJOWEGO (TKO)	311928 Technik transportu kolejowego	TKO.08. Planowanie i realizacja przewozów kolejowych	1	-	-
BRANŻA TRANSPORTU LOTNICZEGO (TLO)	-	-	-	-	-
BRANŻA TRANSPORTU WODNEGO (TWO)	-	-	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania.

Z zestawienia ofert kursów ujętego w tabeli 24 wynika, że w województwie podlaskim kwalifikacyjne kursy zawodowe oferowane są w ramach 23 branż oraz w zakresie 89 kwalifikacji. Przy czym w podregionie białostockim uczestnicy tych kursów mogą podnosić swoje kwalifikacje w ramach 70 różnych kursów, w podregionie łomżyńskim – 34, zaś w suwalskim – 26. Największą liczbę kursów oferuje się w ramach następujących branż: rolno-hodowlana (9 kwalifikacji), hotelarsko-gastronomiczno-turystyczna (9 kwalifikacji), elektroniczno-mechatroniczna (7 kwalifikacji), budowlana (7 kwalifikacji) oraz audiowizualna (6 kwalifikacji).

Największa liczba oferowanych kursów dotyczy takich kwalifikacji jak:

1. ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej (15 podmiotów, w tym podregion białostocki – 5, łomżyński – 6, suwalski – 4);
2. ROL.10. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej (13 podmiotów, w tym podregion białostocki – 5, łomżyński – 5, suwalski – 3);
3. INF.03. Tworzenie i administrowanie stronami i aplikacjami internetowymi oraz bazami danych (6 podmiotów, w tym podregion białostocki – 5, łomżyński – 0, suwalski – 1);
4. FRK.01. Wykonywanie usług fryzjerskich (6 podmiotów, w tym podregion białostocki – 5, łomżyński – 1, suwalski – 0);
5. FRK.03. Projektowanie i wykonywanie fryzur (6 podmiotów, w tym podregion białostocki – 5, łomżyński – 1, suwalski – 0);
6. FRK.04. Wykonywanie zabiegów kosmetycznych (6 podmiotów, w tym podregion białostocki – 5, łomżyński – 1, suwalski – 0);
7. MEC.05. Użytkowanie obrabiarek skrawających (6 podmiotów, w tym podregion białostocki – 4, łomżyński – 1, suwalski – 1);
8. MOT.05. Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa pojazdów samochodowych (6 podmiotów, w tym podregion białostocki – 3, łomżyński – 3, suwalski – 0);
9. MOT.06. Organizacja i prowadzenie procesu obsługi pojazdów samochodowych (6 podmiotów, w tym podregion białostocki – 3, łomżyński – 3, suwalski – 0).

W województwie podlaskim nie występują oferty KKZ, na których można byłoby uzyskać kwalifikacje w ramach 9 branż: ceramiczno-szklarskiej, górniczo wiertniczej, leśnej, mechaniki precyzyjnej, metalurgicznej, opieki zdrowotnej, rybackiej, transportu lotniczego oraz transportu wodnego.

3.4. Stopień zainteresowania ofertą kwalifikacyjnych kursów zawodowych mieszkańców województwa podlaskiego

Dane dotyczące zrealizowanych KKZ otrzymano drogą mailową z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży w dniu 29 maja 2024 roku. Dane dotyczyły wszystkich kursów prowadzonych w województwie podlaskim, których uczestnicy ukończyli je w okresie między 7.11.2021 roku a 22.04.2024 roku

W tabeli 25 przedstawiono liczbę instytucji prowadzących KKZ w podziale na dwa kryteria oraz liczbę uczestników tych kursów.

Tabela 25. Liczba instytucji prowadzących kwalifikacyjne kursy zawodowe oraz liczba uczestników tych kursów w okresie 7.11.2021 - 22.04.2024 w województwie podlaskim

Typ instytucji	Liczba i odsetek instytucji	Liczba i odsetek uczestników
Publiczne	27 (79,4%)	4106 (86,5%)
Niepubliczne	7 (20,6%)	641 (13,5%)
Placówka kształcenia ustawicznego	6 (17,7%)	1763 (37,1%)
Centrum kształcenia zawodowego	4 (11,8%)	853 (18,0%)
Szkoła prowadząca kształcenie zawodowe	23 (67,6%)	2122 (44,7%)
Podmiot spoza systemu oświaty	1 (2,9%)	9 (0,2%)
Łącznie	**34**	**4747**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży, data przesłania: 29 maja 2024 roku

W analizowanym okresie KKZ były realizowane przez 34 instytucje, w tym 27 publiczne oraz 7 niepubliczne. Uczestniczyło w nich łącznie 4747 słuchaczy, przy czym 86,5% osób kształciło się w instytucjach publicznych, zaś 13,5% – w niepublicznych. Biorąc pod uwagę inne kryterium podziału, kursy KKZ były prowadzone w 23 szkołach prowadzących kształcenie zawodowe (co stanowiło 67,6% wszystkich analizowanych jednostek) i ukończyło je 2122 słuchaczy (45,0%). Znaczna liczba osób –37,1% wszystkich kursantów – ukończyła kursy w 6 placówkach kształcenia ustawicznego. O połowę mniej (853 osoby, 18,0%) realizowało kształcenie w 4 centrach kształcenia zawodowego. W analizowanym okresie tylko 1 podmiot spoza systemu oświaty poprowadził kurs, który ukończyło 9 osób.

W tabeli 26 przedstawiono dane dotyczące zawodów, których dotyczyły kursy KKZ.

Tabela 26. Informacje dotyczące kształcenia na KKZ w ramach zawodów w województwie podlaskim, okres ukończenia kursu w okresie 7.11.2021-22.04.2024

Kod i nazwa zawodu	Liczba instytucji	Liczba osób kończąca kurs w 2021	Liczba osób kończąca kurs w 2022	Liczba osób kończąca kurs w 2023	Liczba osób kończąca kurs w 2024	Razem	Odsetek
613003 Rolnik	15	314	381	457	324	1476	31,1%
314207 Technik rolnik	11	88	250	315	119	772	16,3%
514105 Technik usług fryzjerskich	6	65	220	210	94	589	12,4%
431103 Technik rachunkowości	5	21	85	96	89	291	6,1%

Kod i nazwa zawodu	Liczba instytucji	Liczba osób kończąca kurs w 2021	Liczba osób kończąca kurs w 2022	Liczba osób kończąca kurs w 2023	Liczba osób kończąca kurs w 2024	Razem	Odsetek
514207 Technik usług kosmetycznych	3	0	82	52	47	181	3,8%
351203 Technik informatyk	1	0	65	68	24	157	3,3%
311513 Technik pojazdów samochodowych	1	9	54	54	20	137	2,9%
343101 Fotograf	1	0	45	47	24	116	2,4%
351406 Technik programista	1	24	43	20	28	115	2,4%
741103 Elektryk	2	0	40	0	50	90	1,9%
314202 Technik architektury krajobrazu	1	22	23	42	0	87	1,8%
722307 Operator obrabiarek skrawających	2	20	42	0	20	82	1,7%
324002 Technik weterynarii	2	0	24	52	0	76	1,6%
311927 Technik transportu drogowego	1	0	24	48	0	72	1,5%
343105 Technik fotografii i multimediów	1	0	20	22	25	67	1,4%
341201 Asystent osoby niepełnosprawnej	1	0	0	30	32	62	1,3%
331402 Technik agrobiznesu	1	20	0	32	0	52	1,1%
753105 Krawiec	1	0	21	24	0	45	0,9%
311943-Technik grafiki i poligrafii cyfrowej	1	20	0	0	22	42	0,9%
532102 Opiekun medyczny	1	35	0	0	0	35	0,7%
722204 Ślusarz	1	0	0	0	31	31	0,7%
314206 Technik pszczelarz	1	0	0	27	0	27	0,6%
723103 Mechanik pojazdów samochodowych	1	24	0	0	0	24	0,5%
331403 Technik ekonomista	1	0	22	0	0	22	0,5%

Kod i nazwa zawodu	Liczba instytucji	Liczba osób kończąca kurs w 2021	Liczba osób kończąca kurs w 2022	Liczba osób kończąca kurs w 2023	Liczba osób kończąca kurs w 2024	Razem	Odsetek
752205 Stolarz	1	0	0	22	0	22	0,5%
333108 Technik spedytor	1	0	0	0	21	21	0,4%
721306 Blacharz samochodowy	1	0	0	21	0	21	0,4%
311303 Technik elektryk	1	0	18	0	0	18	0,4%
341204 Opiekunka środowiskowa	1	9	0	0	0	9	0,2%
311408 Technik elektronik	1	8	0	0	0	8	0,2%
Razem	**-**	**679**	**1459**	**1639**	**970**	**4747**	**100%**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży, data przesłania: 29.05.2024 roku

Najwięcej osób było zainteresowana zawodem rolnika (31,1%) oraz technika rolnika (16,3%). W związku z tym KKZ dotyczące tych zawodów były realizowane odpowiednio przez 15 i 11 instytucji. Dużym zainteresowaniem cieszyły się również kursy związane z takimi zawodami jak: technik usług fryzjerskich (12,4%), technik rachunkowości (6,1%), technik usług kosmetycznych (3,8%) oraz technik informatyk (3,3%). Najmniej popularnymi zaś zawodami były: opiekunka środowiskowa czy technik elektronik (po 0,2%).

Analizując dane trudno wyciągnąć jednoznaczne wnioski dotyczące trendów w preferencjach co do dokształcania się w ramach prezentowanych zawodów. Wynika to z faktu, iż dane odnoszą się tylko do dwóch pełnych lat (2022 i 2023). Jednak można wnioskować, iż zainteresowanie takimi zawodami jak rolnik, technik rolnik, technik usług fryzjerskich, technik rachunkowości czy technik usług kosmetycznych jest niezmienne od 3 lat. Rośnie też zainteresowanie pracą jako asystent osoby niepełnosprawnej, ślusarz czy też technik spedytor. W analizowanym okresie są również zawody, które cieszą się coraz mniejszą popularnością. Należą do nich: opiekun medyczny, mechanik pojazdów samochodowych, opiekunka środowiskowa oraz technik elektronik.

W tabeli 27 przedstawiono liczbę uczestników KKZ w podziale na podregiony: białostocki, łomżyński i suwalski.

Tabela 27. Liczba uczestników kwalifikacyjnych kursów zawodowych w podregionach białostockim, łomżyńskim i suwalskim, którzy ukończyli kurs w okresie 7.11.2021-22.04.2024 i ich odsetek w danym podregionie

Kod i nazwa zawodu	Kod kwalifikacji	Nazwa kwalifikacji	Liczba uczestników (odsetek w podregionie białostockim)	Liczba uczestników (odsetek w podregionie łomżyńskim)	Liczba uczestników (odsetek w podregionie suwalskim)
351203 Technik informatyk	INF.02	Administracja i eksploatacja systemów komputerowych, urządzeń peryferyjnych i lokalnych sieci komputerowych	42 (1,3%)	0	0
721306 Blacharz samochodowy	MOT.01	Diagnozowanie i naprawa nadwozi pojazdów samochodowych	21 (0,6%)	0	0
311303 Technik elektryk	ELE.05	Eksploatacja maszyn, urządzeń i instalacji elektrycznych	18 (0,6%)	0	0
311927 Technik transportu drogowego	TDR.01	Eksploatacja środków transportu drogowego	47 (1,4%)	0	0
311408 Technik elektronik	ELM.05	Eksploatacja urządzeń elektronicznych	8 (0,2%)	0	0
741103 Elektryk	ELE.02	Montaż, uruchamianie i konserwacja instalacji, maszyn i urządzeń elektrycznych	90 (2,8%)	0	0
311513 Technik pojazdów samochodowych	MOT.05	Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa pojazdów samochodowych	60 (1,8%)	0	0
723103 Mechanik pojazdów samochodowych	MOT.05	Obsługa, diagnozowanie oraz naprawa pojazdów samochodowych	24 (0,7%)	0	0
314207 Technik rolnik	ROL.10	Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej	232 (7,1%)	38 (5,3%)	92 (12,0%)
311513 Technik pojazdów samochodowych	MOT.06	Organizacja i prowadzenie procesu obsługi pojazdów samochodowych	77 (2,4%)	0	0

Kod i nazwa zawodu	Kod kwalifikacji	Nazwa kwalifikacji	Liczba uczestników (odsetek w podregionie białostockim)	Liczba uczestników (odsetek w podregionie łomżyńskim)	Liczba uczestników (odsetek w podregionie suwalskim)
314202 Technik architektury krajobrazu	OGR.04	Organizacja prac związanych z budową oraz konserwacją obiektów małej architektury krajobrazu	44 (1,3%)	0	0
311927 Technik transportu drogowego	TDR.02	Organizacja przewozu środkami transportu drogowego	25 (0,8%)	0	0
333108 Technik spedytor	SPL.05	Organizacja transportu oraz obsługa klientów i kontrahentów	21 (0,6%)	0	0
753105 Krawiec	MOD.03	Projektowanie i wytwarzanie wyrobów odzieżowych	45 (1,4%)	0	0
514105 Technik usług fryzjerskich	FRK.03	Projektowanie i wykonywanie fryzur	161 (4,9%)	0	0
351406 Technik programista	INF.04	Projektowanie, programowanie i testowanie aplikacji	115 (3,5%)	0	0
314202 Technik architektury krajobrazu	OGR.03	Projektowanie, urządzanie i pielęgnacja roślinnych obiektów architektury krajobrazu	43 (1,3%)	0	0
324002 Technik weterynarii	ROL.11	Prowadzenie chowu i inseminacji zwierząt	0	29 (4,1%)	23 (3,0%)
331403 Technik ekonomista	EKA.04	Prowadzenie dokumentacji w jednostce organizacyjnej	22 (0,7%)	0	0
314206 Technik pszczelarz	ROL.03	Prowadzenie produkcji pszczelarskiej	0	27 (3,8%)	0
613003 Rolnik	ROL.04	Prowadzenie produkcji rolniczej	629 (19,3%)	280 (39,3%)	567 (73,8%)
314207 Technik rolnik	ROL.04	Prowadzenie produkcji rolniczej	208 (6,4%)	169 (23,7%)	33 (4,3%)
431103 Technik rachunkowości	EKA.07	Prowadzenie rachunkowości	115 (3,5%)	0	20 (2,6%)

Kod i nazwa zawodu	Kod kwalifikacji	Nazwa kwalifikacji	Liczba uczestników (odsetek w podregionie białostockim)	Liczba uczestników (odsetek w podregionie łomżyńskim)	Liczba uczestników (odsetek w podregionie suwalskim)
431103 Technik rachunkowości	EKA.05	Prowadzenie spraw kadrowo-płacowych i gospodarki finansowej jednostek organizacyjnych	129 (3,9%)	27 (3,8%)	0
311943 Technik grafiki i poligrafii cyfrowej	PGF.04	Przygotowywanie oraz wykonywanie prac graficznych i publikacji cyfrowych	42 (1,3%)	0	0
343105 Technik fotografii i multimediów	AUD.05	Realizacja projektów graficznych i multimedialnych	67 (2,1%)	0	0
343101 Fotograf	AUD.02	Rejestracja, obróbka i publikacja obrazu	116 (3,6%)	0	0
341204 Opiekunka środowiskowa	SPO.05	Świadczenie usług opiekuńczych	0	0	9 (1,2%)
532102 Opiekun medyczny	MED.03	Świadczenie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych osobie chorej i niesamodzielnej	35 (1,1%)	0	0
351203 Technik informatyk	INF.03	Tworzenie i administrowanie stronami i aplikacjami internetowymi oraz bazami danych	115 (3,5%)	0	0
341201 Asystent osoby niepełnosprawnej	SPO.01	Udzielanie pomocy i organizacja wsparcia osobie niepełnosprawnej	62 (1,9%)	0	0
722307 Operator obrabiarek skrawających	MEC.05	Użytkowanie obrabiarek skrawających	82 (2,5%)	0	0
722204 Ślusarz	MEC.08	Wykonywanie i naprawa elementów maszyn, urządzeń i narzędzi	31 (0,9%)	0	0
514105 Technik usług fryzjerskich	FRK.01	Wykonywanie usług fryzjerskich	428 (13,1%)	0	0
324002 Technik weterynarii	ROL.12	Wykonywanie weterynaryjnych czynności pomocniczych	0	0	24 (3,1%)

Kod i nazwa zawodu	Kod kwalifikacji	Nazwa kwalifikacji	Liczba uczestników (odsetek w podregionie białostockim)	Liczba uczestników (odsetek w podregionie łomżyńskim)	Liczba uczestników (odsetek w podregionie suwalskim)
514207 Technik usług kosmetycznych	FRK.04	Wykonywanie zabiegów kosmetycznych	91 (2,8%)	90 (12,6%)	0
752205 Stolarz	DRM.04	Wytwarzanie wyrobów z drewna i materiałów drewnopochodnych	22 (0,7%)	0	0
331402 Technik agrobiznesu	ROL.04	Prowadzenie produkcji rolniczej	0	52 (7,3%)	0
Razem			**3267 (100%)**	**712 (100%)**	**768 (100%)**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży, data przesłania: 29.05.2024 roku

Z analizy powyższych danych wynika, że aż 3267 uczestników kursów kończyło je w instytucjach, które mają swoje siedziby w podregionie białostockim, co stanowiło 68,8% wszystkich kursantów. W podregionie białostockim najwięcej osób kształciło się w zawodzie rolnika (629, 19,3%) oraz technika rolnika (208, 6,4%) kończąc kurs Prowadzenie produkcji rolniczej. Znaczny odsetek beneficjentów KKZ, bo 13,1% osób, podnosiło swoje kwalifikacje w zawodzie technika usług fryzjerskich.
W podregionie białostockim nie było natomiast zainteresowania zdobywaniem kwalifikacji takich jak: prowadzenie chowu i inseminacji zwierząt, prowadzenie produkcji pszczelarskiej, świadczenie usług opiekuńczych, wykonywanie weterynaryjnych czynności pomocniczych oraz prowadzenie produkcji rolniczej (na poziomie technik agrobiznesu), co było zaś zauważalne w regionie łomżyńskim lub suwalskim.

W instytucjach w podregionie łomżyńskim w analizowanym okresie na kwalifikacyjnych kursach zawodowych swoje kwalifikacje podniosło 712 osób, czyli 14,9% wszystkich kursantów województwa podlaskiego. Podobniej jak w pozostałych podregionach największym zainteresowaniem cieszyły się kursy z prowadzeniem produkcji rolniczej, w tym 280 osób (39,3%) na poziomie rolnika i 169 (23,7%) – technika rolnika. Znaczna liczba kursantów (90, 12,6%) ukończyła również kurs Wykonywanie zabiegów kosmetycznych. Pozostałe kursy cieszyły się nieznacznym zainteresowaniem.

W podregionie suwalskim zaś beneficjentów KKZ było 768, czyli 16,2% wszystkich kończących kursy w województwie podlaskim. W regionie tym aż 576 osób (ponad 73%) podniosło swoje kwalifikacje w ramach kursu prowadzenie produkcji rolniczej na poziomie rolnika. Ponadto, 90 (12,6%) osób ukończyło kurs organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej.

Porównanie oferty KKZ w województwie podlaskim z ich realizacja wskazuje, że na 87 oferowanych kwalifikacji w 22 branżach mieszkańcy województwa podlaskiego doskonalą swoje kwalifikacje zawodowe w 38 kwalifikacjach w obrębie 17 branż. Nie jest realizowana oferta w pięciu branżach, jest to: branża ochrony bezpieczeństwa i higieny pracy (BPO), branża hotelarsko – gastronomiczno – turystyczna (HGT), branża handlowa (HAN), branża chemiczna i ochrony środowiska (ChM), branża transportu kolejowego (TKO).

4. Organizacja i realizacja kwalifikacyjnych kursów zawodowych – wyniki badania jakościowego

4.1. Metodyka badania jakościowego i charakterystyka respondentów

Celem badania – indywidualnego wywiadu pogłębionego było uzyskanie opinii i informacji od specjalistów, praktyków – organizatorów KKZ na temat doświadczenia, trudności i planów na przyszłość w realizacji KKZ. Wywiady zostały przeprowadzone w dniach od 15.05 do 15.06.2024 roku w siedzibach badanych podmiotów. Łącznie przeprowadzono 10 pogłębionych wywiadów, w których uczestniczyło jedenastu respondentów. Indywidualne wywiady pogłębione zostały przeprowadzone przez moderatorów w oparciu o scenariusz (załącznik nr 1). Scenariusz składał się z trzech części. Pierwsza część polegała na zebraniu informacji na temat doświadczenia w realizacji KKZ. Druga część dotyczyła zidentyfikowania barier, na jakie napotykają podmioty przy tworzeniu nowych ofert KKZ. W części tej respondentów zapytano też o działania, jakie są podejmowane w celu przezwyciężenia występujących problemów oraz o działania podmiotów zewnętrznych, jakie mogą pomóc w ograniczaniu trudności. Trzecia część wywiadu dotyczyła zidentyfikowania planów rozwoju oferty KKZ w przyszłości.

Dobór podmiotów do badania jakościowego był celowy. Na pierwszym etapie zidentyfikowano populację według typu instytucji. Następnie dobrano instytucję. Podstawą doboru były:

- liczba ofert KKZ,
- zróżnicowanie oferty KKZ.

Wykaz podmiotów wraz z adresami i symbolami, które zostały im przypisane i które zostały wykorzystane przy formułowaniu wniosków przedstawiono w tabeli 28.

Tabela 28. Wykaz ekspertów biorących udział w indywidualnym wywiadzie pogłębionym

Obszar	Typ instytucji	Symbol	Nazwa instytucji	Dane adresowe, kontakt	Stanowisko osoby udzielającej wywiadu
Podregion białostocki	Publiczna szkoła prowadząca kształcenie zawodowe	R1	Zespół Szkół Zawodowych Nr 2 im. kpt. Władysława Wysockiego w Białymstoku	ul. Świętojańska 1 15-082 Białystok 85 741 61 43	Nauczyciel przedmiotów zawodowych
Podregion białostocki	Publiczna szkoła prowadząca kształcenie zawodowe	R2	Zespół Szkół Gastronomicznych w Białymstoku	ul. Knyszyńska 12 856513854	Dyrektor kształcenia zawodowego
Podregion białostocki	Publiczna szkoła prowadząca	R3	Zespół Szkół Rolniczych im. mjr Henryka	ul. Polna 1, Sokółka, Poland 85 711 20 44	Wicedyrektor d s. CKZ

Obszar	Typ instytucji	Symbol	Nazwa instytucji	Dane adresowe, kontakt	Stanowisko osoby udzielającej wywiadu
	kształcenie zawodowe		Dobrzańskiego - Hubala w Sokółce, Centrum Kształcenia Praktycznego	zsrsok@zsrsokolka.pl	
Podregion białostocki	Publiczna szkoła prowadząca kształcenie zawodowe	R4	Zespół Szkół Zawodowych nr 5 im. Gen. Ignacego Prądzyńskiego	ul. Antoniuk Fabryczny 40 15-741 Białystok	Dyrektor Zespołu Szkół Zawodowych nr 5
Podregion białostocki	Publiczne centrum kształcenia ustawicznego	R8	Centrum Kształcenia Ustawicznego w Białymstoku	ul. Ciepła 32 15-472 Białystok podlaskie 85 651 58 55, sekretariat@ckubialystok.pl	Kierownik kształcenia zawodowego
Podregion białostocki	Instytucja rynku pracy prowadząca działalność oświatową i szkoleniową – niepubliczna szkoła prowadząca kształcenie zawodowe z uprawnieniami szkoły publicznej	R9	Zakład Doskonalenia Zawodowego w Białymstoku	ul. Pogodna 63/1 15-365 Białystok podlaskie 85 742 42 06, zdz@zdz.bialystok.pl	Członek Zarządu
Podregion łomżyński	Publiczna szkoła prowadząca kształcenie zawodowe	R5	Zespół Szkół Centrum Kształcenia Ustawicznego w Marianowie	ul. Marianowo 7 18-421 Piątnica Włościańska podlaskie 86 216-66-11, marianowo@poczta.neostrada.pl	Kierownik kształcenia zawodowego
Podregion łomżyński	Inna instytucja	R10	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży	Al. Legionów 9, 18-400 Łomża tel. 86 47 37 120 sekretariat@oke.lomza.pl	Kierownik Wydziału Egzaminów Zawodowych OKE w Łomży Zastępca kierownika Wydziału Egzaminów

Obszar	Typ instytucji	Symbol	Nazwa instytucji	Dane adresowe, kontakt	Stanowisko osoby udzielającej wywiadu
					Zawodowych OKE w Łomży
Podregion suwalski	Publiczna szkoła prowadząca kształcenie zawodowe	R6	Zespół Szkół im. Gen. Ludwika Michała Paca w Dowspudzie	Dowspuda 10 16-420 Raczki 87 5685 103 sekretariat@zsdowspuda.pl	Dyrektor Szkoły
Podregion suwalski	Publiczna szkoła prowadząca kształcenie zawodowe	R7	Zespół Szkół Technicznych w Suwałkach	ul. Sejneńska 33 16-400 Suwałki 87/5653630 sekretariat@zst.suwalki.eu	Nauczyciel przedmiotów zawodowych oraz doradca zawodowy

Źródło: opracowanie własne.

Zespół Szkół Zawodowych Nr 2 im. kpt. Władysława Wysockiego w Białymstoku to publiczna szkoła prowadząca kształcenie zawodowe. Organem prowadzącym jest Miasto Białystok, nadzór pedagogiczny nad szkołą sprawuje Podlaski Kurator Oświaty. W ramach Zespołu działają następujące szkoły[102]:

- Branżowa Szkoła I stopnia nr 9 Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 im. kpt. Władysława Wysockiego, szkoła prowadzi kształcenie w trzech zawodach: operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych, mechatronik i fryzjer,
- Technikum nr 2 Zespołu Szkół Zawodowych Nr 2 im. kpt. Władysława Wysockiego, szkoła prowadzi kształcenie w pięciu zawodach: technik automatyk, technik robotyk, technik mechatronik, technik hotelarstwa i technik usług fryzjerskich,
- Szkoła Policealna nr 4 Zespołu Szkół Zawodowych Nr 2 im. kpt. Władysława Wysockiego, szkoła prowadzi kształcenie w dwóch zawodach: technik usług kosmetycznych i technik administracji.

Na podstawie § 5 pkt 4. Statutu Zespół Szkół szkoła prowadzi kwalifikacyjne kursy zawodowe w formie dziennej, stacjonarnej i zaocznej w zakresie kwalifikacji wyodrębnionych w zawodach, w ramach których kształci. W swojej ofercie posiada 15 kwalifikacji realizowanych w ramach KKZ, są to:

- CHM.01. Obsługa maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych,
- EKA.01. Obsługa klienta w jednostkach administracji,
- ELE.08. Montaż urządzeń dźwigowych,
- ELM.01. Montaż, uruchamianie i obsługiwanie układów automatyki przemysłowej,

[102] Statut Zespołu Szkół Zawodowych Nr 2 im. kpt. Władysława Wysockiego w Białymstoku, https://zsz2.bialystok.pl/dok/statut2019.pdf, [dostęp:2.08.2024].

- ELM.03. Montaż, uruchamianie i konserwacja urządzeń i systemów mechatronicznych,
- ELM.04. Eksploatacja układów automatyki przemysłowej,
- ELM.06. Eksploatacja i programowanie urządzeń i systemów mechatronicznych,
- ELM.07. Montaż, uruchamianie i obsługa systemów robotyki,
- FRK.01. Wykonywanie usług fryzjerskich,
- FRK.03. Projektowanie i wykonywanie fryzur,
- FRK.04. Wykonywanie zabiegów kosmetycznych,
- HGT.03. Obsługa gości w obiekcie świadczącym usługi hotelarskie,
- HGT.06. Realizacja usług w recepcji,
- TDR.01. Eksploatacja środków transportu drogowego,
- TDR.02. Organizacja przewozu środkami transportu drogowego.

Zespół Szkół Gastronomicznych w Białymstoku to publiczna szkoła prowadząca kształcenie zawodowe. Organem prowadzącym jest Miasto Białystok, nadzór pedagogiczny nad szkołą sprawuje Podlaski Kurator Oświaty. W skład zespołu wchodzi[103]:

- Branżowa szkoła I stopnia nr 4 w Białymstoku Zespołu Szkół Gastronomicznych w Białymstoku, szkoła prowadzi kształcenie w dwóch zawodach: cukiernik, kucharz,
- Branżowa szkoła II stopnia nr 4 w Białymstoku Zespołu Szkół Gastronomicznych w Białymstoku, szkoła prowadzi kształcenie w zawodzie: technik technologii żywności oraz technik żywienia i usług gastronomicznych[104],
- Technikum Gastronomiczne Zespołu Szkół Gastronomicznych w Białymstoku, szkoła prowadzi kształcenie w trzech zawodach: technik żywienia i usług gastronomicznych, specjalność: dietetyka i promocja zdrowia, technik technologii żywności, specjalność: trendy w cukiernictwie oraz technik usług kelnerskich, specjalność: barman/barista[105],
- Ośrodek Dokształcania i Doskonalenia Zawodowego Zespołu Szkół Gastronomicznych w Białymstoku,
- Centrum Kształcenia Praktycznego nr 3 w Białymstoku.

Centrum realizuje zadania z zakresu przygotowania zawodowego w formie zajęć praktycznych, pracowni i praktyk zawodowych oraz prowadzenie szkoleń i kursów umożliwiających podniesienie kwalifikacji zawodowych[106]. W swojej ofercie posiada następujące kwalifikacyjne kursy zawodowe:

---

[103] Statut Zespołu Szkół Gastronomicznych w Białymstoku, https://www.zsg.bialystok.pl/images/2020/dokumenty/statut_zsg.pdf, [dostęp: 19.08.2024].
[104] Rekrutacja na rok szk. 2024/2025: https://www.zsg.bialystok.pl/technikum-zawody, [dostęp 19.08.2024].
[105] Ibidem.
[106] www.zsg.bialystok.pl/zakres-dzialania-ckz, [dostęp 19.08.2024].

- HGT.01. Wykonywanie usług kelnerskich,
- HGT.02. Przygotowywanie i wydawanie dań.

Zespół Szkół Rolniczych im. mjr Henryka Dobrzańskiego- Hubala w Sokółce to publiczna szkoła prowadząca kształcenie zawodowe. Organem prowadzącym jest powiat sokólski, nadzór pedagogiczny sprawuje Podlaski Kurator Oświaty. W skład Zespołu Szkół Rolniczych im. mjr Henryka Dobrzańskiego- Hubala w Sokółce wchodzą następujące jednostki organizacyjne[107]:

- Technikum Nr 2 w Sokółce. Szkoła kształci w pięciu zawodach: technik rolnik, technik hotelarstwa, technik ekonomista, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik architektury krajobrazu,
- Branżowa Szkoła I Stopnia Nr 2 w Sokółce o 3-letnim cyklu kształcenia, kształci w zawodach: rolnik i ogrodnik,
- Szkoła Policealna Nr. 3 w Sokółce prowadzi kształcenie w zawodzie: technik administracji,
- Centrum Kształcenia Zawodowego w Sokółce.

Szkoła w ramach kształcenia ustawicznego może prowadzić kwalifikacyjne kursy zawodowe w zakresie zawodów, w których kształci oraz w zakresie obszarów kształcenia, do których są przypisane te zawody. Zgodne z § 7a pkt 4. Statutu kwalifikacyjne kursy zawodowe i inne kursy, umożliwiające uzyskiwanie i uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych szkoła prowadzi zgodnie z odrębnymi przepisami dotyczącymi kształcenia ustawicznego w ramach działalności Centrum Kształcenia Zawodowego w Sokółce[108]. W swojej ofercie posiada kwalifikacyjne kursy zawodowe, w kwalifikacjach:

- ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej,
- ROL.02. Eksploatacja pojazdów, maszyn, urządzeń i narzędzi stosowanych w rolnictwie,
- ROL.10. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej,
- BUD.13. Eksploatacja maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych.

Zespół Szkół Zawodowych nr 5 im. Gen. Ignacego Prądzyńskiego w Białymstoku to publiczna szkoła prowadząca kształcenie zawodowe. Organem prowadzącym jest Miasto Białystok, nadzór pedagogiczny nad szkołą sprawuje Podlaski Kurator Oświaty. w jego skład wchodzą[109]:

- Technikum nr 5, szkoła kształci w czterech zawodach: technik dekarstwa, technik budownictwa – specjalność: budownictwo energooszczędne, technik robót wykończeniowych w budownictwie, technik usług fryzjerskich, technik aranżacji wnętrz,

[107] Statut Zespołu Szkół Rolniczych im. mjr Henryka Dobrzańskiego- Hubala w Sokółce, http://bip.zsrsokolka.pl/wp-content/uploads/2022/03/statut-2021-1.pdf, [dostęp: 2.08.2024].
[108] Ibidem.
[109] Statut Zespołu Szkół Zawodowych nr 5 im. Gen. Ignacego Prądzyńskiego Białymstoku, https://www.zsz5.pl/dokumenty/STATUTZespolu.pdf, [dostęp: 2.08.2024].

- Branżowa Szkoła I Stopnia nr 5 kształci w zawodach: monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, murarz-tynkarz, dekarz, monter sieci i instalacji sanitarnych, fryzjer, w klasach wielozawodowych kształci w zawodach: kucharz, piekarz, cukiernik, stolarz, elektryk, fotograf, mechanik pojazdów samochodowych, lakiernik samochodowy, tapicer,
- Branżowa szkoła II stopnia nr 5 kształci w zawodach: technik robót wykończeniowych w budownictwie, technik budownictwa i technik usług fryzjerskich.

Zgodnie z § 12. Statutu Zespołu Szkół Zawodowych nr 5 im. Gen. Ignacego Prądzyńskiego w Białymstoku szkoła może prowadzić kwalifikacyjne kursy zawodowe w zawodach, w których prowadzi kształcenie. W jej ofercie znajdują się kwalifikacyjne kursy zawodowe z następujących kwalifikacji:

- FRK.01. Wykonywanie usług fryzjerskich,
- FRK.03. Projektowanie i wykonywanie fryzur,
- BUD.11. Wykonywanie robót montażowych, okładzinowych i wykończeniowych.

Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. chor. Jana Szymańskiego w Marianowie jest jednostką publiczną prowadzoną przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, nadzór pedagogiczny sprawuje Podlaski Kurator Oświaty.

W skład Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Marianowie wchodzą następujące typy szkół[110]:

- Technikum prowadzące kształcenie w zawodach: technik rolnik, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, technik turystyki na obszarach wiejskich, technik mechanizacji rolnictwa i agrotroniki,
- Branżowa szkoła I stopnia, prowadzi kształcenie w zawodach: mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych, rolnik, ogrodnik, kucharz, piekarz,
- Branżowa szkoła II stopnia kształci w zawodach: technik mechanizacji rolnictwa i agrotroniki,
- Centrum Kształcenia Ustawicznego prowadzi działalność kursową: kursy kwalifikacyjne dla zawodów technik rolnik i technik mechanizacji rolnictwa w zakresie następujących kwalifikacji:
- ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej,
- ROL.10. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej,
- ROL.02. Eksploatacja pojazdów, maszyn, urządzeń i narzędzi stosowanych w rolnictwie,
- ROL.08. Eksploatacja systemów mechatronicznych w rolnictwie,
- OGR.02. Zakładanie i prowadzenie upraw ogrodniczych,
- ROL.05. Organizacja i prowadzenie przedsiębiorstwa w agrobiznesie,

[110] Statut Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Chor. Jana Szymańskiego w Marianowie, https://clouda.edupage.org/cloud/S_T_A_T_U_T__2023.pdf?z%3AK5cvg4%2BjrdZKlteJl82lV1I1ken5Htw76cbaqw9F91EMROAd1Hio%2BQp5HWl7qH5t, [dostęp: 2.08.2024].

- ELE.10. Montaż i uruchamianie urządzeń i systemów energetyki odnawialnej,
- ELE.11. Eksploatacja urządzeń i systemów energetyki odnawialnej,
- HGT.09. Prowadzenie działalności turystycznej na obszarach wiejskich,
- HGT.10. Prowadzenie gospodarstwa agroturystycznego.

Zakład Doskonalenia Zawodowego (ZDZ) w Białymstoku, niepubliczna instytucja rynku pracy prowadząca działalność oświatową i szkoleniową, założona na podstawie Ustawy z dnia 7.04.1989 roku Prawo o stowarzyszeniach i prowadząca działalność na podstawie Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku - Prawo oświatowe. W ramach swojej działalności Zakład Doskonalenia Zawodowego prowadzi kształcenie zawodowe z uprawnieniami szkoły publicznej. Kształci w ramach szkoły branżowej, technikum, szkoły policealnej oraz liceum ogólnokształcącego. Na obszarze województwa podlaskiego prowadzi działalność w Białymstoku i ośmiu oddziałach, są to: Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Augustowie, Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Bielsku Podlaskim, Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Grajewie, Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Hajnówce, Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Siemiatyczach, Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Sokółce, Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Suwałkach, Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Zambrowie[111].

Zakład Doskonalenia Zawodowego w Białymstoku prowadzi[112]:

- Szkołę Branżową I stopnia w Białymstoku, gdzie kształci w zawodzie fryzjer oraz w Ośrodku Kształcenia Zawodowego w Siemiatyczach i Ośrodku Kształcenia Zawodowego w Zambrowie, gdzie uczeń podejmuje naukę zawodu na zasadach pracownika młodocianego, a praktycznej nauki zawodu uczy się w prywatnych przedsiębiorstwach na terenie miasta i powiatu działalności Ośrodka. W zależności od potrzeb uczniów szkoły oferują kształcenie w zawodach: fryzjer, sprzedawca, kucharz, piekarz, cukiernik, wędliniarz, mechanik pojazdów samochodowych, mechanik - operator pojazdów i maszyn rolniczych, blacharz samochodowy, lakiernik, monter konstrukcji budowlanych, murarz – tynkarz, monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych, elektryk, stolarz, drukarz, kominiarz, rolnik,
- Technikum w Białymstoku, kształcąc w zawodach: technik usług fryzjerskich, technik grafiki i poligrafii cyfrowej oraz Ośrodku Kształcenia Zawodowego w Suwałkach, gdzie kształci w zawodzie technik usług fryzjerskich z elementami kosmetyki,
- Szkołę Policealną prowadząc kształcenie w Ośrodku Kształcenia Zawodowego w Zambrowie, która kształci w zawodzie: florysta, technik bezpieczeństwa i higieny pracy, technik administracji i w Ośrodku Kształcenia Zawodowego w Hajnówce oraz Ośrodku Kształcenia Zawodowego w Bielsku Podlaskim.

[111] Wywiad telefoniczny z Prezesem Zarządu Zakład Doskonalenia Zawodowego w Białymstoku w dniu 27.08.2024 roku
[112] www.zdz.bialystok.pl, [dostęp: 2.08.2024].

W obu Ośrodkach słuchacze kształcą się w zawodach: technik administracji, technik bezpieczeństwa i higieny pracy, technik usług kosmetycznych.

W Ośrodku Kształcenia Zawodowego w Augustowie, Sokółce i Grajewie Zakład Doskonalenia Zawodowego nie prowadzi szkół zawodowych. Ośrodki te prowadzą inną działalność szkoleniową.

Zakład Doskonalenia Zawodowego w Białymstoku posiada ofertę KKZ w kwalifikacjach:

- FRK.01. Wykonywanie usług fryzjerskich,
- FRK.01. Wykonywanie usług fryzjerskich,
- FRK.04. Wykonywanie zabiegów kosmetycznych,
- PGF.04. Przygotowywanie oraz wykonywanie prac graficznych i publikacji cyfrowych.

Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Henryka Sienkiewicza w Białymstoku działa w ramach Białostockiego Centrum Edukacji[113]. Jest placówka publiczną, której organem prowadzącym jest miasto Białystok, a organem sprawującym nadzór pedagogiczny nad Centrum jest Podlaski Kurator Oświaty. Centrum Kształcenia Ustawicznego prowadzi kształcenie zawodowe w ramach Policealnej Szkoły nr 5 w Białymstoku Centrum Kształcenia Ustawicznego im. H. Sienkiewicza w Białymstoku Białostockiego Centrum Edukacji oraz w ramach KKZ. Policealna Szkoła nr 5 posiada ofertę kształcenia w następujących zawodach: opiekunka dziecięca, technik tyfloinformatyk, technik archiwista, technik administracji, technik bezpieczeństwa i higieny pracy, opiekunka środowiskowa, florysta, opiekun osoby starszej, opiekun w domu pomocy społecznej, asystent osoby niepełnosprawnej.

- PGF.05. Drukowanie cyfrowe i obróbka druków,
- AUD.05. Realizacja projektów graficznych i multimedialnych,
- AUD.02. Rejestracja, obróbka i publikacja obrazu,
- PGF.04. Przygotowywanie oraz wykonywanie prac graficznych i publikacji cyfrowych,
- INF.03. Tworzenie i administrowanie stronami i aplikacjami internetowymi oraz bazami danych,
- INF.02. Administracja i eksploatacja systemów komputerowych, urządzeń peryferyjnych i lokalnych sieci komputerowych,
- OGR.03. Projektowanie, urządzanie i pielęgnacja roślinnych obiektów architektury krajobrazu,
- OGR.01. Wykonywanie kompozycji florystycznych,
- OGR.04. Organizacja prac związanych z budową oraz konserwacją obiektów małej architektury krajobrazu,
- ROL.10. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej,
- ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej,
- SPL.01. Obsługa magazynów,

[113] https://ckubialystok.pl/, [dostęp: 2.08.2024].

- MEC.05. Użytkowanie obrabiarek skrawających,
- SPL.04. Organizacja transportu,
- EKA.05. Prowadzenie spraw kadrowo-płacowych i gospodarki finansowej jednostek organizacyjnych,
- EKA.04. Prowadzenie dokumentacji w jednostce organizacyjnej,
- EKA.07. Prowadzenie rachunkowości

Zespół Szkół im. Gen. Ludwika Michała Paca w Dowspudzie[114]. W ramach Zespołu Szkół im. Gen. Ludwika Michała Paca w Dowspudzie działają następujące jednostki organizacyjne:

- Branżowa Szkoła I stopnia,
- Technikum, w którym młodzież kształci się w następujących zawodach: technik rolnik, technik agrobiznesu, technik hodowca koni, technik ekonomista, technik obsługi turystycznej, technik weterynarii, technik leśnik, technik hotelarstwa.

Zespół Szkół posiada w swojej ofercie następujące kwalifikacyjne kursy zawodowe:

- ROL.06. Organizacja chowu i hodowli koni,
- ROL.07. Szkolenie i użytkowanie koni,
- EKA.05. Prowadzenie spraw kadrowo-płacowych i gospodarki finansowej jednostek organizacyjnych,
- EKA.07. Prowadzenie rachunkowości,
- HGT.03. Obsługa gości w obiekcie świadczącym usługi hotelarskie,
- HGT.06. Realizacja usług w recepcji,
- ROL.11. Prowadzenie chowu i inseminacji zwierząt,
- ROL.12. Wykonywanie weterynaryjnych czynności pomocniczych,
- ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej,
- ROL.04. Prowadzenie produkcji rolniczej,
- ROL.10. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej.

Zespół Szkół Technicznych w Suwałkach. W ramach Zespołu działa:

- Branżowa szkoła I stopnia[115], szkoła kształci w zawodach: elektryk, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, mechanik – monter maszyn i urządzań, zawodach w kształceniu młodocianych pracowników tzw. klasa wielozawodowa,
- Technikum nr 3 w Suwałkach[116]. Szkoła kształci w zawodach: technik automatyk, technik budownictwa, technik grafiki i poligrafii cyfrowej, technik mechanik, technik mechatronik, technik teleinformatyk,

[114] Wywiad z przedstawicielem-Zespołu Szkół im. Gen. Ludwika Michała Paca w Dowspudzie, 29.08.2024.
[115] Statut Branżowej Szkoły I Stopnia wchodzącej w skład Zespołu Szkół Technicznych w Suwałkach, www.zst.suwalki.pl/www.dokumenty szkolne/, [dostęp: 2.08.2024].
[116] Statut Technikum nr 3 wchodzącego w skład Zespołu Szkół Technicznych w Suwałkach, www.zst.suwalki.pl/www.dokumenty szkolne/, [dostęp: 2.08.2024].

— Centrum Kształcenia Zawodowego nr 1 w Suwałkach. Centrum prowadzi kształcenie praktyczne.

Centrum Kształcenia Ustawicznego w Suwałkach. Centrum prowadzi kształcenie dorosłych, w tym kwalifikacyjne kursy zawodowe w następujących kwalifikacjach:

— MEC.05. Użytkowanie obrabiarek skrawających,
— ELE.02. Montaż, uruchamianie i konserwacja instalacji, maszyn i urządzeń elektrycznych,
— ELE.10. Montaż i uruchamianie urządzeń i systemów energetyki odnawialnej,
— BUD.09. Wykonywanie robót związanych z budową, montażem i eksploatacją sieci oraz instalacji sanitarnych,
— INF.02. Administracja i eksploatacja systemów komputerowych, urządzeń peryferyjnych i lokalnych sieci komputerowych,
— AUD.02. Rejestracja, obróbka i publikacja obrazu.

4.2. Doświadczenia badanych podmiotów w zakresie wprowadzenia oferty i realizacji kwalifikacyjnych kursów zawodowych

Pierwsza część wywiadów z dyrektorami lub innymi reprezentantami placówek, będących organizatorami KKZ, dotyczyła doświadczeń poszczególnych podmiotów w zakresie wprowadzenia oferty i organizacji KKZ.

Respondentów zapytano czym się kierowali wprowadzając do swoich instytucji ofertę KKZ. Odpowiedzi udzielone na to pytanie podzielono na trzy kategorie:

— potrzeby lokalnego rynku pracy o charakterze popytowym,
— potrzeby lokalnego rynku pracy o charakterze podażowym,
— posiadanie zaplecza przez daną placówkę do realizacji określonego typu KKZ.

Wśród potrzeb lokalnego rynku pracy o charakterze popytowym wskazywanych przez uczestników wywiadów znalazły się głównie zgłoszenia zapotrzebowania ze strony biznesu (przedsiębiorstw regionalnych) lub innych podmiotów otoczenia społeczno-gospodarczego na konkretną kategorię pracowników. Wypowiedzi zakwalifikowane do tej kategorii pojawiały się relatywnie często w rozmowach z dyrektorami placówek będących organizatorami KKZ.

R7. „To było zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy na takie stanowisko operator obrabiarek skrawających. My prowadziliśmy kształcenie w technikum mechatroniki czteroletnim i oni właśnie poza tymi zajęciami edukacyjnymi w szkole w weekendy robili te KKZ-ty pod tym kątem właśnie tego operatora, czyli była to młodzież 4 klasy technikum. Dodatkowo zdarzyła się właśnie taka sytuacja, że taka duża lokalna firma drogowa miała zapotrzebowanie na pracowników robót drogowych. I w formie KKZ-etów uruchomiliśmy właśnie taki kierunek, taki na poziomie branżówki - mechanik maszyn i urządzeń drogowych. I po tym KKZ w formie tak jakby drugiej kwalifikacji B2 - technik drogownictwa. To przy współpracy z tą właśnie lokalną firmą, która buduje tu u nas dużo dróg."

R8: „Przede wszystkim opieramy się na współpracy z firmami. Szkoła prowadzi aktywny dialog czy w porozumieniu z firmami ustala potrzeby i oczywiście rynek pracy też decyduje o wyborze przez potencjalnych słuchaczy kursów, którzy szukając możliwości przekwalifikowania czy możliwości zatrudniania wybierają szkołę, która w krótki sposób daje możliwość uzyskania

kwalifikacji zawodowych. I tym właśnie sposobem są KKZ, które w krótkim czasie 2-3 semestrów pozwalają uzyskać oczekiwane efekty".
R6: „…Lekarzom weterynarii brakuje rąk do pracy, brakuje techników i nasi lekarze weterynarii zapytali ówczesnego dyrektora czy jest możliwość zorganizowania takich kursów dla osób dorosłych. I w ten sposób te KKZ zostały z technika weterynarii zorganizowane po prostu".

Wśród potrzeb lokalnego rynku pracy o charakterze podażowym pojawiały się takie kwestie jak: chęć/wymóg uzupełnienia kwalifikacji przez osoby dorosłe, a także możliwość zdobycia zawodu w dość krótkim czasie, najczęściej w sytuacji, gdy ktoś nie odnalazł się na rynku pracy we wcześniej zdobytym zawodzie. Wypowiedzi zakwalifikowane do tej kategorii wystąpiły kilkukrotnie w analizowanych wywiadach z dyrektorami placówek będących organizatorami KKZ.

R1: „Właściwie to nasza szkoła wyszła naprzeciw oczekiwaniom ludzi dorosłych, którzy chcieli podnieść swoje kwalifikacje zawodowe, zdobyć nowy zawód, na przykład zmienić pracę lub otworzyć własną działalność gospodarczą, więc to dla nich przygotowaliśmy taką ofertę kształcenia na kwalifikacyjnych kursach zawodowych".
R3: „Pierwszymi kursami, które zaczęliśmy, to były kursy związane z rolnictwem. A wynikało to po prostu z potrzeb środowiska lokalnego, gdzie oprócz młodzieży, którą kształcimy w tym zawodzie, były osoby dorosłe, które zaczęły się pytać, w jaki sposób mogą zdobyć kwalifikacje rolnicze. To też wynikało z ich potrzeb związanych z różnego rodzaju projektami, które do tej grupy są kierowane. A przy niektórych projektach właśnie, wymagane było wykształcenie rolnicze i dlatego odpowiedzieliśmy na potrzeby tych osób dorosłych".
R4: „Mogę to podać na przykładzie zawodu fryzjer. Dużo osób młodych nie znalazło się w swoim zawodzie. Były to osoby w różnych zawodach i doszły do wniosku po jakimś czasie interesuje ich zawód fryzjer. W związku z tym, że KKZ bardzo dają szybko kwalifikacje, zapisywano się na te kursy, które trwały rok i kończyły się oczywiście egzaminem zewnętrznym, które dawały już uprawnienia do wykonywania zawodu".
R5: „Ktoś kończył inną szkołę i potrzebny jest mu zawód rolnika – czy to do przejęcia gospodarstwa czy gdzieś do kupna ziemi - różne są przypadki".

Jeden z rozmówców podkreślił, że wprowadzenie oferty KKZ w reprezentowanej przez niego placówce stanowiło naturalną konsekwencję posiadanego zaplecza technicznego, wykorzystywanego do kształcenia w ramach prowadzonej szkoły branżowej 1 i 2 stopnia. Posiadanie takiego zaplecza zdecydowanie ułatwia organizację zajęć praktycznych realizowanych w ramach danego kursu kwalifikacji zawodowej.

R9: „Szkoła tak naprawdę to nie może sobie, jakby według własnego życzenia organizować KKZ, ponieważ jest ograniczona. Szkoła, która organizuje KKZ, to jest szkoła, która z reguły prowadzi kształcenie też w tych zawodach i u nas właśnie tak jest, że w technikach, bo zwykle przy technikach mamy KKZ. Jeżeli kształcimy w zawodzie, na przykład technik usług fryzjerskich, to i w tych kwalifikacjach fryzjerskich prowadzimy KKZ. Jak technik usług fryzjerskich ma 2 kwalifikacje".

Kolejne pytanie, jakie zostało zadane przedstawicielom placówek posiadających w swojej ofercie KKZ dotyczyło wskazania kursów, które cieszą się największym i najmniejszym zainteresowaniem, a także identyfikacji powodów ich wysokiej lub niskiej popularności.

Odpowiedzi na to pytanie były zróżnicowane, gdyż dobór jednostek do próby badawczej miał charakter celowy i z założenia weszły do niej podmioty reprezentujące różne kierunki/profile kształcenia zawodowego.

Trzy spośród dziewięciu placówek objętych badaniem stanowiły podmioty specjalizujące się w kształceniu o profilu rolniczym: Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Marianowie, Zespół Szkół Rolniczych im. mjr Henryka Dobrzańskiego - Hubala w Sokółce, a także Zespół Szkół im. Gen. Ludwika Michała Paca w Dowspudzie. Nie dziwi zatem fakt, że dyrektorzy tych placówek wskazywali, że największym zainteresowaniem w ramach ich oferty cieszą się KKZ o charakterze rolniczym: ROL.04, (prowadzenie produkcji rolniczej), a także ROL.10 (organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej). W technikum w Zespole Szkół w Dowspudzie popularnością cieszą się także KKZ powiązane z rolnictwem: ROL.11 (prowadzenie chowu i inseminacji zwierząt), a także ROL.12 (wykonywanie weterynaryjnych czynności pomocniczych). Popularność kursów o charakterze rolniczym wiąże się ze specyfiką województwa podlaskiego, gdzie udział rolnictwa w gospodarce regionu jest znaczący. Dzięki ukończeniu kursów kwalifikacyjnych (ROL.04), można uzyskać status rolnika indywidualnego, co jest jednym z warunków umożliwiających zakup ziemi rolnej. Posiadanie kwalifikacji rolniczych może ułatwić dostęp do różnych programów wsparcia finansowego i dotacji unijnych.

R5: „My szkolimy w zasadzie tylko w ROL.04. Teraz obecnie to ROL.04, czyli prowadzenie produkcji roślinnej, bo to jest najbardziej, że tak powiem, chodliwy kierunek, bo to jest odpowiednik zawodu rolnik".
R3: „Po dzień dzisiejszy w dalszym ciągu to są głównie kursy rolnicze, czyli kwalifikacja ROL.04 Prowadzenie, produkcji rolniczej i kwalifikacja oraz ROL.10. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej". Jeżeli chodzi o kwalifikacje rolnicze, to w dalszym ciągu co roku mamy dosyć duży nabór".
R6: „Odkąd zostały utworzone te KKZ, to zarówno na techniku rolniku, jak i na techniku weterynarii właściwie to nie mamy problemu z naborem… Raz jest mniej, nie wiem, technika rolnika raz jest więcej technika weterynarii. To jest po równi. Jeden kurs otwieramy jednego zawodu, jeden kurs z drugiego zawodu".

Na uwagę zasługuje Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Henryka Sienkiewicza w Białymstoku, będące gminną samorządową jednostką organizacyjną, która została utworzona 21 marca 2005 roku przez Radę Miejską Białegostoku. Placówka ta ma bardzo szeroką ofertę KKZ, która cieszy się dużym zainteresowaniem dorosłych mieszkańców regionu chcących podnieść swoje kwalifikacje. Zgodnie z opinią przedstawiciela CKU w Białymstoku, do najbardziej popularnych kursów oferowanych przez tę placówkę należą: EKA.05, prowadzenie spraw kadrowo-płacowych i gospodarki finansowej jednostek organizacyjnych, EKA.07, prowadzenie rachunkowości, ROL.04, prowadzenie produkcji rolniczej, ROL.10, organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej. Popularność kursów związanych z rolnictwem wynika z przepisów prawnych, które uzależniają możliwości pozyskiwania dopłat rolnych od posiadania kwalifikacji, potwierdzonych odpowiednim certyfikatem. Z kolei zainteresowanie kursami z zakresu rachunkowości często wynika z konieczności

podniesienia kwalifikacji w tym zakresie przez osoby zza wschodniej granicy, którzy przeprowadzali się na teren województwa podlaskiego.

R8: „Od wielu lat mamy ustrukturalizowany układ kursów cieszących się zainteresowaniem, ale na dzień dzisiejszy jest to rachunkowość, jest to rolnictwo i oczywiście kierunki informatyczne: technik informatyk i technik programista, ale też mamy spore zainteresowanie kierunkami z obszaru architektury krajobrazu, poligrafii, fotografii - także na takim poziomie kształcimy na KKZ".
R8: „Jeżeli chodzi o rolnika, to przepisy które nakładają na potencjalnych nabywców czy rolników, którzy prowadzą gospodarstwa rolne, jeżeli chodzi o dofinansowanie czy pozyskanie innych środków, potrzeba jest posiadania wykształcenia rolniczego. Rachunkowość – to potrzeby rynku pracy kształtują zapotrzebowanie, mamy też na chwilę obecną na kierunkach ekonomicznych: rachunkowości bardzo dużo osób zza wschodniej granicy czy to Ukraina, czy Białoruś, nawet z Rosji. I stąd duże zainteresowanie. Niejednokrotnie są to osoby, które miały wykształcenie w tych kierunkach tam za granicą, ale chciałyby uzyskać wiedzę jak załóżmy ta rachunkowość jest prowadzona w Polsce, bo niejednokrotnie prowadzą własne firmy, pracują w firmach i potrzeba aktualizacji, podnoszenia kwalifikacji wymusza, aby uzupełnić kwalifikacje".

Kolejną placówką objętą badaniem był Zakład Doskonalenia Zawodowego w Białymstoku, oferujący cieszące się wysoką popularnością kursy FRK.03, projektowanie i wykonywanie fryzur oraz FRK.01, wykonywanie usług fryzjerskich. Zgodnie z opinią dyrekcji placówki zainteresowanie tymi kursami wynika z ogólnego trendu popularności zawodu fryzjer.

R9: „To przekłada się trochę w ten sposób, że jeżeli jest zainteresowanie danym zawodem, to jest również zainteresowanie tymi KKZ, które realizują, jakby dany zawód. U nas akurat jest dosyć dobry nabór na technika usług fryzjerskich. I na przykład w Białymstoku to prowadzimy ten zawód w technikum, ale również kształcimy w branżowej szkole pierwszego stopnia w zawodzie fryzjer. Czyli pierwsza kwalifikacja, która jest wspólna dla fryzjera i dla technika usług fryzjerskich. To na tę kwalifikację naprawdę mamy bardzo dużo chętnych, czyli poza KKZ w szkole jest jeszcze duże zainteresowanie".
R9: „Zapotrzebowanie jest, bo jest to o tyle dobry zawód, że nie wymaga zbyt dużych nakładów finansowych. Nawet przy założeniu później własnej działalności".

Ostatnią grupę placówek, których reprezentanci brali udział w badaniu stanowiły zespoły szkół zawodowych z terenu miasta Białystok oraz Suwałki: Zespół Szkół Zawodowych Nr 2 im. Kpt. Władysława Wysockiego w Białymstoku, Zespół Szkół Zawodowych nr 5 im. Gen. Ignacego Prądzyńskiego, Zespół Szkół Gastronomicznych w Białymstoku, a także Zespół Szkół Technicznych w Suwałkach.

Najbardziej popularne w tych placówkach KKZ, wskazywane przez respondentów, różniły się od siebie i były powiązane z profilem kształcenia właściwym danemu zespołowi szkół.

W Zespole Szkół Zawodowych Nr 2 im. Kpt. Władysława Wysockiego w Białymstoku najwyższym poziomem zainteresowania cieszą się kursy: to TDR.01, eksploatacja środków transportu drogowego oraz drugi TDR.02, organizacja przewozu środkami transportu drogowego, a także FRK.04, wykonywanie zabiegów kosmetycznych.

Jako główne powody dużej popularności kursów związanych z transportem drogowym rozmówca wskazał zapotrzebowanie przedsiębiorstw regionalnych na

pracowników z takimi kwalifikacjami. Z kolei duże zainteresowanie kursem powiązanym z wykonywaniem zabiegów kosmetycznych wynika z dynamicznego rozwoju branży usług kosmetycznych.

R1: „W naszej szkole przedstawiamy taką ofertę kursów w zawodach, w których kształcimy w trybie stacjonarnym. W związku z tym te wszystkie zawody, w których kształci szkoła w trybie dziennym, przedstawia również ofertę kursów kwalifikacyjnych, ale największym zainteresowaniem cieszą się kursy w zawodzie technik usług kosmetycznych oraz technik transportu drogowego. Zapotrzebowanie firm na pracowników z tymi kwalifikacjami spowodowało, że kształcimy na tych kursach. Właściwie to tutaj proponujemy dwa kursy, jeśli chodzi o technika transportu drogowego mianowicie pierwszy to TDR.01, eksploatacja środków transportu drogowego oraz drugi TR.02, organizacja przewozu środkami transportu drogowego. Te kursy cieszą się dużym zainteresowaniem, bo tak jak powiedziałem rozwój tej branży spowodował zapotrzebowanie na tego typu specjalistów. Drugim zawodem, w którym kursy cieszą się dużym zainteresowaniem jest technik usług kosmetycznych i tu jest jedna kwalifikacja FRK.04, wykonywanie zabiegów kosmetycznych. Myślę, że też jest to podyktowane rozwojem usług branży kosmetycznej, dużo jest salonów kosmetycznych, dużo tych ośrodków SPA, co powoduje, że kobiety chcą korzystać z tych usług, a zatem jest zapotrzebowanie na specjalistów. Ale także niektóre panie przychodzą po to, żeby nabyć te umiejętności i kompetencje, żeby sobie wykonywać proste zabiegi kosmetyczne, na przykład pielęgnacja dłoni czy makijażu".

Reprezentanci pozostałych placówek wskazywali, że oferta ich KKZ pokrywa się z profilami szkół branżowych 2 stopnia prowadzonych w obrębie danego podmiotu. Od kiedy zostały wprowadzone szkoły branżowe 2 stopnia zmniejszyło się zainteresowanie ofertą KKZ na rzecz podejmowania kształcenia w tych placówkach, gdzie edukacja najczęściej odbywa się w systemie zaocznym i jest realizowana na zasadach KKZ.

R4: „Kiedyś prowadziliśmy kursy na zmianę technik usług fryzjerskich i projektowanie i stylizowanie fryzur. To się cieszyło dużym zainteresowaniem. Prowadziliśmy to przez 10 lat. Od 4 lat nie prowadzimy KKZ, tylko wprowadzono drugi stopień branżowej szkoły pierwszego stopnia, ponieważ w tej chwili można zdobyć zawód na dwóch takich zasadach: technik 5-letni, gdzie jest więcej teorii i druga – branżowa szkoła 1 stopnia, 2 stopnia, co stanowi też technikum po ukończeniu tych dwóch stopni i też ponownie te same są kwalifikacje i matura. (…) nie mamy stricte chętnych na KKZ, ale po branżowej szkole 1 stopnia nasi uczniowie, jak i absolwenci z innych szkół z całego regionu, przychodzą do branżowej szkoły 2 stopnia w systemie zaocznym, którą opracowuje się na zasadach KKZ. I tutaj mamy projektowanie i stylizacja fryzur i ten drugi stopień organizacja, kontrola i sporządzanie kosztorysów robót wykończeniowych w budownictwie".
R2: „Natomiast do tej branżowej szkoły drugiego stopnia co roku mamy nabór do dwóch zawodów. I tak około 20 osób do zawodu „technika żywienia" i „gastronomiczne". Mówię cały czas o tej branżowej szkole drugiego stopnia, która jest traktowana jak szkoła dla dorosłych, dająca uprawnienia technika żywienia i usług gastronomiczny oraz technika technologii żywności. Chętni są, może dlatego, że branżowych szkół drugiego stopnia jest niewiele w regionie, więc do nas przyjeżdżają zainteresowani z terenu Białegostoku i okolic, ale też zgłaszają się osoby z Augustowa, Suwałk, Ełku, bo tam nie ma takiej szkoły".

Natomiast z punktu widzenia przedstawicieli OKE od początku realizacji kursów obok kwalifikacji rolniczych zainteresowaniem mieszkańców województwa podlaskiego cieszyły się kwalifikacje z branży elektrycznej i mechanicznej.

R10: „Kwalifikacja ROL.04 rolnik, u nas najpopularniejsza, bo nasz region rolniczy. Duże zainteresowanie jest wokół tych rolniczych. Kurs musi trwać co najmniej rok, jak nie półtora. Jeśli ma być dobrze zrobiony, bo tam się nie da szybciej. Tę drugą kwalifikację technik rolnik to ROL.10 to krócej, bo to to 100 godzin, to nawet 3 miesiące do pól roku i zdać".
R11: „Trochę jest tych elektryczno-mechanicznych, prowadzone przez szkoły duże elektryczne, ale to było".

W trakcie wywiadów pytano o KKZ, które nie cieszą się zainteresowaniem potencjalnych kursantów. Rozmówcy wskazywali na kilka takich kursów: operator obrabiarek skrawających, kursy w zawodzie technik automatyki i technik robotyki, a także wykonywanie robót związanych z montażem i remontem instalacji sanitarnych.

Powody niskiego zainteresowania tego typu kursami, wskazywane w trakcie wywiadów, były zróżnicowane. Jeśli chodzi o kurs operatora obrabiarek skrawających to zauważono dość częstą rezygnację kursantów po rozpoczęciu zajęć praktycznych, realizowanych w zakładach pracy. Jest to efekt konfrontacji oczekiwań kursantów z praktyką pracy operatora obrabiarek skrawających, która nie spełnia ich oczekiwań.

R8: „Duża liczba osób, które zapisują się na kurs, jak się zetknie ze specyfiką kształcenia, pracy, bo zajęcia praktyczne odbywają się w zakładzie pracy, no nie radzi sobie… Dzisiejsza młodzież, ja mówię taka co przeszła przez cykl szkolenia podstawowego, zawodowego czy branżowego w wieku nastoletnim, zmienia się … poszukuje nowych możliwości pracy. W tych obszarach obróbki skrawaniem - jeżeli chodzi o matematykę, rysunek, precyzję, dokładność, no praca nie jest biurowa tylko fizyczna, to niejednokrotnie po krótkim doświadczeniu, po pierwszych miesiącach zajęć, powoduje, że duża grupa się wykrusza, rezygnuje, najzwyczajniej nie radzi lub dochodzi do wniosku, że to jednak nie to...".

Wśród innych powodów niskiego zainteresowania niektórymi KKZ wskazywano na: niski poziom świadomości społecznej co do tej formy kształcenia, konkurencyjną ofertę ze strony innych placówek edukacyjnych, a także brak zainteresowania podnoszeniem kwalifikacji przez osoby dorosłe z regionu.

R1: „Prowadziliśmy kursy w zawodzie technik automatyki i technik robotyk. Mniejsze zainteresowanie jest być może spowodowane tym, że zbyt mała jest jeszcze wiedza o tych kursach wśród naszej lokalnej społeczności, bo tu mamy zaledwie po kilku chętnych na tego typu kursy, co też nie przekłada się na zapotrzebowanie na rynku pracy, bo są to nowoczesne zawody, w których fachowców ciągle brakuje, ale tutaj w tych zawodach dużo szkół kształci w regionie w trybie dziennym, więc być może to też z tego wynika mniejsze zainteresowanie tymi kursami".
R3: „A tutaj, nie ma chyba takiego zainteresowania, po prostu ze strony osób dorosłych. Po prostu, kwalifikacje rolnicze to jest konkretny cel, jest im to do czegoś konkretnie potrzebne i to się cieszy zainteresowaniem. Natomiast reszta - nie zawsze, też mam takie wrażenie, że ludzie dorośli nie rozumieją, czym są kwalifikacyjne kursy zawodowe. Ja powiem tak, jest chyba takie ogólnie pojęcie, że to jest coś takiego krótkiego, szybkiego, mam zawód i idę. A potem się nagle okazuje, że to jednak trochę trwa w czasie i to jest takie czasami zaskoczenie dla ludzi dorosłych, jak się im dobrze wyjaśni i wytłumaczy".

Rozmówcy reprezentujący placówki z mniejszych miast regionu wskazywali, że niskie zainteresowanie przygotowaną przez nich ofertą KKZ może wynikać z bogatej oferty rozmaitych form kształcenia dla osób dorosłych dostępnych w Białymstoku.

R3: „Właściwie mam takie wrażenie, że tutaj osoby, które są gdzieś tam w powiecie sokólskim, takie kształcenie już po ukończeniu szkoły średniej, to bardziej są ukierunkowane na większe miasto takie jak Białystok. Akurat w naszym przypadku Białystok wchodzi w grę, bo tam jest jeszcze większa oferta. Białystok jest większy, ma większy wybór tych różnych form kształcenia".

Uczestników wywiadów poproszono o określenie tendencji zmian, jeśli chodzi o zainteresowanie KKZ od momentu ich wprowadzenia do oferty edukacyjnej przez poszczególne placówki aż do chwili obecnej. Odpowiedzi respondentów charakteryzowały się dużym zróżnicowaniem – od wskazań na stabilizację liczby chętnych, poprzez określenia mówiące o sinusoidzie popularności, aż po wypowiedzi mówiące o spadku zainteresowania ofertą kursów.

Stabilizacja zainteresowania

R8: „Nie odczuwamy tego, że popularność jest słabnąca, wręcz odwrotnie. Na … kierunkach …. branży audiowizualnej, rachunkowej, rolniczej, architektury krajobrazu, informatycznej kształcenie utrzymuje się na stałym poziomie, nawet ze zwyżką. To jest tak, że my cyklicznie prowadzimy rekrutację, dwa razy w roku szkolnym, mamy w ciągu szkolnego roku około 30 kursów. Jest to liczba ruchoma, w zależności od pory roku, sytuacji rynkowej, to się zmienia, ale nie ma spadków/wzrostów".

R1: „Właściwie to, jeśli chodzi o zainteresowanie osób tymi kursami to nie zmieniło się. Jest powiedzmy stabilne od początku, kiedy wprowadzaliśmy te kursy. Na przykład na ten kurs z zakresu kosmetologii cały czas jest zainteresowanie".

R3: „ROL.04 jest ciągle „na topie". Wręcz bym rzekła, że zawsze mamy gdzieś około 30-40 osób, taką grupę tworzymy. Większych grup nie tworzymy, bo po prostu nie mamy możliwości dydaktycznych".

Sinusoida

R7: „To jest taka sinusoida. Na przykład są takie dwa lata, że nie ma zainteresowania, a są z kolei dwa-trzy lata z rzędu, że na przykład kursem na operatora są ludzie zainteresowani. (…) Na przykład mamy jakiegoś technika mechanika, gdzieś tam kiedyś kończył u nas szkołę technik mechanik budowa maszyn, i na przykład w firmie Malow zmienia się na przykład tendencja, że pracował przy giętarce, ale teraz dobrze by było, bo jest zapotrzebowanie, na operatorów. No i wtedy współpracujemy, rozmawiamy i w formie KKZ taka osoba może dokształcić się".

R10: „Oczywiście jeśli ktoś wyłapie niszę, że jest teraz nagle takie zainteresowanie albo się zmienia prawo, na przykład sterylizacja medyczną, że muszą być pracownicy, wykształcenie mieć po sterylizacji medycznej, bo nie będzie mogła na przykład prowadzić zakładów kosmetycznych, fryzjerskich, albo podobnych, wtedy nagle pojawia się furtka pstryk i mamy chętnych".

Spadek zainteresowania

R5: „ Na początku jak tylko uruchomiliśmy KKZ mieliśmy większą liczebność. To nie podlega dyskusji, ale wynikało to z tego, że młodzi ludzie, którzy zdobyli gospodarstwa na różnych zasadach, nie mając, jak gdyby pełnego przygotowania zawodowego poświadczonego pisemnie, nie mieli dostępu do różnego rodzaju unijnych dopłat, więc był bardzo taki można powiedzieć bum na uzupełnianie kwalifikacji. Potem to stopniowo wygasało. Od kilku lat mamy taką można powiedzieć ustabilizowaną sytuację, że pełną grupę 20 - kilku do 30 osób. Nie mamy problemu z naborem".

R11: „W tej chwili tych kursów innych jest mniej, bo ci co byli na rynku już się dokształcili.

R10: „Ta fascynacja już się skończyła. Spadło zainteresowanie, bo jednak już ponad 10 lat to funkcjonuje. A to jest tylko dla osób dorosłych".

Jedną z przyczyn spadku zainteresowania ofertą KKZ przedstawiciele OKE wskazują otwarcie szkół branżowych II stopnia, gdzie absolwenci szkoły branżowej

I stopnia mogą kontynuować naukę (zgodnie z podstawą programową na IV poziomie KRK) i realizować kwalifikację, do której ukończenia niezbędny jest dokument poświadczający ukończenie szkoły średniej, co znacznie usprawnia proces nabywania kwalifikacji.

R10: „Oprócz tego wprowadzono też te szkoły branżowe 2 stopnia i też to jest praktyczna nauka zawodu realizuje się przez KKZ, ale oni są do nas zgłaszani jako słuchacze szkoły 1 i 2 stopnia, więc my ich nie widzimy jako kursantów, ale szkoły realizują też kurs".
R10: „Oprócz tego, że trzeba mieć certyfikat później u nas zdobyć, ale na ogół potrzebny jest dyplom zawodowy, żeby coś robić w tym systemie, to dyplom daje te uprawnienia zawodowe. Ale by zdobyć dyplom - musisz mieć wykształcenie odpowiednie, czyli ponadpodstawowe, na ogół średnie w przypadku technika no to musi być średnie. A jak ci ludzie nie mają tego wykształcenia to odbijają się też potem od ściany tej formalnoprawnej i nikt im tego nie tłumaczy".

Inną przyczyną braku zainteresowania kwalifikacyjnymi kursami zawodowymi, zdaniem przedstawicieli OKE jest specyfika gospodarki regionu, znacznie rozdrobnienie branżowe jak i brak dużych zakładów pracy.

R10: „Ja widzę to tak, że to wszystko zależy od regionu w Polsce. Nasz region jest dość specyficzny, u nas nie ma wielkich zakładów pracy, podam przykład Śląska. OKE Jaworzno - oni mają tysiące kursantów, bo tam są jednak górnicy, tam są równie te branże, które teraz transformację przechodzą zawodową, bo ci ludzie muszą gdzieś znaleźć pracę, już nie będą wydobywać węgla i to od lat się dzieje, że ci górnicy setkami, tysiącami się przekwalifikowują i tam są te ośrodki kursowe ogromnie prężne i to widać w tamtym rejonie Polski. Natomiast u nas no nie ma zakładów. Ludzie mają tę pracę albo jej załóżmy nie mają. Tak jeżeli nie mają to szukają pracy gdzieś dalej. No nie oszukujmy. Wielkiego wyboru u nas nie ma i to jest też ta bolączka, że te KKZ są u nas takie jakie są, ta oferta jest tak skrojona jest na te zainteresowanie tych ludzi". …
„W naszym regionie nie ma tej transformacji zawodowej. Więc też nie wymusza to aż takiej wielkiej zmiany. Natomiast są regiony Polski – np. Śląsk, który się mocno zmienia tak na ten zielony, następuje zielona transformacja".

Uczestnicy wywiadów zostali poproszeni o to, by opisali jakie działania podejmują w swoich placówkach organizując kursy kwalifikacji zawodowych. Zakres pytania obejmował: kwestie opracowywania programu KKZ, realizacji zajęć praktycznych, finansowania, a także zasad rekrutacji na poszczególne kursy.

Jeśli chodzi o kwestie programów poszczególnych KKZ, to rozmówcy wskazywali na konieczność dostosowywania się do wytycznych ministerialnych, wskazujących na podstawę programową, wymaganą liczbę godzin teoretycznych i praktycznych, a także konieczność uwzględnienia odpowiednych efektów kształcenia. Opracowywaniem programów KKZ najczęściej zajmują się bądź to zespoły nauczycieli z danej placówki, bądź nauczyciele prowadzący dany kurs.

Opracowywania programu
R4: „Jeżeli chodzi o program to mamy zespół specjalistów w swojej szkole, są wytyczne Ministerstwa, gdzie uczniowie mają odpowiednio tylko wskazaną liczbę godzin teoretycznych i praktycznych, no i efekty kształcenia, po prostu nasi nauczyciele, którzy są wysokiej klasy specjalistami układają te programy."
R3: „Jeżeli decydujemy się na organizację jakiegoś kursu, wprowadzamy je w plan, musimy dostosować podstawę programową zgodnie z rozporządzeniem, czyli odpowiednia ilość godzin,

która musi być zrealizowana na takim kursie, no bo jednak on przygotowuje do egzaminu zawodowego w określonej kwalifikacji".
R5: „Opracowaniem programu zajmują się nauczyciele prowadzący, pomagam im również w tym. Ale kursy muszą być zgodnie z określonymi w podstawie programowej wytycznymi, czyli ilość godzin na kursie musi być zgodne z rozporządzeniem o ramowych programach nauczania i tu jest godzinowo, musi tych zajęć być tyle, ile podstawa programowa przewiduje. Rozporządzenie to reguluje, że również przy organizacji KKZ rozporządzenie pozwala nam ograniczyć ilość godzin z tego, co pamiętam do 65,0%".
R1: „Jeżeli chodzi o organizację tych kursów, tu mamy zadanie ułatwione, ponieważ tak jak powiedziałem wcześniej prowadzimy kursy w zawodach, w których szkoła kształci w trybie stacjonarnym, dziennym. W związku z tym, cała baza dydaktyczna, podstawy programowe, programy nauczania są przygotowane dla tych zawodów dużo wcześniej, więc tutaj nie mamy z tym problemu."
R8: „My realizujemy ministerialne podstawy programowe, narzucone są te treści do kształcenia. Forma realizacji tych treści wynika z tego, gdzie i w jakich warunkach te zajęcia się odbywają".

Kolejną kwestią poruszaną w wywiadach z przedstawicielami podmiotów oferujących KKZ była realizacja zajęć praktycznych. Zdecydowana większość rozmówców wskazywała na posiadanie odpowiedniej bazy warsztatowej w swojej placówce. Jednak uczestnicy kursów realizują także indywidualne praktyki, które odbywają się na zewnątrz – w przedsiębiorstwach lub innych zakładach pracy.

Organizacja praktycznych części kursu
R4: „Nasza szkoła jest wyposażona nowocześnie w warsztaty. Jeżeli chodzi o budownictwo, jak i warsztaty jeśli chodzi o fryzjera. Ale muszą też odbywać miesięczne praktyki, w związku z tym mamy podpisane umowy z przedsiębiorcami budowlanymi i z zakładami fryzjerskimi, gdzie odbywają staże". (…) Szkoła jest otwarta na propozycje kursanta. Biorąc pod uwagę, że mamy różne podpisane umowy o współpracy, nie ograniczamy się tylko do województwa podlaskiego, ale do całego kraju. Mamy podpisane umowy z ponad 70 przedsiębiorstwami".
R5: „Zajęcia praktyczne odbywają się w naszych pracowniach szkolnych bądź w warsztatach szkolnych. (…) W ramach organizacji zajęć praktycznie mamy bazę swoją wystarczającą, natomiast w cyklu szkolenia nieraz wyjeżdżamy w formie wycieczek do wiodących zakładów".
R9: „Zajęcia praktyczne, zawodowe realizujemy na własnej bazie, mamy swoje pracownie (…) Te pracownie są przygotowane do realizacji kierunku tego w szkole i automatycznie później wykorzystywane również na „kkzecie". (…) Jeżeli przy danym „kkzecie" jest obowiązek realizacji praktyk zawodowych, no to tu one są realizowane i to w takim wymiarze jak mówi podstawa programowa i oczywiście tutaj współpraca z pracodawcami jak najbardziej".
R7: „Zajęcia praktyczne w naszym centrum kształcenia praktycznego. Ewentualnie też, tak jak w tym robotnikiem drogowym, to te zajęcia praktyczne były w firmie. Bo takich maszyn nie posiadamy na przykład".
R1: „Uczestnicy kursów odbywają praktyki w firmach branżowych, z którymi szkoła podpisała umowy wcześniej i z którymi współpracujemy już od wielu lat".
R8: „Kursant jest zobligowany do zrealizowania miesięcznej praktyki zawodowej i tu słuchacze sami wybierają, znajdują zakłady pracy. Podpisujemy z nimi umowę, no i w wymiarze wynikającym z podstawy programowej te praktyki odbywają się aby móc poznać się u pracodawcy. I tu rozstrzał jest szeroki w cały regionie odbywają się praktyki".
R9: „W danej kwalifikacji przewidziane są również i praktyki zawodowe. Tak na zewnętrz, bo tutaj chodzi o przeniesienie wiedzy na warunki praktyczne i to nie może być symulowane, nie może być w pracowniach. Bo tutaj należy spotkać się z prawdziwym klientem, zobaczyć jak ten na przykład zakład fryzjerski funkcjonuje, jak to jest w rzeczywistości. Bo oprócz tego tak jak mówimy, oprócz tych umiejętności twardych muszą być też te umiejętności, kompetencje miękkie. Musimy umieć

właściwie się zachować. Właściwie takiego klienta obsłużyć, poza tym, że musimy być też fachowcami w swojej dziedzinie".

Podmioty niedysponujące własną bazą techniczną (jak np. CKU w Białymstoku) podkreślały, że część praktyczna kursu praktycznie w całości odbywa się w zakładach pracy.

R8: „I na przykład kurs operatora obrabiarek sterujących - kształcenie praktycznie tylko odbywa się w firmie. My jako placówka, bazy praktycznej nie posiadamy, więc w zakładzie pracy 100,0 % kształcenia się odbywa".

Powszechnym działaniem jest także angażowanie praktyków do realizacji części zajęć w ramach KKZ. Praktycy ci prowadzą zajęcia w poszczególnych placówkach.

R1: „Największym zainteresowaniem u nas cieszą się kursy w zawodzie technik usług kosmetycznych, technik administracji, technik transportu drogowego oraz technik fryzjerstwa. W tych zawodach pracują w naszej szkole ludzie, którzy najczęściej prowadzą własną działalność gospodarczą lub pracują w firmach branżowych o tym profilu, na przykład na kwalifikacji eksploatacja środków transportu drogowego pracują instruktorzy nauki jazdy bądź też z kwalifikacjami na przykład egzaminatorów na prawo jazdy. Jeśli chodzi o technika usług kosmetycznych, to nauczycielki prowadzą też własne salony kosmetyczne; technik administracji - również wiem, że nauczycielka ma doświadczenie gdzieś w pracy w urzędzie. W związku z tym są to również praktycy".
R3: „W przypadku rolnictwa, to mamy tutaj współpracę z ośrodkiem Doradztwa Rolniczego Oddział w Sokółce, którego pracownicy przychodzą do nas na różnego rodzaju zajęcia. Mamy też współpracę z Państwową Inspekcją Pracy, która zwłaszcza w dziedzinie BHP w rolnictwie, bo oni też różnego rodzaju takie akcje prowadzą, więc też jest to skierowane do słuchaczy KKZ i inspektorzy przyjeżdżają do nas na zajęcia specjalnie do tej grupy słuchaczy".
R6: „Jeśli chodzi o technika weterynarii, to zazwyczaj mamy lekarzy weterynarii jako naszych nauczycieli. Oni mają prywatną praktykę weterynaryjną, więc najzwyczajniej w świecie jak mają jakieś ciekawy przypadek to zabierają albo słuchaczy, albo nasze dzieciaki z technikum na takie zajęcia. Tak, czyli te zajęcia praktyczne są rzeczywiście praktyczne".

W trakcie wywiadów pojawiały się także głosy związane z istnieniem pewnych problemów dotyczących organizacji praktycznych części kursu poza placówką. Reprezentantka jednej ze szkół organizującej KKZ w zakresie zawodu technik rolnik wspomniała, że właściciele gospodarstw rolnych nie chcą przyjmować u siebie grup zorganizowanych, co wiąże się z faktem, że zwierzęta źle reagują na obecność większej liczby osób w chlewni czy oborze. W konsekwencji znaczna część zajęć jest realizowana w salach lekcyjnych. Rozmówczyni podkreślała, że część praktyczna kursu realizowana w gospodarstwach zależy od dobrej woli ich właścicieli, którzy nie otrzymują wynagrodzenia za przyjmowanie grup, a dodatkowo obawiają się o dobrostan zwierząt w trakcie wizyt kursantów.

R6: „Problemem jest to, że jeśli chodzi o technika rolnika - to jest główny problem, że gospodarze nie chcą przyjmować grup. Mają bardzo duże obiekcje z tym, żeby przyjmować grupy, na przykład, do chlewni albo do obór, żeby zobaczyć jak to funkcjonuje, dlatego, że zwierzęta potem źle reagują. Tak, krowy po prostu są zestresowane, dają mniej mleka albo to mleko jest gorszej jakości i oni na tym tracą, więc nie chcą, a my im za to nie płacimy - gospodarzom. To jest jakby taka wymiana doświadczeń. Po prostu się nam gospodarze, jeśli zgodzą, no to pokazują to co mają tak, ale my im za to nie nic nie płacimy. Więc może to też z tego wynika, że my najzwyczajniej

w świecie nie mamy na to funduszy, a oni nie chcą przyjmować naszych grup. W ogóle nie chcą przyjmować grup nie tylko z naszej szkoły, bo to nie tylko my mamy takie problemy. No bo są stratni najzwyczajniej w świecie".

Ostatnim zagadnieniem, które poruszono w wywiadach z organizatorami KKZ była kwestia rekrutacji i wymagań wobec uczestników tego typu kursów. W związku z faktem, iż terminy, sposoby organizacji rekrutacji chętnych na KKZ, a także wymagania wobec kandydatów, są regulowane prawnie, rozmówcy w trakcie wywiadów wskazywali, że nabór zazwyczaj rozpoczyna się w maju i trwa w okresie wakacji, czyli w lipcu i sierpniu. Zdarza się, że organizatorzy kursów ogłaszają nabory uzupełniające we wrześniu. Niektóre placówki, oferujące kursy cieszące się popularnością wśród kandydatów, ogłaszają także nabory w lutym. Dokładne terminy rekrutacji są ustalane przez organ prowadzący daną placówkę, odpowiedzialną za organizację KKZ.

R3: „Jeżeli chodzi o rekrutację, to ta rekrutacja odbywa się z reguły od połowy mają do połowy lipca, jest taki pierwszy nabór. Następnie, jeżeli mamy wolne miejsca, do końca sierpnia trwa rekrutacja uzupełniająca. No i sobie gdzieś tam, pierwszy lub drugi weekend września ruszamy z zajęciami, ponieważ zajęcia w całej Polsce muszą się skończyć na 6 tygodni przed egzaminem zawodowym, więc też tutaj musimy dobrze to przekalkulować, przeliczyć, aby dać możliwość podejścia do egzaminu w określonym terminie".
R1: „Rekrutacja odbywa się w okresie wakacyjnym, właściwie to składanie wniosków o przyjęcie do 16 sierpnia na przykład w tym roku i później podanie do publicznej wiadomości listy kandydatów przyjętych i nieprzyjętych następuje 30 sierpnia 2024 roku, jeśli mówimy o tym roku. Rekrutacja uzupełniająca trwa od 2 do 6 września włącznie".
R8: „Terminy rekrutacji są ustalone przez organ prowadzący, to obowiązuje cały Białystok. Prowadzimy rekrutację na wrzesień i w lutym".

Jeśli chodzi o formalne wymagania wobec kandydatów na KKZ są one regulowane prawnie. Rozmówcy wskazywali jednak na dodatkowe kwestie, które są istotne wśród osób chcących rozpocząć tego typu kurs. Do takich cech należą głównie chęć i determinacja.

R4: „Ja myślę, że wymagania to tylko chęci".
R5: „Wydaje mi się, że na kursach nie ma ludzi, nie ma uczestników przypadkowych. Każda z osób, która jest na tych kursach, no po prostu wie po co jest i co jest dla niej potrzebne, jaki ma cel, jakie dokumenty kwalifikacje są dla nich potrzebne, tak naprawdę".
R8: „Podczas kursu, czyli jak oni już się zdecydują przyjść, to się angażują i chętnie przychodzą, bo widzą szansę później na znalezienie pracy i zdobycie nowych kwalifikacji. Są to też dorośli, więc mentalność jest zupełnie inna niż powiedzmy młodzieży w szkole dziennej".

4.3. Bariery związane z tworzeniem oferty kursów kwalifikacji zawodowych i sposoby ich minimalizacji

Druga część wywiadu dotyczyła zidentyfikowania problemów, na jakie napotykają podmioty przy tworzeniu nowych ofert KKZ. W części tej respondentów zapytano też o działania, jakie są podejmowane w celu przezwyciężenia występujących trudności. W wyniku badania zidentyfikowano trzy bariery ogólne, które wpływają na decyzje o tworzeniu nowych ofert KKZ. Do barier ogólnych należy zaliczyć: niski poziom

zainteresowania ofertą KKZ, brak zaangażowania uczestników kursów kwalifikacji zawodowych oraz wysoką konkurencję na rynku edukacyjnym. W dalszej części wywiadu zapytano respondentów o przeciwności związane z opracowaniem nowej pełnej dokumentacji kursu. Zapytano respondentów o problemy:

- opracowania szczegółowego programu nauczania,
- zapewnienia wykwalifikowanej kadry,
- zapewnienia zaplecza dydaktycznego do prowadzenia zajęć praktycznych,
- procedury prawne i formalne związane z otwarciem nowego kursu,
- finansowanie kursu.

W wyniku badania zidentyfikowano występowanie następujących barier: barierę kadrową, barierę związaną z zapewnieniem zaplecza dydaktycznego, procedury prawne i formalne, finansowe, barierę językową wśród słuchaczy KKZ.

Bariera 1 - niski poziom zainteresowania ofertą kwalifikacyjnych kursów zawodowych

W większości analizowanych szkół i innych instytucji wskazano jako przyczynę takiej sytuacji niski poziom zainteresowania ofertą KKZ. Brak zainteresowania kursami skutkuje nieuruchomieniem danego kursu, ze względu na wymóg pozyskania minimum 20 kursantów.

R1: „Natomiast jeśli chodzi o taką barierę organizacyjną to jest to że żeby zorganizować taki kurs i go przeprowadzić, trzeba uzyskać zgodę organu prowadzącego na realizację. Musimy mieć 20 uczestników na ten kurs i to często jest bariera, bo na przykład zgłosi się 8 osób, w związku z tym nie możemy go uruchomić. W ofercie próbowaliśmy jeszcze wprowadzać inne też kursy, ale tam to nie za bardzo nam się udał nabór, bo nie było chętnych."
R2: „Najpierw wspomnę, że aczkolwiek ogłaszamy nabór na takie kursy. Kursy dla osób z zewnątrz dla uzyskania kwalifikacji zawodowych. Ale nie ma za dużo chętnych na takie kursy i one nie są po prostu uruchamiane."
R4: „Barierą to jest cały czas rekrutacja, dojście do chętnych. My rekrutujemy na stronach internetowych, na stronie miejskiej… Żeby otworzyć KKZ musimy mieć 20 osób i niestety nie możemy zebrać."
R5: Próbujemy zawsze występować z ofertą ….. nie ma po prostu w naszym regionie zainteresowania nabywaniem nowych kwalifikacji, mechanizację innych. Mam na myśli mechanizację rolnictwa. I jak rozmawiam z ludźmi? Z naszego pionu rolniczego, to jest bardzo mały odsetek innych KKZ niż rolnicze."
R10: „… organy prowadzące ustalają pewne na przykład limity minimalne osób, które się zgłoszą na kurs i bez na przykład nie wiem grupa 15, ale najczęściej 20 osób. Jeżeli nie będzie tej grupy 20 minimalnie to taki kurs nie może się uruchomić i rozpocząć po prostu…"
R11: „Zainteresowanie tymi kursami jest nieduże naprawdę. Jak byśmy tutaj weszli u nas w nasz system jakie są kursy zawodowe aktualnie przesłane, to tam pewnie będzie dosłownie 5 czy 6, 7 kwalifikacji powtarzających się."

Respondenci wskazywali kilka głównych przyczyn niskiej popularności kursów kwalifikacji zawodowych, w tym: trudność w dotarciu do młodzieży jako potencjalnie największej grupy odbiorców, zbyt długi okres trwania kursu, niedostępność informacji o ofercie KKZ oraz niedopasowanie oferty kursów do rzeczywistych potrzeb pracodawców. Ponadto, prelegent z innej instytucji wskazuje, że barierą dla

potencjalnych słuchaczy KKZ jest słaba jakość stron internetowych podmiotów oferujących KKZ oraz brak centralnej wyszukiwarki KKZ, gdzie byłaby możliwość wyszukania konkretnego kursu w danym województwie.

R4: „U nas też nie możemy utworzyć KKZ dla tych dorosłych, bo te KKZ mamy w ramach szkoły branżowej drugiego stopnia dla młodzieży. Po prostu brak chętnych. Nie wiem czy brak zainteresowania, czy gdzieś mają krótsze kursy….Do nas zgłaszają się pracodawcy jako do szkoły budowalnej w zawodach, w których nie mamy kursów, przykładowo czy spawacz i szukają pracowników do pracy, ale oni im proponują bardzo krótkie kursy – miesiąc, 2 miesiące. I jest przygotowany do zawodu, czyli nie wiem czy brak informacji, ale myślę, że jak ktoś się zainteresuje to na pewno może znaleźć. Może barierą jest, że rok trwa? Jak są proponowane miesięczne?".
P10: „Ale tu jest ten problem, że albo szkoły mają słabą tę stronę internetową i te wyszukiwarki nie będą wyszukiwać kursu zawodowego. Jak się wpisze kurs zawodowy online to zaraz nas trafi na tym na tym stronę gdzie nie powinniśmy tam trafić, która „zjada" wszystkich poszukujących. Dokładnie ona wykańcza tę ofertę innych bo jest najlepsza, najbardziej profesjonalna. Oni mają wszystko, we wszystkich branżach. Brakuje takiej jednej centralnej strony, jak np. informacja turystyczna załóżmy."

Przedstawiciele OKE zauważają, że potencjalnie podmioty, które mogą opracować bazę organizatorów KKZ w postaci wyszukiwarki wskazując na organy wojewódzkie, między innymi Urząd Marszałkowski, Kuratorium Oświaty czy Wojewódzki Urząd Pracy.

R10: „Jeżeli to by było w tych takich branżach niemedycznych no to pewnie Urząd Marszałkowski, bo cały region obejmuje… albo wojewódzki urząd pracy albo kuratorium oświaty. Bo jeżeli kuratorium oświaty akredytuje no to oni mają tę wiedzę".
R11: „Bo na terenie, gdyby to robiły samorządy to są zbyt lokale. A to trzeba tak tylko właśnie no przynajmniej na województwo".
R10: „Pewnie Urząd Marszałkowski byłby fajnym miejscem, który by stworzył, bo mają też środki i mogliby taką wiedzę gromadzić…"

Kolejnym ważnym problemem jest brak przepływu informacji pomiędzy organizatorami KKZ.

R10: „Samorząd decyduje czy placówka może kurs uruchamiać czy też nie. Bo np. 5 szkół kurs ogłosiło w mieście nabór na kursy i to będzie rozdrobnione i byłoby to nieefektywne i niegospodarne.
R11: „No właśnie takiego przepływu informacji między szkołami to nie ma. Tutaj brakuje".

Bariera 2 - brak zaangażowania uczestników kursów kwalifikacji zawodowych

Kolejną barierą obserwowaną przez przedstawicieli zarówno szkół jak i innych instytucji jest brak zaangażowania uczestników kursów kwalifikacji zawodowych. Jedną z przyczyn tego zjawiska jest brak wewnętrznej motywacji do podjęcia kursu. Przedstawiciele szkół podkreślają, że zaledwie niewielki odsetek słuchaczy jest rzeczywiście zainteresowany rozwijaniem swoich kompetencji w trakcie kursu i regularnie uczęszcza na zajęcia.

R4: Dużo zależy od tego, jaka młodzież przychodzi. Są też takie, no nie wiem, bieżące jakieś sytuacje do rozwiązania z różnych pobudek. Zresztą młodzież przychodzi do szkół, niektórzy są

pasjonatami, niektórzy to lubią, niektórzy idą do szkoły z przypadku, więc różna młodzież, tak jak w każdej szkole."
R9: „Oczywiście są takie osoby, które przychodzą z pełną świadomością, chcą się czegoś nauczyć, chcą zdobyć praktykę i chcą zdobyć i potwierdzić to dokumentem. W związku z tym, ale takich osób zawsze to nie jest 100% na kursie. Ten odsetek jest mniejszy lub większy, który tam sobie przychodzi, bo ma taką ochotę, bo tam odchodzi, bo też ma taką ochotę na odejście."

Respondenci zarówno ze szkół jak i innych instytucji obserwują również niski poziom determinacji uczestników do ukończenia kursu i zdania egzaminów zawodowych. Jedną z przyczyn wysokiego wskaźnika rezygnacji z kursów są kwestie organizacyjne związane z harmonogramem zajęć oraz długością trwania kursu. Uczestnictwo w kursach wymaga samoorganizacji i dyscypliny ze strony kursantów, gdyż KKZ odbywają się najczęściej w formie weekendowych zjazdów, w odstępie tygodniowym lub dwutygodniowym przez minimum rok.

R6: „Nawet jeśli ktoś się zapisze na takie kursy, to potem nie zawsze ma czas, bo to są kursy co weekend, czasami co dwa weekendy. Tak więc jak ktoś już podejmuje i właśnie z różnych przyczyn później ludzie się wykruszają - coś się dzieje w domu, to coś się wydarzy. Tak po prostu przestają chodzić i jak przestają chodzić no to nie mają wiedzy i jak nie mają wiedzy, no to nie zdają egzaminów zawodowych. To jest ze sobą bardzo ściśle związane."
R9: „….część osób zrezygnowało, część ukończyło kurs, ale w ogóle nie podeszło do egzaminu, bo nawet nie miało takiej ochoty."

Przedstawiciel innej instytucji podkreślił również, że wymóg uzyskania wysokiego wyniku z części praktycznej egzaminu zawodowego stanowi poważną barierę dla niektórych słuchaczy. Jednakże utrzymanie wysokich progów punktowych jest niezwykle istotne w zawodach, na których ciąży duża odpowiedzialność np. ratownik medyczny czy technik weterynarii.

E10: „A ten człowiek z tym papierkiem potem u nas przyjdzie na egzamin i on go nie będzie w stanie zdać, a nie daj Boże go w jakimś cudem zda - on potem może komuś krzywdę wyrządzić (np. technik weterynarii). Technik administracji krzywdy nie zrobi, ale budowlaniec no już może tak, mechanik pojazdów samochodowych słaby też może nas zabić… Kiedyś był u nas egzamin zawodowy z ratownika medycznego, wyobraźmy sobie ratownika medycznego na 40% czy na 50%. U nas jest ten próg zdawalności musi być 75% w praktycznym, to jest wysoki, a on zdawali na 30-40% i przychodzili i mówili, panie jak to jest, ja musze być ratownikiem medycznym…. Także egzamin zawodowy musi mieć swoją rangę, a żeby miał rangę no to wymagania muszą być."

Na brak zaangażowania uczestników podczas kursów kwalifikacji zawodowych mają wpływ również wpływ ich obawy co do skuteczności kursów i możliwości uzyskania pracy po ukończeniu kursu.

R7: „No czasami jest taka bariera, jakieś zahamowanie u tych uczestników, że pomimo tego, że on ten KKZ robi, to ma jakąś tam obawę, że na przykład na lokalnym rynku pracy nie znajdzie tej pracy na tym stanowisku i na przykład myśli o tym, żeby wyjechać za granicę… Ale przeważnie jak już człowiek się zapisze na ten KKZ to gdzieś tam wie, że w przyszłości na pewno po tym KKZ nie będzie miał problemu ze znalezieniem pracy, ale czasami takie zdarzają się sytuacje, że tak jest."
R9: „Oczywiście są takie osoby, które przychodzą z pełną świadomością, chcą się czegoś nauczyć, chcą zdobyć praktykę i chcą zdobyć i potwierdzić to dokumentem."

Brak wewnętrznej motywacji kursantów, organizacja harmonogramu kursów, problem ze zdaniem egzaminu praktycznego oraz obawa znalezienia pracy po ukończeniu KKZ to główne przyczyny niskiego poziomu zaangażowania kursantów oraz rezygnacji z kursów.

W celu przeciwdziałania takiej sytuacji badani podejmują szereg działań informacyjnych, koncentrując się na efektywnej promocji. W ramach tych działań stosują zróżnicowane strategie, łącząc tradycyjne metody reklamy z nowoczesnymi narzędziami i współpracą z lokalnymi firmami oraz instytucjami.

Wykorzystywane są różnorodne narzędzia promocyjne, takie jak ulotki, spotkania, wizyty studyjne, eventy, oraz technologie IT. Badane instytucje integrują działania promujące KKZ z promocją szkół dziennych, co pozwala im dotrzeć do młodzieży uczęszczającej do szkół branżowych pierwszego stopnia i, poprzez nią, do społeczności lokalnych.

Dodatkowo, stosują elementy marketingu szeptanego, zachęcając uczestników kursów i nauczycieli do rozpowszechniania informacji o KKZ w swoich lokalnych środowiskach. Takie podejście wspiera skuteczność promocji, zwiększa zasięg i przyciąga potencjalnych uczestników, którzy mogą nie być świadomi dostępnych możliwości kształcenia.

R1: „Prowadzimy szeroko zakrojoną akcję promocyjną razem z promocją szkoły dziennej. Podczas prezentacji szkoły przedstawiamy, że kształcimy również w formie właśnie KKZ … bo też młodzież może na przykład polecić rodzeństwu, rodzicom, znajomym … no i też prosimy uczestników, nauczycieli o to, żeby w swoim środowisku lokalnym promowali tę naszą oferty."
R3: „…i gdzieś tam, nawet jak jeździmy czy w ramach rekrutacji, czy jakiś spotkań, rozmawiamy z młodzieżą i z osobami dorosłymi, z rodzicami bardzo często jak są jakieś spotkania."
R4: „Przede wszystkim robimy promocję, promocję po wszystkich szkołach, gdzie występują branżowe szkoły 1 stopnia, a nie mają branżowej szkoły 2 stopnia. Mimo że mają branżową szkołę 2 stopnia to występujemy z ofertą, bo jak przykładowo w Augustowie też mają branżową szkołę 2 stopnia, ale nie utworzyli kursu… my tak do osób do dorosłych jako szkoła nie mamy, chyba że przez rodziców na zebraniach możemy tylko wspomnieć i taką pocztą pantoflową, a tak to za bardzo możliwości nie ma."
R4: „Robimy też u siebie dni otwarte."

Informacje o organizacji KKZ są umieszczane na stronach internetowych przez badane szkoły. Dobrym przykładem takiej praktyki jest działalność nauczycieli z jednej z badanych szkół, którzy aktywnie działają w ramach zespołu ds. promocji. Zespół ten zakłada i prowadzi konta na portalach społecznościowych, takich jak Facebook i Instagram, oraz zarządza stroną internetową szkoły. Na stronie znajduje się specjalna zakładka poświęcona KKZ, która obejmuje e-booki.

E-booki te zawierają szczegółowe informacje o dostępnych kursach, możliwościach zatrudnienia oraz dokładne opisy oferowanych zawodów. Dzięki temu potencjalni uczestnicy kursów mogą łatwo uzyskać niezbędne informacje i lepiej zrozumieć, jakie kwalifikacje mogą zdobyć i jakie perspektywy zawodowe mogą im towarzyszyć.

R1: „Strona szkoły, Facebook, czyli portale społecznościowe, Instagram również tam tą akcję promocyjną."

R4: „Jest zespół ds. promocji, który się tym zajmuje. Mamy założonego Messengera, mamy założonego Facebooka, mamy stronę internetową. Mamy takiego robionego e-booka, gdzie wchodzi się na naszą stronę i możemy tutaj sobie zobaczyć co my robimy, gdzie można znaleźć pracę, opisane są wszystkie nasze zawody (zakładka rekrutacja na stronie www). Tam jest e-book i wszystko jest opracowane co tam się dzieje. Za takie materiały odpowiada zespół nauczycieli ds. promocji."

Ważnym elementem działań promocyjnych i motywujących do ukończenia KKZ (KKZ) jest współpraca z instytucjami otoczenia rynkowego, w tym z przedsiębiorcami. Badania wskazują, że w celu upowszechnienia informacji o KKZ organizowane są grupowe wizyty potencjalnych kursantów w lokalnych przedsiębiorstwach, gdzie na żywo prezentowane są zalety zdobycia określonego wykształcenia.

Badane szkoły i instytucje aktywnie kolportują ulotki z informacjami o kursach w firmach, które mają profil produkcji zgodny z zakresem kwalifikacji oferowanych w kursach, co może zainteresować ich pracowników. Współpracują również z urzędami pracy, które organizują spotkania w firmach poszukujących pracowników w danym zawodzie, prezentując korzyści płynące z pracy na określonym stanowisku.

Inną formą działań promocyjnych podejmowaną przez jedną z badanych szkół jest organizacja festynów edukacyjnych z udziałem przedsiębiorców. W ramach szeroko zakrojonej współpracy między szkołą branżową a przedsiębiorstwem, przedsiębiorstwa często przejmują część działań promocyjnych. Finansują reklamy kursów w interesujących ich zawodach, prowadzą promocję KKZ na swoich stronach internetowych i mediach społecznościowych, co zwiększa zasięg informacji o dostępnych kursach i przyciąga potencjalnych uczestników.

R1: „Dodatkowo rozwozimy na przykład ulotki po różnych firmach, instytucjach, gdzie pracują ludzie w tych zawodach, w których te kursy oferujemy."
R7: „…zbieramy taką grupę i organizujemy wizyty w zakładzie pracy i że tak powiem na żywo w lokalnym, tam lokalnym przedsiębiorstwie pokazujemy zalety uzyskania tego wykształcenia."
R7: „Jakieś targi pracy, Dni umiejętności zawodowych realizujemy właśnie wspólnie z powiatowym urzędem Pracy w szkole."
R7: „…Ja właśnie współpracuję z naszym urzędem pracy i czasami też jak na przykład jest taka firma tutaj u nas ASPI, która teraz operatorów bardzo potrzebuje maszyn. Oni produkują piły do traków. I organizujemy wtedy właśnie takie spotkanie, bo powiatowy urząd pracy widzi, że są jakieś tam osoby, które szukają pracy w danym zawodzie. I robimy na przykład taką akcję, że u danego przedsiębiorcy robimy spotkanie i pokazujemy właśnie zalety pracy na stanowisku."
R4: „Ale my też robimy festyn edukacyjny razem z przedsiębiorcami. Wzięło udział 17 przedsiębiorstw, każdy wykazywał się i tutaj takim guru był Danwood i Polskie Stowarzyszenie Dekarzy, któremu bardzo zależy na pracownikach."
R4: „Jeżeli byśmy mieli pieniądze myślę, że dużą rolą by było ogłaszanie w mediach. Szkołę nie stać na to. My się teraz reklamujemy, ale Danwood nas opłaca. Ale on reklamuje nam kurs monter robót wykończeniowych, czyli ten zawód, który ich interesuje. Ale też jest dla nas korzyść, bo jeżeli przyszli absolwenci wejdą na stronę to przy okazji zobaczą i inne.

Badani wskazują, że promocja szkolnictwa zawodowego jest również wspierana przez władze miasta Białystok. Organizowane są takie działania jak festiwal dla szkolnictwa, gdzie uczniowie i nauczyciele opowiadają o swoich zawodach.

R4: „Jeżeli chodzi o promocję, tzn. tak Miasto zaczęło interesować się promocją szkolnictwa zawodowego. Ja jestem nawet w takim zespole dot. promocji szkolnictwa zawodowego przy Prezydencie Miasta Białystok. Organizowane są takie przede wszystkim działania np. organizowanie Festiwalu dla szkolnictwa, dzielą na zawody, po cztery, w jednej szkole się spotykają i idzie informacja do wszystkich szkół i wszyscy zainteresowani w tym dniu przychodzą i nasi nauczyciele, uczniowie opowiadają o zawodzie."

Wspólne działania organizatorów KKZ, przedsiębiorców oraz urzędów pracy odgrywają kluczową rolę w skutecznej promocji i rekrutacji uczestników na kwalifikacyjne kursy zawodowe.

Bariera 3 – konkurencja na rynku edukacyjnym

Ostatnią barierą ogólną wskazywaną przez ekspertów jest konkurencja na rynku. Instytucje i szkoły oferujące podobne kursy kwalifikacji zawodowych funkcjonują szczególnie w dużych miastach, co powoduje rozproszenie uczestników kursów, a w konsekwencji mniejsze zainteresowanie KKZ. Jednakże, wypracowana i rozpoznawalna w regionie marka instytucji pozwala na przyciągnięcie słuchaczy nawet w ramach tych KKZ, które są oferowane przez inne podmioty.

R1: „Z tego co wiem, to jeśli chodzi właśnie o kwalifikacyjne kursy zawodowe, to w mojej ocenie, w zawodzie technik usług kosmetycznych bądź fryzjerstwo, to tutaj jest dosyć szeroka oferta w regionie, dużo szkół to robi, podobne kursy kwalifikacyjne mają."
R2: „Tak naprawdę, tylko oferta z Białegostoku, ponieważ na terenie powiatu tylko my oferujemy kwalifikacyjne kursy zawodowe…Białystok daje zdecydowanie większe, szersze możliwości przy kursach, jeżeli chodzi o wybór dla młodych ludzi. Poza tym dużo osób pracuje w Białymstoku, po ukończeniu szkoły ponadpodstawowej tam się przeprowadza i wyjeżdża stąd. Myślę, że to jest spowodowane takimi działaniami."
R7: „Jest coś takiego u nas w mieście taka polityka miasta, że jesteśmy podzieleni na branżę. Także, jak szkoła kształci w danym kierunku zawodowa to druga nie powiela tych kierunków, także się uzupełniamy nawzajem jeżeli chodzi o te szkoły tutaj w regionie tymi KKZ, kierunkami kształcenia."
R9: „Konkurencję stanowi tak naprawdę każde technikum, każda szkoła zawodowa prowadzi KKZ. W naszym przypadku są to kursy, które nie występują w innych szkołach… Ale, my też nie możemy się ograniczać, do tych zawodów i kwalifikacji które nie występują w innych szkołach, gdyż liczba zgłoszeń pokazuje, że te szkoły nie są w stanie przyjąć tyle osób, ile chce się kształcić. Przykładem jest tutaj rolnik, operator obrabiarek skrawających, informatyk. Nasza instytucja cieszy się dobrą opinią. Nie wspomnę o szkołach prywatnych, gdzie edukacja jest odpłatna."

Reprezentant innej instytucji podkreślił problem z nieuczciwą konkurencją na rynku. Instytucje nie dysponujące odpowiednią bazą dydaktyczno-kadrową próbują zdobyć wymaganą akredytację i wejść na rynek edukacyjny. Ekspert podkreśla, że istotna jest weryfikacja wiarygodności tych podmiotów przed uzyskaniem akredytacji Kuratora Oświaty.

P10: „Natomiast są nieuczciwe podmioty. U nas też próbował w Białymstoku taki właśnie podmiot wejść, ale na szczęście zareagowaliśmy i ja informatyków uczuliłem i oni nie dali im uprawnień dostępu…. Bo my nie wiemy kto ma akredytację dopóki do nas się nie zgłosi i wtedy zaczynamy go …, weryfikować i kontaktujemy się z kuratorium i widzimy czy on jest w tym systemem informacji oświatowe (SIO).

W dalszej części wywiadu zapytano respondentów o trudności związane z opracowaniem nowej pełnej dokumentacji kursu i podejmowane działania w celu ich przezwyciężenia.

Większość badanych nie zgłasza barier w opracowaniu programów KKZ. Posiadają już doświadczenie prowadząc szkoły dzienne.

R1: „Tutaj jeżeli mamy doświadczenie i bazę dydaktyczną w szkole dziennej, to nie jest dla nas problem. Te wszystkie programy są opracowane i sprawdzone, bo dużo wcześniej były sprawdzane na trybie dziennym, tak więc ewaluacja została dokonana, więc tutaj w każdym zawodzie nie ma z tym problemu."
R5: „Wydaje mi się, że nas nigdy czegoś takiego nie stwierdziłem, bo tak jak wspomniałem, jest to pewien szablon i opracowanie tematyki, czyli programów. Musimy zrobić tematykę, przydzielić określonej ilości godzin. I ktoś, kto już to raz zrobi, to nie ma. Nie ma naprawdę problemów z opracowaniem takiego programu dla KKZ."
R7: „Bazujemy na programach ministerialnych."

Bariera 4 - bariera kadrowa

Niemalże wszyscy prelegenci zarówno ze szkół jak i innych instytucji wskazali barierę kadrową jako szczególnie istotną w organizacji KKZ. Bariera ta jest związana przede wszystkim z trudnością pozyskania nauczycieli przedmiotów zawodowych posiadających pożądane kwalifikacje i odpowiednie doświadczenie pedagogiczne i zawodowe. Ograniczona dostępność kadry dydaktycznej spowodowana jest przede wszystkim dużym obciążeniem nauczycieli, którzy często pracują na więcej niż jeden etat w szkołach zawodowych i technikach. W związku z powyższym, nie są chętni do podejmowania kolejnych obowiązków i prowadzenia KKZ, które zwykle organizowane są w systemie weekendowym.

R1: „Tutaj pojawia się problem, który jest właściwie w każdej szkole, która kształci w różnych zawodach w całej Polsce. „Zawodowcy" pracują w firmach, instytucjach, bo zarobki tam są lepsze, więc do szkoły specjalnie się nie garną, tak mówiąc kolokwialnie, ale tak jak powiedziałem u nas jeśli chodzi o nauczycieli to już mamy kadrę do kształcenia od wielu lat i ta kadra jest stała."
R2: „Wydaje mi się, że największą barierą dla nas to jest pozyskanie kadry dydaktycznej do nauczania. Jeżeli sięgamy po osoby, które na przykład pracują zawodowo w jakiejś specjalizacji i mogłyby prowadzić na kursach zajęcia, no to zawsze to są weekendy a ludzie też chcą odpocząć. Natomiast kwestia naszych własnych nauczycieli, których posiadamy do niektórych zawodów, no to tu są ograniczenia: szkoła dzienna, szkoła zaoczna, kursy, które mają formę zaoczną. Wydaje mi się, że ta bariera jest największa, że nie ma po prostu osób z kwalifikacjami, może inaczej, są osoby, ale nie zawsze są chętne do tego, żeby pracować jeszcze w weekendy i uczyć."
R3: „Tu mamy ograniczenia, bo jest trudność znaleźć nauczycieli do zawodu, a tych co mamy no to też no ich możliwości są po prostu ograniczone, tym bardziej, że w szkole dziennej też prowadzimy kształcenie w zawodzie technik rolnik."
R4: „Jest problem, ponieważ tak jak mamy system zaoczny mamy problem. Brak jest zawodowców, nauczycieli zawodu. W mojej szkole zawodowcy są przeciążeni, prawie każdy ma 2 etaty i w związku z tym już te soboty, niedziele są problemem. Do nas przyjeżdżają nauczyciele z Bielska i z Łap."
R6: „Pewnie, że myśleliśmy o rozszerzeniu oferty. Ale na razie nie ma takiej możliwości. Powiem tak, nauczycieli przedmiotów zawodowych jest coraz mniej, coraz trudniej ich pozyskać. Ta kadra jest już kadrą mocno wyeksploatowaną, że tak powiem, w starszym wieku, nie zawsze ma siłę i chęci, po prostu najzwyczajniej w świecie przychodzić do pracy, jeszcze w weekendy."

Prelegenci podkreślali również trudności z pozyskaniem nowej kadry z uprawnieniami pedagogicznymi oraz z wyższym wykształceniem. Na rynku edukacyjnym zauważalna jest luka w kształceniu wyższym w niektórych zawodach na przykład w pszczelarstwie czy fryzjerstwie.

R6: „Tak więc tu jest najgorszy problem z otworzeniem jakiegokolwiek nowego kursu. Nie ma po prostu kadry, nie ma wykształconej kadry. Chcieliśmy otworzyć pszczelarstwo na kursach okazuje się, że nie mamy kadry zawodowej. Bo na przykład uniwersytety nie otwierają nawet studiów podyplomowych i nie mówiąc już o studiach magisterskich, ale nawet studiów podyplomowych na takie kierunki, więc no po prostu nie ma komu uczyć."
R8: „…Te problemy mogą w różnych konfiguracjach wystąpić. A absolwentów szkół wyższych jak na lekarstwo."
R9: „To tak jak wcześniej wspomniałam w niektórych kwalifikacjach łatwo jest zdobyć kadrę, natomiast jeśli chodzi o tego fryzjera, no nie ma studiów wyższych, które dawałyby tytuł magistra czy nawet licencjat w tej akurat konkretnej dziedzinie… Niestety, często też te osoby mają przygotowanie pedagogiczne, ale nie wystarczające do prowadzenia zajęć w szkole."

Jeden z prelegentów tłumaczy, że brak młodej kadry spowodowany jest również kwestiami finansowymi, którymi kierują się młodzi ludzie poszukujący pracy. Wynagrodzenia w szkolnictwie są wciąż mało atrakcyjne dla osób wchodzących na rynek pracy. Zdarza się, że szkoły „podkupują" sobie nauczycieli oferując wyższe wynagrodzenie. W takiej sytuacji powstaje dodatkowa bariera organizacyjna, gdyż zatrudnienie specjalistów z danej dziedziny nieposiadających odpowiednich uprawnień pedagogicznych czy studiów wyższych wymaga zgody organu prowadzącego.

R8: „…Zaczyna się podkupywanie między szkołami nauczycieli…Tu jest problem. Nie wiem, tak jak słyszymy, może bariera finansowa."

W celu przezwyciężenia barier kadrowych badani podejmują różnorodne działania, zwłaszcza w kontekście braku wykwalifikowanej kadry do prowadzenia przedmiotów zawodowych, w tym specjalistów dla zawodów niszowych. Najczęstszą formą przeciwdziałania tym barierom jest wykorzystanie własnych specjalistów uczących w dziennych szkołach branżowych lub uczących w innych szkołach branżowych. Ponadto badani wskazują, że ważnym kierunkiem jaki podejmują w tym obszarze jest doskonalenie zawodowe własnej kadry. Organizatorzy KKZ dofinansowują studia i szkolenia swoich pracowników, często korzystając z funduszy zewnętrznych, takich jak Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS) czy środki unijne.

R3: „Zrobiliśmy to w tym roku, wysłaliśmy swojego nauczyciela na studia. Zresztą w tym roku skończył te studia, wiec mamy kolejną osobę, która się przekwalifikowała i nabyła już pewne uprawniania do nauczania… Tutaj akurat w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego dofinansowaliśmy to doskonalenie i kształcenie."
R6: „Drugi tor to kształcenie, możliwość kształcenia nawet na studiach podyplomowych. Tak, ale takiego pełnego kształcenia z przedmiotów zawodowych, tak, żeby kierunki jednak uczelnie otwierały."

Jeden z badanych wskazuje, że w celu przeciwdziałania barierom zatrudnia się emerytowanych nauczycieli, którzy wracają do pracy na niepełnym etacie. Ich

wieloletnie doświadczenie stanowi cenny zasób, pomagający w utrzymaniu ciągłości kadrowej i jakości nauczania.

R1: „Zauważyłem taki trend, że też nauczyciele emeryci, którzy odchodzą, potem wracają w jakiejś formie, powiedzmy niepełnego etatu, ale jeszcze wspomagają i pracują."

Często badani wskazywali na angażowanie specjalistów, praktyków z firm do prowadzenia zajęć praktycznych. Dzięki temu uczniowie mają możliwość nauki od osób z aktualnym doświadczeniem zawodowym. Przykładem może być współpraca z firmą KAN w Białymstoku, gdzie specjaliści pracujący jako operatorzy maszyn urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych uczą młodzież w czasie wolnym od pracy. Instytucje edukacyjne często współpracują z ośrodkami doradztwa zawodowego, urzędami pracy oraz kuratoriami oświaty. Doradcy z tych ośrodków, posiadający odpowiednie kwalifikacje, czasami prowadzą zajęcia w szkołach.

R1: „Dodatkowo wspomagają nas właśnie ludzie z różnych firm, czyli praktycy, którzy przychodzą do pracy po godzinach swojej pracy, na przykład w tym w tym zawodzie operator maszyn urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych z dużej firmy KAN w Białymstoku. A zauważyłem taki trend, że też nauczyciele emeryci, którzy odchodzą, potem wracają w jakimś tam formie, powiedzmy niepełnego etatu, ale jeszcze wspomagają i pracują."
R3: „Także współpraca z ośrodkiem Doradztwa Rolniczego, bo tam rzeczywiście wszyscy doradcy mają kwalifikacje, większość z nich jest po studiach rolniczych. Czasami nam się udaje kogoś, że tak powiem namówić, żeby takie zajęcia przeprowadził, żeby troszeczkę jakieś działania, były z tym związane i przeprowadzane w szkole. Oczywiście też szukamy z urzędu pracy, wysyłamy zgłoszenie na stronę kuratorium oświaty, gdzie poszukuje się nauczycieli, więc no takie podstawowe jakby źródła i poczta pantoflowa. Wśród swoich pracowników, mówimy, szukamy, także wszystkie możliwe metody próbujemy wykorzystać."
R7: „Tu kadrę tu mamy dość bogatą, bo dużo szkoła, dużo mamy nauczycieli. Ale zdarza się na przykład także jeżeli, no nie mamy takiej osoby, która tam na przykład zajmuje się montażem paneli fotowoltaicznych, to współpracujemy z jakąś z jakimś inwestorem czy instalatorem, który coś takiego robi na co dzień i też jest w stanie nam takie zajęcia teoretyczne przeprowadzić."

Ciekawe spostrzeżenie kierownika kształcenia zawodowego Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Ustawicznego w Marianowie dotyczyło kwestii konieczności szkolenia kadry oraz dostosowania programu KKZ do dynamicznie rozwijających się technologii, nawet w obszarach, w których potencjalnie ten rozwój nie następuje tak szybko np. w rolnictwie. Oferta KKZ powinna być aktualizowana w zależności od potrzeb rynkowych i zmian w prawie. W związku z powyższym, przed nauczycielami stoi wyzwanie ciągłego dokształcania się, tak aby proponowane treści kształcenia oferowanych kursów były jak najbardziej aktualne.

R5: „Pewne procesy w tej chwili w innych branżach zachodzą szybciej niż w rolnictwie. Tata zawsze mówił, co się w rolnictwie może zmienić. Okazuje się, że się zmieniło. Ogrom ta elektronika, komputeryzacja to wszystko weszło do nas, dlatego też musimy, że tak powiem, też się troszeczkę douczać, bo trzeba nadążać za tym wszystkim."

Podsumowując, organizatorzy KKZ podejmują szereg działań mających na celu przeciwdziałanie barierom kadrowym wynikającym z prowadzeniem kursów kwalifikacji zawodowych oraz organizacji nowej kwalifikacji. Wykorzystują oni

różnorodne strategie, w tym angażowanie praktyków z branży, powrót emerytowanych nauczycieli, podnoszenie kwalifikacji obecnych pracowników, współpracę z instytucjami zewnętrznymi oraz poszukiwanie specjalistów poprzez różne kanały komunikacji. Pomimo tych starań, niektóre dziedziny nadal borykają się z poważnymi trudnościami związanymi z brakiem odpowiednio wykwalifikowanej kadry.

Bariera 5 - zapewnienie zaplecza dydaktycznego

W obszarze zapewnienia zaplecza dydaktycznego do prowadzenia zajęć praktycznych badani wykazywali bariery związane ze znalezieniem przedsiębiorstwa do realizacji zajęć praktycznych. Ze względu na weekendową organizację KKZ i obciążenie zawodowe, specjaliści z przedsiębiorstw posiadający odpowiednie kwalifikacje i wiedzę do prowadzenia zajęć praktycznych, nie są chętni do przygotowania i prowadzenia kursów. Jedna z innych instytucji wskazywała, że w przypadku KKZ „Technik rolnik", organizacja zajęć praktycznych w terenie jest w zasadzie niemożliwa, gdyż gospodarstwa rolne nie są zainteresowane współpracą ze szkołami, które nie dysponują funduszami na opłacenie takich zajęć. Ponadto wizyty w gospodarstwach rolnych wysokospecjalistycznych wiążą się z wysokimi obostrzeniami sanitarnymi i dlatego właściciele takich gospodarstw nie chcą współpracować. W związku z powyższym, zajęcia praktyczne, które powinny odbywać się w terenie są organizowane z wykorzystaniem własnego zaplecza dydaktycznego.

R2: „Na przykład w przypadku kwalifikacji BUD.13, tam próbowaliśmy pozyskać w tych różnych firmach takich drogowo- budowlanych, gdzie wiemy, że pracują inżynierowie z odpowiednimi kwalifikacjami. Oni bardzo często mówią, że chcą odpocząć w weekend po prostu, że po całym tygodniu pracy niekoniecznie chcą się angażować jeszcze w jakieś dodatkowe działanie. Tym bardziej że to też wymaga jakiegoś dodatkowego przygotowania, materiałów, poukładania sobie programu, tego co, kiedy, jak powiedzieć. Myślę, że to dodatkowy wysiłek, który musieliby podjąć."
R5: „Na pewno na pewno przydałby się szerszy kontakt, … z wiodącymi gospodarstwami rolnymi… wprowadzenie elementów automatyki elektroniki, bo tu jest taka troszeczkę w tym wszystkim jest luka, tylko że problem również polega na tym, że bardzo wielu rolników, którymi mam kontakt, jeżeli mam przyjechać … z kursantami do niego na gospodarstwo, to muszę uzgodnić. To wszystko musi być przygotowane. Ze względów sanitarnych. … żeby jakieś choroby nie przynieść, tutaj rolnicy się boją. … zrobiło się bardzo takie sterylne i rolnicy się boją obcych w sensie, żeby coś nie przynieść."
R8: „Problemem jest to, że jeśli chodzi o technika rolnika, że gospodarze nie chcą przyjmować grup…. Po prostu się nam gospodarze, jeśli zgodzą, no to pokazują to co mają tak, ale my im za to nie nic nie płacimy. Więc może to też z tego wynika, że my najzwyczajniej w świecie nie mamy na to funduszy, a oni nie chcą przyjmować naszych grup. W ogóle nie chcą przyjmować grup nie tylko z naszej szkoły, bo to nie tylko my mamy takie problemy. No bo są stratni najzwyczajniej w świecie. Czasem zdarzy się gdzieś tam sytuacja, że jednak ten nauczyciel czy lekarz uprosi i jednak pojadą do gospodarstwa, ale to bardzo rzadko się teraz zdarza. Niestety… Te zajęcia praktyczne odbywają się po prostu w szkole, nie odbywają się w chlewniach, tylko odbywają się w szkole…. więc to taki problem jest, że tej praktyki jest mało na kursach kwalifikacyjnych."

Prelegent z OKZ również dostrzega znaczne utrudnienia korzystania z bazy przedsiębiorstw w trakcie realizacji KKZ.

R10: „Ja szczerze to nie jakby nie spotkałem, żeby jeśli jest KKZ, żeby współpracował z pracodawcą w tym zakresie, no chyba że rzeczywiście mogły być takie przypadki wcześniej, że to był pracodawca zainteresowany przeszkoleniem. To mamy taki Bielsk Podlaski, firma Danwood … i brakowało im koniecznie certyfikowanych pracowników. … I oni właśnie nawiązali współpracę ze szkołami zawodowymi na tym terenie pewnie w Białymstoku i gdzieś dalej". … R10: „Kiedy pracodawca widzi potrzebę, interes, to on wtedy robi klasę patronackie czy tam pomaga. dyrektorów wtedy namawia – zróbcie albo klasę, albo kurs. My wam pomożemy, dostaną pracę. Wtedy jest łatwiej. Ale nie oszukujmy się, nie mamy takich w tych firm w naszym rejonie aż takich wielkich, że poszukują tych pracowników na nie wiadomo jaką skalę".
R10: „Jeżeli chodzi o współpracę pracodawców w kształceniu zawodowym to nie tylko przy KKZ, ale generalnie jest bardzo trudno. Oni chcieliby coś trochę, ale nie chcą się angażować, nie chcą jakby swojej swoich linii wyłączać. Bo na przykład egzamin trzeba zrobić no to jest tak, że egzamin trzeba zrobić no to trzeba na kilka dni albo dłużej wyłączyć część hali. Oni tego nie chcą tak nie chcą i szczególnie czym mniejszy pracodawca, tym on w ogóle tego nie widzi i po prostu czasami zarzucają tę współpracę".

Bariera 6 - procedury prawne i formalne

Analiza kategorii procedury prawne i formalne związane z otwarciem nowego kursu, wskazuje, że znaczna części ekspertów nie napotyka na tego typu bariery w związku z otwarciem nowej kwalifikacji. Badani posiadają już doświadczenie w realizacji KKZ więc formalności prawne nie stanowią dla nich bariery. Jednakże, jeden z respondentów podkreślił, że takie bariery mogą wystąpić w tracie uruchamiania nowych KKZ, w szczególności w związku z ich zatwierdzeniem przez organ prowadzący. Zarówno ekspert ze szkoły jak i innej instytucji, podkreślali, że częste zmiany związanych z podstawą programową KKZ spowodowały trudności w nadążaniu za zmianami i konieczność dostosowania programów kursów.

R5: „Nie, no ja nie stwierdzę, żebyśmy jakieś bariery prawne. Nie widzę problemu, wiem, to jest w tym systemie szkolenia jest dosyć jasno, bo każdy zawód jest skatalogowany i od razu wiem, czy w danym zawodzie mogę uczyć w ramach KKZ. Może ktoś napotyka bariery prawne to jak gdyby na początku uruchamia, kiedy ma problemie, powiedzmy, że organem prowadzącym czy mu zatwierdzą danych….ja słyszę nieraz gdzieś na różnych spotkaniach czy też tego typu, ale to są z reguły przy uruchomieniu….Proszę zwrócić uwagę na 2012 roku potem 2017 roku a teraz jest 2019 roku ale co roku jeszcze coś. W ramach tej podstawy programowej jeszcze co roku coś się coś się z nimi trzeba śledzić. Nieraz nie nadążamy."
R6: „Otwarcie nowego kursu nie jest takie proste, już pomijając tam wszystkie procedury związane ze zgodą Rady Zawodów. Jest wojewódzka rada zawodów[117], która wyraża też zgody na otwarcie nowego kierunku. To pomijając formalności, bo formalności jak to formalności można pokonać….Żeby do formalności doszło, ja muszę mieć kadrę. Muszę mieć osoby wykształcone, żeby to zrobić."
R8: „Ostania zmiana nastąpiła w 2019 roku kiedy weszły kolejne podstawy programowe i od tego roku dochodziły nowe kierunku no i to wymusiło na szkołach ale w każdej formie kształcenia pisanie nowych programów, egzaminy w nowej formule. Musieliśmy nowe programy do kursów przygotować. Sami pisaliśmy te programy na podstawie rozporządzeń Ministra. Na dzień dzisiejszy to się ustabilizowało."

Jednakże, prelegent z innej instytucji zwrócił uwagę, że podmioty planujące otwarcie nowych kursów kwalifikacji zawodowych często napotykają na problemy prawno-formalne. Wynika to zazwyczaj z braku świadomości dotyczącej wymogów,

[117] Wojewódzka Rada Rynku Pracy.

jakie należy spełnić, aby uruchomić kwalifikacyjne kursy zawodowe (KKZ). Podmiot chcący prowadzić takie kursy musi spełnić minimalne wymagania oraz uzyskać akredytację Kuratora Oświaty, co z jednej strony jest postrzegane jako bariera, zwłaszcza w przypadku instytucji prywatnych, a z drugiej jako niezbędny wymóg mający na celu ograniczenie nieuczciwej konkurencji na rynku edukacyjnym.

P10: „I naprawdę ci organizatorzy kursów, którzy jakby ktoś sobie ma taki pomysł na siebie, że stworzy taką placówkę i będzie robił kursy, to nie jest takie proste, bo musi najpierw poczytać sobie podstawę programową, musi sprawdzić kwalifikację szkolnictwa branżowego czy w ogóle ten zawód, tę kwalifikację można kursem kształcić. Od tego trzeba zacząć…. Szkoły muszą mieć zgodę na otwarcie tak, ale w przypadku tych kursów to już jest troszkę było inaczej, ale teraz jest ta akredytacja, czyli musi te minimalne wymogi spełnić…. Natomiast te KKZ jako te bariery, no my chcieliśmy, żeby były te bariery. Dlatego też i był ten nacisk, żeby było to akredytacja kuratora oświaty, bo to daje jakąś rękojmię, że jeżeli będzie ta akredytacja zrobiona uczciwie, że ta szkoła/placówka/jednostka coś ma."
P10: „Natomiast te KKZ jako te bariery, no my chcieliśmy, żeby były te bariery. Dlatego też i był ten nacisk, żeby było to akredytacja kuratora oświaty, bo to daje jakąś rękojmię, że jeżeli będzie ta akredytacja zrobiona uczciwie, że ta szkoła/placówka/jednostka coś ma."

Bariera 7 – bariera finansowa

W kategorii finansowej badani identyfikują występowanie barier, na które zwróciła uwagę jedna trzecia ekspertów. Pozyskanie funduszy jest szczególnie istotne w przypadku tworzenia nowych kursów w szczególności w celu zapewnienia kadry oraz wyposażania laboratoriów i pracowni.

R3: (…) ale zawsze są potrzeby. Marzy nam się przede wszystkim jakaś hala, duża. Marzą nam się tu silosy na zborze, których jeszcze nie mamy, ale gdzieś tam chcielibyśmy je postawić, bo mamy 100 hektarów ziemi. Musimy nasze zbiory gdzieś też przechować w odpowiednich warunkach. Trochę nam się jeszcze marzy, ale miejmy nadzieję, że z czasem się uda.
R4: „Zawody nowe, znaczy, akurat ten technik technologii żywności. Tak to nowa pracownia, czyli tu będą jakieś potrzeby finansowe…. żeby dofinansować te laboratoria, żeby jednak można było uczyć…No, na pewno będą potrzeby finansowe tak, żeby te nowości pozyskiwać. Nowe urządzenia czy nowe pomoce dydaktyczne. Pewnie to będzie jakaś tam problem, ale, mam nadzieję, że do pokonania."
R6: „Natomiast problemem zawsze jest baza pomocy dydaktycznych. Tego zawsze jest za mało, ale to też jesteśmy świadomi, że nie jest, że szkoła nie jest też po to, żeby tylko i wyłącznie mieć całą bazę dydaktyczną, więc organizujemy różnego rodzaju wyjazdy na zajęcia praktyczne do klinik weterynaryjnych na przykład, albo do gospodarstw."
R10: „Kształcenie zawodowe wymaga nakładów…."

Szkoły, które chcą rozszerzyć swoją ofertę kursów, a nie dysponują odpowiednim zapleczem dydaktycznym podejmują współpracę z przedsiębiorstwami, które użyczają swoją bazę dydaktyczną.

R7: „…jeszcze teraz zastanawiamy się, ale być może też ruszy KKZ, będziemy w wakacje rekrutować, kurs - montaż systemowe energii odnawialnej. Chodzi o pompy ciepła i panele fotowoltaiczne. To byśmy tutaj z lokalnymi przedsiębiorstwami też w jakąś tam współpracę weszli. Żeby zajęcia praktyczne, ewentualnie u pracodawców robić."
R8: „Na dzień dzisiejszy jestem w trakcie przygotowania nowego kursu – dekarz. No my nie mamy pracowni, takiej bazy ale jesteśmy po rozmowach ze stowarzyszeniem dekarzy polskich. Zapewnią

oni nauczycielom bazę i w ten sposób problemy chcemy rozwiązywać. Oczywiście dysponujemy jakimś tam niedużymi środkami na aktualizację bazy."

Ponadto, badani zwrócili uwagę na problem finansowania KKZ. W sytuacji, gdy organizatorem KKZ jest szkoła prowadząca kształcenie zawodowe niezależnie, czy to jest szkoła publiczna czy prywatna to otrzymuje subwencję oświatową. Jednak zostaje ona wypłacona dopiero po zdanym przez słuchacza egzaminie zawodowym. Jest to problem bardzo mocno podkreślany przez eksperta szkoły niepublicznej, szczególnie w kontekście niskiego wskaźnika sukcesu ukończenia KKZ i jeszcze niższej zdawalności egzaminów zawodowych. Natomiast, gdy instytucją organizującą i realizującą KKZ placówka kształcenia ustawicznego czy też placówka kształcenia zawodowego, działająca jako jednostka niepubliczna nie otrzymuje żadnego dofinansowania. Z tym rozkładem finansowania KKZ wiążą się też kolejne utrudnienia Jednostki szkolne mogą tworzyć i realizować KKZ dla dorosłych tylko w tych zawodach, w których kształcą w szkole branżowej lub technikum. Większe możliwości mają placówki kształcenia, ponieważ mogą organizować KKZ bez ograniczenia.

R6: „Te kursy zawodowe, jeśli chodzi o KKZ nie są subwencjonowane, więc my z Ministerstwa Edukacji Narodowej prawie żadnej nie dostajemy subwencji na te kursy. Mówię prawie żadnej, dlatego że jakiś tam ułamek dostajemy i jest to dopiero w momencie, kiedy ci słuchacze zdadzą egzamin zawodowy. Na przykład, jeśli nie zdadzą w pierwszej sesji, to my za te całe trzy semestry za takiego słuchacza nie dostajemy subwencji."
R6: „Więc to otwarcie bez dofinansowania takiego naprawdę bardzo, bardzo porządnego na KKZ, to myślę, że może być problem z otwarciem nowych kierunków - nie tylko u nas."
R9: „Obecnie to wygląda tak, że przychodzą do nas osoby, są słuchaczami tego kursu, ale my dostajemy dofinansowanie dopiero wtedy, kiedy ta osoba zda egzamin zawodowy, tak i my mamy refundację tylko tego egzaminu zawodowego. Proszę zwrócić uwagę, że część tych KKZ jest bardzo długa. Ona trwa czasami ponad rok… Ale, że ludzie zobaczyli kursy, na które można chodzić albo za darmo, czyli w ramach projektu, albo za darmo do placówek publicznych, więc my znów zostajemy w tyle. Ale dlaczego nie wypadliśmy w ogóle z tych KKZ?..."

Przedstawiciel placówki niepublicznej wskazuje, że w praktyce minimalizują barierę finansową poprzez wprowadzenie czesnego, a także, jak dotychczasowe doświadczenie wskazuje, poprzez pozyskanie środków unijnych.

R9: „I zaczęliśmy wprowadzać czesne. Na przykład te kursy, które obecnie trwają i te, które się ostatnio pokończyły. Nie jest to jakieś wysokie, czesne, ale doszliśmy do wniosku, że jeżeli my nie weźmiemy żadnych pieniążków, to robimy duży prezent dla tych osób, które rezygnują. Kadra, tak naprawdę musi być opłacona. Baza musi być zapewniona. Materiały szkoleniowe i inne. Znaczy oczywiście też są słuchaczom udostępniane, a tutaj okazuje się, że osoba rezygnuje, więc jeśli ona nie zapłaci czesnego i zrezygnuje, więc nie przystąpi do egzaminu. To tak naprawdę jakby za darmo przyszła i sobie w dowolnym momencie odeszła."
R9: „Ale tych kwalifikacji …, w tych projektach unijnych, to my wykształciliśmy naprawdę w bardzo, bardzo różnych zawodach i w różnych kwalifikacjach i to były poza fryzjerem i technikiem usług fryzjerskich, a właściwie samym fryzjerem, to było w zawodzie technik rachunkowości, technik ekonomista, technik informatyk, technik usług kosmetycznych. Ja już tak patrzę po kwalifikacjach. I jeszcze technik handlowiec. Były wybierane kwalifikacje z tych zawodów, które wymieniłam właśnie tak, czyli to były bardzo różne, ale wtedy jakby nie ograniczała nas ta sfera finansowa, tak, bo mogliśmy sobie w projekcie pozwolić tu oczywiście była bardzo duża współpraca z

pracodawcami. Bo chociaż na przykład technik rachunkowości, czy w zawodzie technik informatyk to my spokojnie, mamy też swoje pracownie, swoje programy komputerowe, czyli krótko mówiąc wyposażenie też zgodne z wymaganiami podstawy programowej, także mogliśmy sobie na to pozwolić. Tak samo mamy prócz pracowni fryzjerskich, pracowni kosmetyczne i jesteśmy otwarci na przykład na KKZ w tej branży."

Bariera 8 – bariera językowa wśród słuchaczy KKZ

Jeden z ekspertów wskazał również barierę językową wśród słuchaczy kursów kwalifikacji zawodowych, jako pewne utrudnienie w ich realizacji. W sytuacji, gdy uczestnicy KKZ pochodzą z innych krajów, w szczególności zza wschodniej granicy i nie komunikują się zbyt dobrze w języku polskim, jest to pewne utrudnienie w zarówno dla nauczyciela, jak i tych słuchaczy. Jednakże bariera ta stopniowo zanika wraz z upływem kolejnych zajęć i nabieraniem umiejętności językowych kursantów.

R1: „Dużych barier nie napotykamy w trakcie realizacji. Może taką jedną z barier jest to, że część uczestników pochodzi zza wschodniej granicy, w związku z tym mają taką barierą jest komunikowanie się w języku polskim, ale to w trakcie realizacji tego kursu znacznie się poprawia."

Podsumowując, większość analizowanych szkół i innych instytucji wskazywało następujące bariery w uruchomieniu oraz realizacji KKZ:

- niski poziom zainteresowania ofertą KKZ,
- brak zaangażowania uczestników kursów kwalifikacji zawodowych,
- barierę kadrową związaną z pozyskaniem nauczycieli przedmiotów zawodowych oraz nowej kadry z uprawnieniami pedagogicznymi i wyższym wykształceniem,
- problem finansowania KKZ,
- konkurencję na rynku edukacyjnym, w tym problem nieuczciwej konkurencji.
- konieczność szkolenia kadry oraz dostosowania programu KKZ do dynamicznie rozwijających się technologii.

Reprezentanci badanych szkół wskazali dodatkowe bariery:

- trudność ze znalezieniem przedsiębiorstwa do realizacji zajęć praktycznych,
- barierę językową wśród słuchaczy kursów kwalifikacji zawodowych,
- barierę finansową związaną z zapewnieniem odpowiedniego zaplecza dydaktycznego.

Większość badanych nie zgłaszała barier w opracowaniu programów KKZ oraz w kwestiach prawno-formalnych związanych z realizacją KKZ. Jednakże, prelegent z innej instytucji podkreślił, że podmioty, które chcą uruchomić nowe kursy kwalifikacje zawodowych napotykają na problemy prawno-formalne.

4.4. Identyfikacja planów rozwoju oferty kwalifikacyjnych kursów zawodowych

W trzeciej części wywiadu respondentom zadano pytania o plany rozwoju oferty KKZ w przyszłości. Mimo licznych trudności związanych z brakiem kadry, finansowania i niską świadomością społeczną, dyrektorzy badanych placówek starają

się uruchamiać nowe kierunki. Działanie takie zadeklarowało 70% badanych podmiotów.

R1: „W tym roku planujemy wprowadzić - mamy nabór na kwalifikację EKA.07 Prowadzenie rachunkowości, ale to też wynika z potrzeb tego, że młodzież, która się uczy w technikum ekonomicznym po prostu chce mieć drugi zawód. Bo tam są kwalifikacje łączone w tych zawodach, więc zobaczymy. Na razie wydaje mi się, że będzie otworzona od września."
R3: „Jeżeli chodzi o ofertę naszych kursów, to w chwili obecnej prowadzimy nabór na 4 kursy. To jest właśnie ROL.04, ROL.10 rolniczy, jest to BUD.13, czyli eksploatacja maszyn i urządzeń robót ziemnych i drogowych…Natomiast próbowaliśmy kiedyś otworzyć kurs … Podobnie, ROL.02 i to jest mechanizacja rolnictwa, ale też tutaj jakoś zainteresowania nie było. Na razie te 4 w tym roku…"
R7: „Tak, bo tak naprawdę tego technika elektryka w województwie podlaskim jest tylko, żeby po „branżówce" uzupełnić to trzeba do Białegostoku jechać. Dlatego też planujemy to, żeby to w Suwałkach na miejscu było w formie KKZ. Właśnie ten technik elektryk, żeby uczniowie mogli się dokształcić. …, na pewno uruchomimy na tego technika elektryka."
R8. „… Na dzień dzisiejszy jestem w trakcie przygotowania nowego kursu – dekarz."

Do czynników wpływających na decyzję o otwarciu przez organizatorów KKZ nowej kwalifikacji decydują czynniki wskazujące na powstanie zapotrzebowania na nowe kwalifikacje pojawiające się:

- na rynku lokalnym wynikające z bieżących potrzeb, na przykład kurs operatora maszyn budowlanych został uruchomiony z powodu lokalnych potrzeb wynikających z obecności kopalni żwiru oraz budowy drogi S19,
- na rynku pracy, na przykład zapotrzebowanie na spawaczy wynika ze współpracy z firmami, które rozwijają się i zgłaszają potrzeby,
- oddolne inicjatywy społeczności lokalnej, np. kurs rachunkowości EKA.07 został uruchomiony na prośbę uczniów i absolwentów, którzy chcieli mieć dodatkowe kwalifikacje obok zawodu technik ekonomista,
- inicjatywy organizatorów w zakresie niszowych zawodów na rynku regionalnym.

Potrzeby rynku lokalnego
R3: „… jest to BUD.13, czyli eksploatacja maszyn i urządzeń robót ziemnych i drogowych. Ten kurs powstał w tamtym roku, ale to też wynikło między innymi z faktu, że Sokółka, że tak powiem, jest otoczona żwirowniami, jest tutaj mnóstwo kopalni żwiru, więc też operatorzy maszyn po prostu są potrzebni. Poza tym trwa budowa też drogi S19 już jeden odcinek, za chwilę rusza drugi i trzeci, więc też są potrzeby po prostu firm budowlanych na pracowników z takimi kwalifikacjami. Stąd to się między innymi gdzieś tam się zrodziło."
R8: „…Oprócz technika spedytora, technik logistyk. A jeżeli się utworzy grupa 20 osób to taki kurs jesteśmy w stanie kurs utworzyć. Potrzeba rynku i uruchamiamy kurs."

Potrzeby rynku pracy
R7: „To było zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy na takie stanowisko operator obrabiarek skrawających. My prowadziliśmy kształcenie w technikum mechatroniki czteroletnim i oni właśnie poza tymi zajęciami edukacyjnymi w szkole w weekendy robili te KKZ-ty pod tym kątem właśnie tego operatora. Czyli była to młodzież 4 klasy technikum. Dodatkowo zdarzyła się właśnie taka sytuacja, że taka duża lokalna firma drogowa zapotrzebowanie miała na pracowników robót drogowych. I w formie KKKZ-etów uruchomiliśmy właśnie taki kierunek, taki na poziomie branżówki - Mechanik maszyn i urządzeń drogowych. I po tym KKZcie w formie tak jakby drugiej kwalifikacji

B2 - technik drogownictwa. To przy współpracy z tą właśnie lokalną firmą, która buduje tu u nas dużo dróg."
R7: „… na przykład mamy jakiegoś technika mechanika, gdzieś tam kiedyś kończył u nas szkołę technik mechanik budowa maszyn, i na przykład w firmie Malow zmienia się na przykład tendencja, że pracował przy giętarce, ale teraz dobrze by było, bo jest zapotrzebowanie, na operatorów. No i wtedy współpracujemy, rozmawiamy i w formie KKZetów taka osoba może dokształcić się.
R7: „…. ale też współpracujemy z taką firmą z ZWM Dojnikowscy, którzy zajmują się spawaniem różnych konstrukcji. I wiemy, że spawaczy potrzebują i mamy taką możliwość, bo mamy fajnie i dobrze doposażono pracownię do spawania. I myślimy też o spawaczu, żeby w przyszłości taki KKZ dla spawacza zrobić i zakończyć go egzaminem. Z Gliwic by komisja przyjechała, żeby to był certyfikowany kurs. To jeszcze nad tym myślimy."

Potrzeby społeczności lokalnej
R1: „W tym roku planujemy wprowadzić - mamy nabór na kwalifikację EKA.07 Prowadzenie rachunkowości, ale to też wynika z potrzeb tego, że młodzież, która się uczy w technikum ekonomicznym po prostu chce mieć drugi zawód. Bo tam są kwalifikacje łączone w tych zawodach, więc zobaczymy. Na razie wydaje mi się, że będzie otworzona od września."
R3: „I w tym roku również ruszamy, to znaczy mam nadzieję, że ruszymy, z kursem EKA.07, czyli prowadzenia rachunkowości. A to też wyszło tak naprawdę trochę od naszych uczniów, ponieważ my mamy w szkole dziennej zawód technik ekonomista i młodzież po prostu, no gdzieś tam w rozmowach tak wyszło, że oni by wyrażali chęć zrobienia tej kwalifikacji, żeby kończąc szkołę między innymi mieć zawód technik ekonomista i technik rachunkowości. Takie dwa w jednym bym powiedziała i akurat tutaj rzeczywiście z tą ofertą wyszliśmy. Mamy dosyć duże zainteresowanie także od naszych absolwentów, którzy pokończyli szkołę jakiś czas temu. Więc z tego co widzę na chwilę obecną, to rzeczywiście ten kurs od września ruszy, bo jest nim dosyć duże zainteresowanie."
R6: „Tak, nawet w tym roku kilka telefonów mieliśmy tutaj z zapytaniem, czy przypadkiem nie otwieramy pszczelarstwa, więc …. Nie mam pojęcia. Powiem Pani szczerze, no bo jak nie mam kadry, nie mam możliwości, więc ja nawet nie próbuję, więc już nie dopytywaliśmy tak. Oczywiście jeśli byłby to kurs bezpłatny, to oczywiście, że łatwiej. Tak to wiadomo, że będą chętni, natomiast przy płatnym kursie, może chociaż częściowo płatnym. To też myślę, że może zainteresowanie mogłoby się znaleźć. Myślę, że jeśli komuś zależałoby na otrzymaniu takiego wykształcenia, na uzyskaniu, to myślę, że byłby skory też jakąś tam kwotę wyłożyć."
R8: „Dekarz.. jeden z absolwentów tamtego kursu z potrzebą reaktywacji tego kursu."

Dwóch badanych wskazuje, że przed otworzeniem nowej kwalifikacji prowadzi analizy potrzeb lokalnego rynku.

R3: „…a rzeczywiście co roku się zastanawiamy, co warto, na co będą chętni i gdzieś tam, nawet jak jeździmy czy w ramach rekrutacji, czy jakiś spotkań, rozmawiamy z młodzieżą i z osobami dorosłymi, z rodzicami bardzo często jak są jakieś spotkania, pytamy czy oni może mieliby jakiś pomysł, coś chcieliby zrobić, jakieś kwalifikacje, jakieś uprawnienia."
R5: „…zawsze robimy takie analizy, przynajmniej tam raz na rok na 2 lata w ścisłym gronie. Czy mamy możliwość wystąpić z innymi zawodami? Myśmy próbowaliśmy nawet odpowiadać szkoły branżowe w zawodzie. Branżowym w zawodzie rolnik ogrodnik. Nie ma zainteresowania w naszym rejonie."

Niszowy segment rynku
R1: „Myślę że w przyszłości jak wspomniałem o tym zawodzie operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych, to tu proponujemy obecnie w jednej kwalifikacji, a chcielibyśmy otworzyć drugą kwalifikację w tym zawodzie, żeby była możliwość uzyskania tytułu technika, więc

to tak na przyszłość, bo tak naprawdę jest coś innowacyjnego. Tak jak powiedziałem żadna szkoła w Polsce takim zakresie nie kształci jak w naszej szkole."
R4: „Na pewno my uczymy w zawodach niszowych, na przykład drugą kwalifikację dekarza bym chętnie stworzyła, ale w tej chwili nie stworzę, bo mam mało uczniów, mam 12 dekarzy w klasie i jedyna kształcę w regionie. Nie ma chętnych. Następnie sanitarnicy. Mamy w klasie po 15 osób. Jako jedyna w regionie kształcę. I tutaj trzeba by było przede wszystkim przekonać rodziców, żeby zastanowili się by kształcić dzieci w tych szkołach zawodowych. Rodziców dzieci w szkołach podstawowych. Ja bym nawet już o tych zawodach mówiła w przedszkolu, bo kiedyś mówiono w przedszkolu o zawodach. Chociaż to zaczyna powoli to rosnąć. Zanim przekonamy to jest proces, to nie tak szybko się stanie. Też bym dała murarz-tynkarz drugą kwalifikację. Jedyna moja szkoła, która uczy. Jeżeli chodzi o branżowe szkoły budowalne to trzeba zwiększyć świadomość rodziców. Jeszcze jest jedna rzecz. Z czym borykają się przedsiębiorcy? Niektórzy uważają, że budownictwo czy tam jakieś szkolnictwo zawodowe nie rozwija się, nie rozwija się technologia. Tak jak murarz-tynkarz po co się uczyć jak on umie?"
R8: „… Idę dalej to zawód cieśla… jest kołem napędowym i tego typu fachowców brakuje. W szkołach technicznych te zawody nie istnieją. Dopiero osoby dorosłe chcą uzyskać kwalifikacje poprzez ukończenie kursu."

W wyniku badania zidentyfikowano dodatkowe potrzeby, jakie oczekują organizatorzy KKZ od podmiotów zewnętrznych. Jeden z badanych wskazuje na konieczność wglądu do analiz rynkowych w zakresie trendów zawodów. Dostęp do tego typu informacji pozwoli na precyzyjne planowanie oferty kursów w przyszłości.

R5: „Przydałaby się ten nie tylko na małe każdej szkole czy każdej jednostce, która prowadzi w kwalifikacyjne kursy. Coś w rodzaju? Trendów. Jakie na rynku pracy są związane? Z nowymi zawodami. Bo system szkolnictwa jest taki, że tych zawodów mnóstwo przybyło, jak przeglądam któregoś dnia ofertę. Bardzo dużo przybyło, ale to jest wszystko jest głównie związane z rozwojem techniki, technologii, automatyki i tak dalej. Natomiast zostało sporo tych starych zawodów. Wiadomo, że sytuacja na rynku jest taka, że coraz mniej ludzi w rolnictwie będzie pracować. To mówię tutaj o sobie i gdzieś tych ludzi trzeba. Na rynku znaleźć. Mimo wszystko uważam, że tutaj w naszym przypadku no taka analiza by się przydała, bo wiem, jak składamy nieraz wnioski o nowe kierunki, to posiłkujemy się to".

Ponadto, ze względu na niskie zainteresowanie przedsiębiorstw współpracą ze szkołami branżowymi i technikami, organizatorzy KKZ proponują opracowanie mechanizmów, które stworzą nowe możliwości dla firm angażujących się w praktyczne kształcenie uczniów. Tego rodzaju inicjatywy mają na celu zachęcenie przedsiębiorstw do współpracy, oferując im konkretne korzyści oraz ułatwiając proces wspólnego przygotowywania przyszłych pracowników do wyzwań na rynku pracy.

R8: „Problem nie tylko nasz, ale na wielu konferencjach temat podnoszony przez pracodawców to współpraca ze szkołami. Na dziś firmy nie mają interesu poza pozyskaniem pracownika dla siebie. Ale były oczekiwanie ze strony pracodawców, że te firmy, które angażują się w kursy, aby te firmy miały np. obniżenie podatków albo inne bonusy. Firmy mogłyby doposażać wyposażenie a w zamian dostawać jakieś bonusy. Np. w zawodzie florysta potrzeba na zajęcia dużo kwiatów, wiadomo, że są to duże koszty dla współpracującej kwiaciarni. Pracuje u nas nauczyciel z kwiaciarni, coś tam przynosi, a my też dopłacamy, ale żeby ta pracownia miała jaką ulgę podatkową to byłoby lżej. W wielu zawodach przedmioty zużywane na zajęciach. materiały są drogie, jak zajęcia w firmie to końcówki odpadów można wykorzystać do nauki."

Przedstawiciele OKE również wypowiedzieli się na temat przyszłości KKZ, zarówno z perspektywy oferty, zainteresowania prowadzących organizatorów, jak i uwagi mieszkańców województwa podlaskiego tymi kursami. Ich zdaniem KKZ są potrzebne z powodu szybkich zmian na rynku pracy, powstawaniem nowych zawodów, często w niszowych dziedzinach.

R10: „Kursy są potrzebne, bo musi być ta możliwość, żeby dorosły człowiek mógł się dość w szybki sposób przekwalifikować się, tym bardziej, że teraz no coraz szybciej jednak te zmiany następują i trudno nam dzisiaj wymyślić sobie nowe zawody, które za chwilę będą nie wiem, ale technika elektromobilności i już wprowadzone i tak dalej".
R11: „Na pierwszy moment wydaje się, że one jednak będą zmniejszały się i liczbowo. Np. mamy podologa. Wie Pani jak skoczyło zainteresowanie? Z usług kosmetycznych zrobił się nowy zawód. Florysta był, był taki pomysł, by wszystkie kwiaciarki przeszły na florystów. Także jeżeli będzie się coś zmieniało tak ewoluowało to w jakieś może nowsze dziedziny".
R10: „Szkoły też myślą nad tym jak zachęcić uczniów do siebie nową ofertą i tworzą zawody eksperymentalne na zasadzie eksperymentu czy z Ministerstwem, które potem czasami wchodzą już do takiego kształcenia pełnego w całej Polsce. Więc kursy powinny być, tylko one powinny być właśnie w takich centrach kształcenia w danej branży. Jest wtedy szansa, że człowiek się zgłosi do takiego centrum regionalnego, to oni mu powiedzą „dobrze planujemy taki kurs albo mamy go w planie zapisujemy za pół roku za dwa lata".
R11: „Społeczeństwo się starzeje i dużo takich opiekuńczych zawodów będzie potrzebnych. Terapeuta zajęciowy może".

Z perspektywy pracownika, zmiany w gospodarce i ewolucja zawodów wymuszają na dorosłych ciągłe dokształcanie się i doskonalenie swoich umiejętności. Szczególnie istotne jest uzyskanie potwierdzenia kwalifikacji w formie dokumentu państwowego, takiego jak certyfikat. Posiadanie takiego certyfikatu nie tylko ułatwia zdobycie pracy w danym zawodzie w kraju, ale również na terenie całej Unii Europejskiej. Dodatkowo, w wielu krajach europejskich pracownicy posiadający oficjalnie potwierdzone kwalifikacje mogą liczyć na wyższe wynagrodzenie za swoją pracę.

R11: „Tak jak powiedziałem i aż takiego zapotrzebowania na rynku pracy nie wiadomo jakiego nie ma. Natomiast na pewno ta oferta musi gdzieś być i będzie potrzeba, żeby te umiejętności swoje w życiu zmieniać i je potwierdzać dokumentami państwowym. Bo może ten wyuczony przez nas zawód raz na całe życie nie wystarczy. My już to wszyscy wiemy, że dziś nikt w zawodzie, w którym się wykształci pierwotnie - nie skończy"…. " Natomiast jeżeli ktoś na rynku pracy chce funkcjonować no to musi często również ten formalne dokumenty zdobyć, … podejść do egzaminu zawodowego w OKE jako dorosły ekstern, bo inaczej nie zostanie zatrudniony po prostu czy to w Polsce czy w UE. Dyplom wraz z suplementem - cała Unia i kraje stowarzyszone z Unią respektują te dokumenty. Do tego jest suplement w języku angielskim - on daje naprawdę opis umiejętności tego człowieka, który wchodzi na ten rynek pracy i tam są też te ramy kwalifikacji zawodowych, też te europejskie ramy kwalifikacji. Więc ci ludzie mogą pracować za granicą. Mało tego podam przykład człowieka, który przyjechał z Norwegii lata temu. Pracował …, ale nie miał suplementu, bo zgubił go… Ale on mówił, że 15% będzie miał większe pobory, bo pracodawca mu będzie mógł dzięki temu zwiększyć wynagrodzenie i to są realne korzyści takich tych ludzi, więc te kształcenie dorosłych musi państwo jakby przewidywać, że trzeba będzie tych ludzi przekwalifikowywać. Kształcenie dorosłych w tej formie - to jest jedyna chyba dla nich szansa, żeby dość szybko zmienić zawód".

Analiza wypowiedzi respondentów jasno wskazuje na wyraźne dążenie do rozszerzenia i rozwoju oferty KKZ. Plany modernizacji opierają się przede wszystkim na dokładnych analizach zapotrzebowania rynku, uwzględniając zarówno specyficzne potrzeby lokalnych społeczności, jak i współpracę z firmami. Respondenci zwracają uwagę na oczekiwania osób poszukujących dodatkowych kwalifikacji, podkreślając jednocześnie potrzebę wprowadzenia kursów związanych z niszowymi zawodami, które nie są powszechnie dostępne w regionie. Takie inicjatywy mogą przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności lokalnej gospodarki i poprawy sytuacji na rynku pracy. Innym argumentem przemawiającym za rozwojem KKZ jest fakt, że odpowiadają one na dynamiczne zmiany na rynku pracy. Kursy te są cenione przez pracodawców zarówno w Polsce, jak i na rynku europejskim, ponieważ dostarczają praktycznych umiejętności i kwalifikacji, które bezpośrednio odpowiadają aktualnym potrzebom i wymaganiom różnych branż.

5. Wnioski i rekomendacje

Na podstawie przeglądu polskiej i anglojęzycznej literatury, przeglądu raportów, analizy danych statystycznych oraz wyników przeprowadzonych badań jakościowych wśród organizatorów KKZ, sformułowano następujące wnioski:

- informacje na temat oferty kwalifikacyjnych kursów zawodowych są niewystarczające wśród mieszkańców województwa podlaskiego,
- regionalny rynek pracy nie jest monitorowany w sposób kompleksowy i cykliczny pod kątem zapotrzebowania na kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim,
- obecny poziom współpracy i przepływu informacji w zakresie realizacji kształcenia zawodowego między organizatorami kwalifikacyjnych kursów zawodowych a przedsiębiorstwami i instytucjami otoczenia biznesu jest niewystarczający,
- istniejąca baza dydaktyczna organizatorów kwalifikacyjnych kursów zawodowych wymaga doposażenia i regularnego modernizowania,
- występują trudności wśród organizatorów niszowych kwalifikacyjnych kursów zawodowych w zapewnieniu wykwalifikowanej kadry dydaktycznej do kształcenia praktycznego,
- zainteresowanie mieszkańców województwa podlaskiego kwalifikacyjnymi kursami zawodowymi jest niskie, a uczestnicy często rezygnują z ich kontynuowania ze względu na nietrafione wybory edukacyjne bądź niewystarczający poziom determinacji i motywacji.

By usprawnić realizację kwalifikacyjnych kursów zawodowych zaproponowano zestaw rekomendacji w zakresie wsparcia podmiotów finansujących i realizujących kwalifikacyjne kursy zawodowe. Adresatami propozycji są przedstawiciele władz samorządowych szczebla powiatowego i wojewódzkiego, krajowe i regionalne instytucje rynku pracy, podmioty realizujące kwalifikacyjne kursy zawodowe, instytucje otoczenia biznesu oraz przedsiębiorstwa.

Tabela 29. Wnioski z badań, rekomendacje oraz ich adresaci

Wnioski	Rekomendacje	Adresaci
Wniosek 1: Informacje na temat oferty kwalifikacyjnych kursów zawodowych są niewystarczające wśród mieszkańców województwa podlaskiego	Zwiększenie widoczności oferty KKZ poprzez organizację kampanii promocyjnych w mediach oraz w sposób bezpośredni.	Powiatowe urzędy pracy, szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, centra kształcenia ustawicznego (CKU), centra kształcenia zawodowego (CKZ)

Wnioski	Rekomendacje	Adresaci
		i inne podmioty realizujące kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim, członkowie Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji.
Wniosek 1	Bieżące przekazywanie informacji o KKZ do Bazy Usług Rozwojowych administrowanej przez PARP.	Organizatorzy KKZ
Wniosek 1	Popularyzacja idei KKZ przez organizatorów KKZ poprzez ich udział w wydarzeniach lokalnych, targach pracy i organizację dni otwartych szkoły.	Szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, CKU, CKZ i inne podmioty o realizujące kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim.
Wniosek 1	Monitorowanie skuteczności działań informacyjnych poprzez regularne przeprowadzanie badań wśród mieszkańców województwa podlaskiego.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku.
Wniosek 2: Regionalny rynek pracy nie jest monitorowany w sposób kompleksowy i cykliczny pod kątem zapotrzebowania na kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim	Wdrożenie cyklicznych badań w zakresie popytu i podaży kwalifikacyjnych kursów zawodowych pożądanych na regionalnym rynku pracy. Analiza trendów zapotrzebowania na KKZ na regionalnym rynku pracy.	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku.
Wniosek 3: Obecny poziom współpracy i przepływu informacji w zakresie realizacji kształcenia zawodowego między organizatorami kwalifikacyjnych kursów zawodowych a przedsiębiorstwami i instytucjami otoczenia biznesu jest niewystarczający	Budowanie partnerstw między szkołami, organizatorami KKZ a pracodawcami i instytucjami otoczenia biznesu poprzez tworzenie klastrów współpracy. Podniesienie świadomości pracodawców na temat korzyści płynących z ich zaangażowania w kształcenie zawodowe podczas regularnych spotkań i warsztatów networkingowych	Wojewódzki Zespół Koordynacji, organy prowadzące szkoły, szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, CKU, CKZ i inne podmioty realizujące kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie

Wnioski	Rekomendacje	Adresaci
	organizowanych w ramach partnerstw. Włączenie przedsiębiorców do procesu tworzenia programów edukacyjnych poprzez wprowadzenie trwałych mechanizmów współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe, CKU, CKZ i innymi podmiotach realizujących kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim.	podlaskim, przedsiębiorstwa, klastry, instytucje otoczenia biznesu.
Wniosek 4: Istniejąca baza dydaktyczna organizatorów kwalifikacyjnych kursów zawodowych wymaga doposażenia i regularnego modernizowania	Wsparcie w zakresie dofinansowania doposażenia bazy dydaktycznej do kształcenia praktycznego w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, CKU, CKZ i innych podmiotach realizujących kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim, w tym poprzez konkursy finansowane z funduszy unijnych skierowane do podmiotów prowadzących kształcenie zawodowe.	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, organy prowadzące szkoły, szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, CKU, CKZ i inne podmioty realizujące kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim.
Wniosek 5: Występują trudności wśród organizatorów niszowych kwalifikacyjnych kursów zawodowych w zapewnieniu wykwalifikowanej kadry dydaktycznej do kształcenia praktycznego	Opracowanie przez organizatorów KKZ długoterminowych strategii rozwoju kadry dydaktycznej w zakresie praktycznej nauki zawodu. Tworzenie sieci współpracy między szkołami branżowymi, uczelniami, izbami gospodarczymi, stowarzyszeniami branżowymi i przedsiębiorstwami w celu uzyskania dostępu do	Organy prowadzące szkoły, uczelnie, szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, CKU, CKZ i inne podmioty o realizujące kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim, przedsiębiorstwa,

Wnioski	Rekomendacje	Adresaci
	kandydatów na nauczycieli kształcenia praktycznego oraz możliwości oddelegowywania pracowników jako wykładowców na okres realizacji zajęć praktycznych w ramach KKZ. Wsparcie finansowe i organizacyjne dla nauczycieli w obszarze podnoszenia kwalifikacji niezbędnych do nauczania praktycznego przez organy prowadzące.	instytucje otoczenia biznesu.
Wniosek 6: Zainteresowanie mieszkańców województwa podlaskiego kwalifikacyjnymi kursami zawodowymi jest niskie, a uczestnicy często rezygnują z ich kontynuowania ze względu na nietrafione wybory edukacyjne bądź niewystarczający poziom determinacji i motywacji	Cykliczna aktualizacja oferty KKZ przez organizatorów KKZ pod kątem potrzeb zgłaszanych przez regionalnych przedsiębiorców i zmian prawnych. Wprowadzenie elastycznych form kształcenia poprzez obniżenie minimalnej liczby grupy z 20 słuchaczy do 10 słuchaczy. Opracowanie programów motywacyjnych dla uczestników KKZ, w tym tworzenie zachęt finansowych, np. bezpłatne materiały edukacyjne umieszczane na platformie on-line lub zwrot dojazdu na kurs, w miarę pozyskanych środków z programów unijnych. Kampanie promocyjne zwiększające świadomość na temat korzyści płynących z uczestnictwa w KKZ w mediach, w tym w: stacjach radiowych/TV działających na terenie województwa podlaskiego i platformach informacyjnych i społecznościowych, takich jak: Facebook, Instagram i TikTok, z treściami dostosowanymi do różnych grup wiekowych.	Organy prowadzące szkoły, powiatowe urzędy pracy, szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, CKU, CKZ i inne podmioty realizujące kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim, przedsiębiorcy.

Wnioski	Rekomendacje	Adresaci
	Wprowadzenie systemu wsparcia w postaci programu mentoringowego lub doradców zawodowych wspierających uczestników KKZ poprzez objęcie ich doradztwem zawodowym przez organizatorów KKZ we współpracy z powiatowymi urzędami pracy. Opracowanie programów doradczych skierowanych do uczestników KKZ we współpracy z przedsiębiorcami. Organizacja wizyt studyjnych uczestników KKZ w przedsiębiorstwach regionu. Organizowanie przez podmioty prowadzące KKZ regularnych spotkań networkingowych dla uczestników kursów z pracodawcami.	

Wykaz cytowanej literatury

1. Bednarowska, Z. (2015). Desk research–wykorzystanie potencjału danych zastanych w prowadzeniu badań marketingowych i społecznych. Marketing i rynek, 7, 18-26.
2. Bębas, S., Jasiuk, E. (2021). Kompetencje kluczowe w procesie uczenia się przez całe życie jako europejskie ramy odniesienia – aspekty prawne, psychologiczne i pedagogiczne, Edukacja Ustawiczna Dorosłych.
3. Bohlinger, S., Van Loo, J. (2010). Lifelong learning for ageing workers to sustain employability and develop personality, [w:] Working and ageing. Emerging theories and empirical perspectives, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 28–57.
4. Bulkowski, K., Grygiel, P., Humenny, G., Kłobuszewska, M., Sitek, M., Stasiowski, J., Żółtak, T. (2019). Absolwenci szkół zawodowych z roku szkolnego 2016/2017. Raport z pierwszej rundy monitoringu losów edukacyjno-zawodowych absolwentów szkół zawodowych. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.
5. Ceschi, A., Perini, M., Scalco, A., Pentassuglia, M., Righetti, E., & Caputo, B. (2021). Foster employability and fight social exclusion through the development of lifelong learning (LLL) key-competences: reviewing twenty years of LLL policies. European Journal of Training and Development, 45(6/7), 475-511.
6. Cęcelek, G. (2012). Kształcenie ustawiczne jako wymóg konieczny współczesnej rzeczywistości, Edukacja Ustawiczna Dorosłych, 2, 83–90.
7. https://bialystok.stat.gov.pl/opracowania-biezace/opracowania-sygnalne/edukacja/edukacja-i-wychowanie-w-wojewodztwie-podlaskim-w-roku-szkolnym-20222023,1,16.html [5.08.2024].
8. European Commission. (2001). Making a European area of life-long learning a reality—communication from the commission, COM(2001) 678 final.
9. Główny Urząd Statystyczny (2024). Edukacja i wychowanie w województwie podlaskim w roku szkolnym 2022/2023, Białystok.
10. Grotowska-Leder, J. (2014). Rzecz o kształceniu dorosłych. Lifelong learning w Polsce, w perspektywie Unii Europejskiej. Acta Univestitatis Lodziensis, Flia Sociologica, 50, 117–135.
11. Guza, M., Hordyjewicz, T. (2014). Klasyfikacja zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy Tworzenie i stosowanie, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa.
12. Holford, J. (2008). Explaining European Union Lifelong Learning Policy: Globalisation and Competitivness or Path Dependency and Citizenship? Adult Education Research Conference. Paper 26, http://newprairiepress.org/aerc/2008/papers/26 [30.06.2024].

13. Ionela, A.M. (2012). The role of lifelong learning in the growth of employment and labour efficiency. The case of Romania. Procedia – Social and Behavioral Sciences, 46, 4399–4403.
14. Jedlińska, R. (2021). Edukacja i rynek pracy w dobie globalizacji. Studia Pedagogiczne. Problemy Społeczne, Edukacyjne i Artystyczne, 38(38), 33-54.
15. Jeran, A. (2016). Nieoczywiste konsekwencje zwiększania poziomu kwalifikacji pracowników z wyższym wykształceniem. Edukacja ustawiczna dorosłych.
16. Juhn, Ch., Murphy, M. K., Brooks, P. (1993). Wage Inequality and the Rise in Returns to Skill. Journal of Political Economy 101, 410–420.
17. Jurgiel-Aleksander, A., Jagiełło-Rusiłowski, A. (2013). Dyskurs uczenia się przez całe życie: administrowanie kompetencjami czy pytanie o ich sens i znaczenie? Rocznik Andragogiczny, 20, 65–73.
18. Kapoor, K., Weerakkody, V., Schroeder, A. (2017). Social innovations for social cohesion in Western Europe: success dimensions for lifelong learning and education. Innovation. The European Journal of Social Science Research, 31(2), 1-15.
19. Kim, J., Park, C.Y. (2020). Education, skill training, and lifelong learning in the era of technological revolution: A review. Asian-Pacific Economic Literature, 34(2), 3-19.
20. Kobosko, M. (2021). Ginące zawody jako konsekwencja zmian technologicznych na polskim rynku pracy. Studia z Polityki Publicznej, 8(4), 75-95.
21. Kowal-Orczykowska, A., Pabiańczyk, A. (2013). Wykształcenie a konkurencyjność na rynku pracy. Odniesienia na przykładzie aktywności edukacyjnej studentów pedagogiki KA im. A. Frycza Modrzewskiego w Krakowie i PWSZ im. Witelona w Legnicy. Rocznik Andragogiczny, 20, 91–108.
22. Mahoney, J.T., Kor, Y.K. (2015). Advancing the human capital perspective on value creation by joining capabilities and governance approaches. Academy of Management Perspectives, 29(3), 296–308.
23. Manninen, J., Sgier, I., Fleige, M., Thöne-Geyer, B., Kil, M., Možina, E., Ebner, R. (2014). Benefits of lifelong learning in Europe: Main results of the BeLL-project. German Institute for Adult Education DIE. http://www.bell-project.eu/cms/wp-content /uploads/2014/06/BeLL-Research-Report.pdf [29.06.2024].
24. Ministerstwo Edukacji Narodowej (2019). Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030, Warszawa, https://kwalifikacje.gov.pl/images/zsu.pdf [30.06.2024].
25. Ministerstwo Edukacji Narodowej Departament Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego (2011). Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. Raport końcowy, Warszawa.

26. Miński, R. (2017). Wywiad pogłębiony jako technika badawcza. Możliwości wykorzystania IDI w badaniach ewaluacyjnych. Przegląd Socjologii Jakościowej, 13(3), 30-51.
27. Mulder, M. (2007). Competence: the essence and use of the concept in ICVT. European Journal of Vocational Training, 40, 5-21.
28. Nedelkoska, L., Patt, A. (2015). Job Complexity and Lifelong Learning. Thematic Report, proceedings of LLLight'in'Europe research project, http://www.lllightineurope.com/publications [28.06.2024].
29. Nogalski, B., Tien, N.H. (2019). Developing high quality human resource to benefit from CP-TPP and IR 4.0. International Journal of Research in Management, 1(2), 4–6.
30. Obwieszczenie Ministra Edukacji z dnia 19 marca 2024 w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, Dz.U. z dnia 22.04.2024, poz. 611.
31. Organizacja Współpracy Ekonomicznej i Rozwoju (OECD) (1996). Lifelong Learning for All. Meeting of the Education Committee at Ministerial Level.
32. Plan działań w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego na lata 2022–2025, https://www.gov.pl/web/edukacja/plan-dzialan-w-zakresie-ksztalcenia-i-szkolenia-zawodowego-na-lata-2022-2025-1 [13.08.2024].
33. Polskie szkoły 2022, Komunikat z badań, CBOS, nr 2/2023. https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2023/K_002_23.PDF [02.08.2024].
34. Prognoza ludności rezydującej dla Polski na lata 2023-2060. https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5469/12/1/1/prognoza_ludnosci_rezydujacej_dla_polski_na_lata_2023-2060.pdf [02.08.2024].
35. Rada Ministrów (2020). Plan działań w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego na lata 2022-2025. Informacja na temat działań planowanych na rzecz realizacji zalecenia Rady z dnia 24 listopada 2020 r. w sprawie kształcenia i szkolenia zawodowego na rzecz zrównoważonej konkurencyjności, sprawiedliwości społecznej i odporności (2020/C 417/01), https://www.gov.pl/web/premier/plan-dzialan-w-zakresie-ksztalcenia-i-szkolenia-zawodowego-na-lata-2022-2025-informacja-na-temat-dzialan-planowanych-na-rzecz-realizacji-zalecenia-rady-z-dnia-24-listopada-2020-r-w-sprawie-ksztalcenia-i-szkolenia-zawodowego-na-rzecz-zrownowazonej-konkurencyjnosci-sprawiedliwosci-spolecznej-i-odpornosci-2020c-41701 [02.08.2024].
36. Raport z badań potrzeb kompetencyjnych firm na terenie BOF. Obszar medyczno-społeczny, BOF, Białystok, 2021, https://bfkk.pl/wp-content/uploads/2022/10/Raport-obszar-medyczny-2022-.pdf [13.08.2024].

37. Rekrutacja na rok szk. 2024/2025: https://www.zsg.bialystok.pl/technikum-zawody [19.08.2024].
38. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, Dz.U. z 2019. poz. 316.
39. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 roku w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych, Dz.U. z 2019 roku, poz. 652.
40. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 roku w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, Dz.U. z 2019 roku, poz. 316.
41. Sachs-Israel, M. (2015). The post-2015 education agenda and youth and adult literacy in a lifelong learning perspective, [w:] Gartenschlaeger U., Hirsch E. (red.), Adult education in an interconnected world, DVV International, Bonn, 14–24.
42. Samorząd województwa podlaskiego, Wojewódzki Urząd Pracy (2024). Regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia na rok 2024 w województwie podlaskim, Białystok, https://wupbialystok.praca.gov.pl/documents/102984/23541762/RPD2024%20na%20Zarz%C4%85d.pdf/3b611d9f-44b0-4555-99fc-33bb458e2a40 [02.08.2024].
43. Sartori, G., Tacconi, B., Caputo, (2015). Competence-based analysis of needs in VET teachers and trainers: an Italian experience. European Journal of Training and Development, 39 (1), 22-42.
44. Sartori, R., Tacconi, G. (2017). Guest editorial. European Journal of Training and Development, 41(1), 2-7.
45. Sitko, H. (2013). Egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie – krok po kroku. Warszawa: KOWEZiU.
46. Solarczyk-Ambrozik, E. (2002). Przemiany współczesnego świata – globalne wyzwanie edukacyjne, w: A. Zwierzchowska (red.), Kształcenie ustawiczne w warunkach globalizacji i rozwoju społeczeństwa informacyjnego, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe UAM, 14–17.
47. Statut Branżowej Szkoły I Stopnia wchodzącej w skład Zespołu Szkół Technicznych w Suwałkach. www.zst.suwalki.pl/www.dokumenty szkolne/ [29.08.2024].
48. Statut Technikum nr 3 wchodzącego w skład Zespołu Szkół Technicznych w Suwałkach, www.zst.suwalki.pl/www.dokumenty szkolne/ [29.08.2024].
49. Statut Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Chor. Jana Szymańskiego w Marianowie, https://marianowo.edupage.org/a/dokumenty-szkolne [29.08.2024].

50. Statut Zespołu Szkół Gastronomicznych w Białymstoku, https://www.zsg.bialystok.pl/images/2020/dokumenty/statut_zsg.pdf [19.08.2024].
51. Statut Zespołu Szkół Rolniczych im. mjr Henryka Dobrzańskiego- Hubala w Sokółce, http://bip.zsrsokolka.pl/wp-content/uploads/2022/03/statut-2021-1.pdf [19.08.2024].
52. Statut Zespołu Szkół Zawodowych Nr 2 im. kpt. Władysława Wysockiego w Białymstoku, https://zsz2.bialystok.pl/dok/statut2019.pdf [19.08.2024].
53. Statut Zespołu Szkół Zawodowych nr 5 im. Gen. Ignacego Prądzyńskiego Białymstoku, https://www.zsz5.pl/dokumenty/STATUTZespolu.pdf [19.08.2024].
54. Strategia rozwoju województwa podlaskiego 2030, https://strategia.wrotapodlasia.pl/pl/strategia_rozwoju_wojewdztwa_podlaskiego_2030/, [14.08.2024].
55. Szkoły zawodowe coraz popularniejsze. Wybiera je już prawie 60 proc. uczniów po podstawówce, https://biznes.newseria.pl/news/szkoly-zawodowe-coraz,p757847448, [14.08.2024].
56. Szłapińska, J., Bartkowiak, M. (2013). Determinanty aktywności edukacyjnej absolwentów szkół wyższych. Studia Edukacyjne 24, 271–287.
57. Tajudin, T., Syaechurodji, S., Alfarizi, A. W., Haryadi, D. (2023). Competence as a determinant of employee performance work motivation and career development as triggers. Jurnal Mantik, 7(2), 605-613.
58. Tomczyk, W. (2015). Warto studiować, by mieć dobrą pracę. Edukacja Ustawiczna Dorosłych, 3, 115-123.
59. Tsai, K.C. (2012). The Necessity of Creativity Development in Adult Learners for Lifelong Learning. International Journal of Learning & Development, 2(4), 170–181.
60. Uczenie się doroslych w 2022, https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/edukacja/edukacja/uczenie-sie-osob-doroslych-2022,3,4.html, [15.08.2024].
61. Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Analiza potrzeb szkół zawodowych pod kątem wyzwań regionalnego rynku pracy, 2015.
62. Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego (2024). Raport o stanie województwa podlaskiego za 2023 rok, Białystok, https://bip.podlaskie.eu/wojewodztwo/urzad_mar/sprawozdania/raporty-o-stanie-wojewodztwa/raport-o-stanie-wojewodztwa-za-2023-rok-1.html, [15.08.2024].
63. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 roku – Prawo oświatowe, Dz. U. z 2021 roku poz. 1082.
64. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r o systemie informacji oświatowej, Dz.U. 2011 nr 139 poz. 814.

65. Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty, Dz.U. 1991 nr 95 poz. 425.
66. Wesołowska, A., Pfeiffer, A. (2013). Kwalifikacyjne kursy zawodowe: krok po kroku, Warszawa: KOWEZiU.
67. Worek, B., Niezgoda, M. (2011). Kształcenie przez całe życie w polskiej edukacji: system, perspektywa czy płynna rzeczywistość: analiza na przykładzie Małopolski, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 107-126.
68. Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy w Wałbrzychu (2019). Współpraca szkolnictwa zawodowego z przedsiębiorcami w województwie dolnośląskim, Wałbrzych, https://www.dwup.pl/asset/images/files/Badania_analizy_raporty/05_RAPORT_KO%C5%83COWY_v6.pdf [16.08.2024].]
69. www.ckubialystok.pl/ [20.08.2024].
70. www.zdz.bialystok.pl [20.08.2024].
71. www.zsg.bialystok.pl/zakres-dzialania-ckz [20.08.2024].
72. Zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 roku w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, Dz.U. L 394 z 30.12.2006.
73. Ziewiec – Skokowska, G., Stęchły, W., Danowska – Florczyk, E. , Marszałek, A., Sławiński, S. (2017). Przypisanie poziomu PRK do kwalifikacji, Instytut Badan Edukacyjnych, Warszawa.
74. Zintegrowany System Kwalifikacji w jednostkach samorządu terytorialnego – potrzeby i rozwiązania, Warszawa 2019; https://kwalifikacje.edu.pl/wp-content/uploads/publikacje/PDF/ZSK-w-jednostkach-samorza%CC%A8du-1.pdf [02.08.2024].

Wykaz tabel, rysunków i wykresów

Tabela 1. Zadania badawcze, metody i rezultaty badań 4

Tabela 2. Wymiary zakresu badań popularności oferty kwalifikacyjnych kursów zawodowych mieszkańców województwa podlaskiego 6

Tabela 3. Podział przestrzenny zakresu inwentaryzacji podmiotów posiadających ofertę kwalifikacyjnych kursów zawodowych 9

Rysunek 1. Procedura badania oferty kwalifikacyjnych kursów zawodowych w województwie podlaskim 10

Tabela 4. Wzór tabeli bazy podmiotów realizujących kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim.....11

Tabela 5. Wzór tabeli oferty kwalifikacyjnych kursów zawodowych województwa podlaskiego w podziale na branże 11

Tabela 6. Wykaz podmiotów poddany badaniu jakościowemu 11

Tabela 7. Liczba zasadniczych szkół zawodowych, szkół branżowych I i II stopnia i szkół przysposabiających do pracy zawodowej specjalnych w latach 2017-2022 w Polsce i powiatach województwa podlaskiego.....25

Tabela 8. Liczba absolwentów zasadniczych szkół zawodowych, szkół branżowych I i II stopnia i szkół przysposabiających do pracy zawodowej specjalnych w latach 2017-2022 w Polsce i powiatach województwa podlaskiego.....26

Tabela 9. Szkoły ponadpodstawowe dla młodzieży w roku szkolnym 2021/2022 oraz 2022/2023.....27

Wykres 1. Struktura uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży w roku szkolnym 2022/2023 28

Wykres 2. Udział absolwentów zasadniczych szkół zawodowych oraz techników w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych (zasadniczych szkół zawodowych, techników i liceów ogólnokształcących) w latach 2017-2022 (w %) ...29

Wykres 3. Wskaźnik zatrudnienia osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym wg BAEL w latach 2017-2022 (w %) 30

Tabela 10. Udział osób dorosłych w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu w latach 2017-2022 (w %) 31

Tabela 11. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej i pozaformalnej oraz uczeniu się nieformalnym w województwie podlaskim i w Polsce w 2022 r., w %.....32

Tabela 12. Zestawienie branż kwalifikacyjnych kursów zawodowych.....33

Tabela 13. Wykaz dokumentów potwierdzających nadanie kwalifikacji na poziomie Polskiej Ramy Kwalifikacji 34

Wykres 4. Liczba kwalifikacji pełnych według poziomów PRK możliwych do uzyskania w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych 36

Tabela 14. Zestawienie kwalifikacji dedykowanych wyłącznie osobom z niepełnosprawnościami 36

Tabela 15. Liczba podmiotów oferujących kwalifikacyjne kursy zawodowe oraz liczba oferowanych kwalifikacji w podregionach województwa podlaskiego, stan na dzień 30.06.2024 roku.....40

Tabela 16. Kwalifikacyjne kursy zawodowe oferowane przez szkoły prowadzące kształcenie zawodowe w podregionie białostockim, stan na dzień 30.06.2024 roku .41

Tabela 17. Kwalifikacyjne kursy zawodowe oferowane przez placówki kształcenia ustawicznego w podregionie białostockim, stan na dzień 30.06.2024 roku 50

Tabela 18. Kwalifikacyjne kursy zawodowe oferowane przez centra kształcenia zawodowego w podregionie białostockim, stan na dzień 30.06.2024 roku.....52

Tabela 19. Kwalifikacyjne kursy zawodowe oferowane przez podmioty spoza systemu oświaty w podregionie białostockim, stan na dzień 30.06.2024 roku.....53

Tabela 20. Kwalifikacyjne kursy zawodowe oferowane przez szkoły prowadzące kształcenie zawodowe w podregionie łomżyńskim, stan na dzień 30.06.2024 roku ..53

Tabela 21. Kwalifikacyjne kursy zawodowe oferowane przez placówki kształcenia ustawicznego w podregionie łomżyńskim, stan na dzień 30.06.2024 roku 58

Tabela 22. Kwalifikacyjne kursy zawodowe oferowane przez centra kształcenia zawodowego w podregionie łomżyńskim, stan na dzień 30.06.2024 roku.....59

Tabela 23. Kwalifikacyjne kursy zawodowe oferowane przez szkoły prowadzące kształcenie zawodowe w podregionie suwalskim, stan na dzień 30.06.2024 roku.....59

Tabela 24. Oferta kwalifikacyjnych kursów zawodowych według branż w podziale na podregiony wg stanu na 30.06.2024 roku 63

Tabela 25. Liczba instytucji prowadzących kwalifikacyjne kursy zawodowe oraz liczba uczestników tych kursów w okresie 7.11.2021 - 22.04.2024 w województwie podlaskim 74

Tabela 26. Informacje dotyczące kształcenia na KKZ w ramach zawodów w województwie podlaskim, okres ukończenia kursu w okresie 7.11.2021-22.04.2024 74

Tabela 27. Liczba uczestników kwalifikacyjnych kursów zawodowych w podregionach białostockim, łomżyńskim i suwalskim, którzy ukończyli kurs w okresie 7.11.2021-22.04.2024 i ich odsetek w danym podregionie 77

Tabela 28. Wykaz ekspertów biorących udział w indywidualnym wywiadzie pogłębionym 82

By usprawnić realizację kwalifikacyjnych kursów zawodowych zaproponowano zestaw rekomendacji w zakresie wsparcia podmiotów finansujących i realizujących

kwalifikacyjne kursy zawodowe. Adresatami propozycji są przedstawiciele władz samorządowych szczebla powiatowego i wojewódzkiego, krajowe i regionalne instytucje rynku pracy, podmioty realizujące kwalifikacyjne kursy zawodowe, instytucje otoczenia biznesu oraz przedsiębiorstwa. 121

Tabela 29. Wnioski z badań, rekomendacje oraz ich adresaci 121

Wnioski 121

Rekomendacje 121

Adresaci 121

Powiatowe urzędy pracy, szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, centra kształcenia ustawicznego (CKU), centra kształcenia zawodowego (CKZ) i inne podmioty realizujące kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim, członkowie Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji. 121

Organizatorzy KKZ 122

Szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, CKU, CKZ i inne podmioty o realizujące kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim. 122

Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku. 122

Wniosek 2: Regionalny rynek pracy nie jest monitorowany w sposób kompleksowy i cykliczny pod kątem zapotrzebowania na kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim 122

Wdrożenie cyklicznych badań w zakresie popytu i podaży kwalifikacyjnych kursów zawodowych pożądanych na regionalnym rynku pracy. 122

Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku. 122

Wniosek 3: Obecny poziom współpracy i przepływu informacji w zakresie realizacji kształcenia zawodowego między organizatorami kwalifikacyjnych kursów zawodowych a przedsiębiorstwami i instytucjami otoczenia biznesu jest niewystarczający 122

Budowanie partnerstw między szkołami, organizatorami KKZ a pracodawcami i instytucjami otoczenia biznesu poprzez tworzenie klastrów współpracy. 122

Podniesienie świadomości pracodawców na temat korzyści płynących z ich zaangażowania w kształcenie zawodowe podczas regularnych spotkań i warsztatów networkingowych organizowanych w ramach partnerstw. 122

Włączenie przedsiębiorców do procesu tworzenia programów edukacyjnych poprzez wprowadzenie trwałych mechanizmów współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe, CKU, CKZ i innymi podmiotach realizujących kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim. 123

Wojewódzki Zespół Koordynacji, organy prowadzące szkoły, szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, CKU, CKZ i inne podmioty realizujące kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim, przedsiębiorstwa, klastry, instytucje otoczenia biznesu. 122

Ministerstwo Edukacji Narodowej, ... 123

Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, organy prowadzące szkoły, szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, CKU, CKZ i inne podmioty realizujące kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim. 123

Wniosek 5: Występują trudności wśród organizatorów niszowych kwalifikacyjnych kursów zawodowych w zapewnieniu wykwalifikowanej kadry dydaktycznej do kształcenia praktycznego 123

Opracowanie przez organizatorów KKZ długoterminowych strategii rozwoju kadry dydaktycznej w zakresie praktycznej nauki zawodu. 123

Tworzenie sieci współpracy między szkołami branżowymi, uczelniami, izbami gospodarczymi, stowarzyszeniami branżowymi i przedsiębiorstwami w celu uzyskania dostępu do kandydatów na nauczycieli kształcenia praktycznego oraz możliwości oddelegowywania pracowników jako wykładowców na okres realizacji zajęć praktycznych w ramach KKZ. 123

Wsparcie finansowe i organizacyjne dla nauczycieli w obszarze podnoszenia kwalifikacji niezbędnych do nauczania praktycznego przez organy prowadzące. 124

Organy prowadzące szkoły, uczelnie, szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, CKU, CKZ i inne podmioty o realizujące kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim, przedsiębiorstwa, instytucje otoczenia biznesu. 123

Wprowadzenie elastycznych form kształcenia poprzez obniżenie minimalnej liczby grupy z 20 słuchaczy do 10 słuchaczy..... 124

Kampanie promocyjne zwiększające świadomość na temat korzyści płynących z uczestnictwa w KKZ w mediach, w tym w: stacjach radiowych/TV działających na terenie województwa podlaskiego i platformach informacyjnych i społecznościowych, takich jak: Facebook, Instagram i TikTok, z treściami dostosowanymi do różnych grup wiekowych. 124

Wprowadzenie systemu wsparcia w postaci programu mentoringowego lub doradców zawodowych wspierających uczestników KKZ poprzez objęcie ich doradztwem zawodowym przez organizatorów KKZ we współpracy z powiatowymi urzędami pracy..... 125

Opracowanie programów doradczych skierowanych do uczestników KKZ we współpracy z przedsiębiorcami. 125

Organizacja wizyt studyjnych uczestników KKZ w przedsiębiorstwach regionu. 125

Organizowanie przez podmioty prowadzące KKZ regularnych spotkań networkingowych dla uczestników kursów z pracodawcami. 125

Organy prowadzące szkoły, powiatowe urzędy pracy, szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, CKU, CKZ i inne podmioty realizujące kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie podlaskim, przedsiębiorcy. 124

Rysunek 1. Procedura badania oferty kwalifikacyjnych kursów zawodowych w województwie podlaskim 10

Wykres 1. Struktura uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży w roku szkolnym 2022/2023 28

Wykres 2. Udział absolwentów zasadniczych szkół zawodowych oraz techników w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych (zasadniczych szkół zawodowych, techników i liceów ogólnokształcących) w latach 2017-2022 (w %) ... 29

Wykres 3. Wskaźnik zatrudnienia osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym wg BAEL w latach 2017-2022 (w %) 30

Wykres 4. Liczba kwalifikacji pełnych według poziomów PRK możliwych do uzyskania w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych 35

Słownik zastosowanych skrótów

KKZ – kwalifikacyjne kursy zawodowe
PRK – Polska Rama Kwalifikacji
OKE – Okręgowa Komisja Egzaminacyjna
MEiN – Ministerstow Edukacji i Nauki
MEN – Ministerstwo Edukacji Narodowej
GUS – Główny Urząd Statystyczny